

voima

2/2025 24.3.-27.4.
TEEMA: KUVATAIDE

SUOMEN SUURIN
KULTTUURILEHTI

MIKA RÄTTÖ

Porilainen renessanssinero

JEESUS • MEKSIKO • QUEER POP

PÄÄSYLIPPUJA AJATUSTEN MAAILMAAN

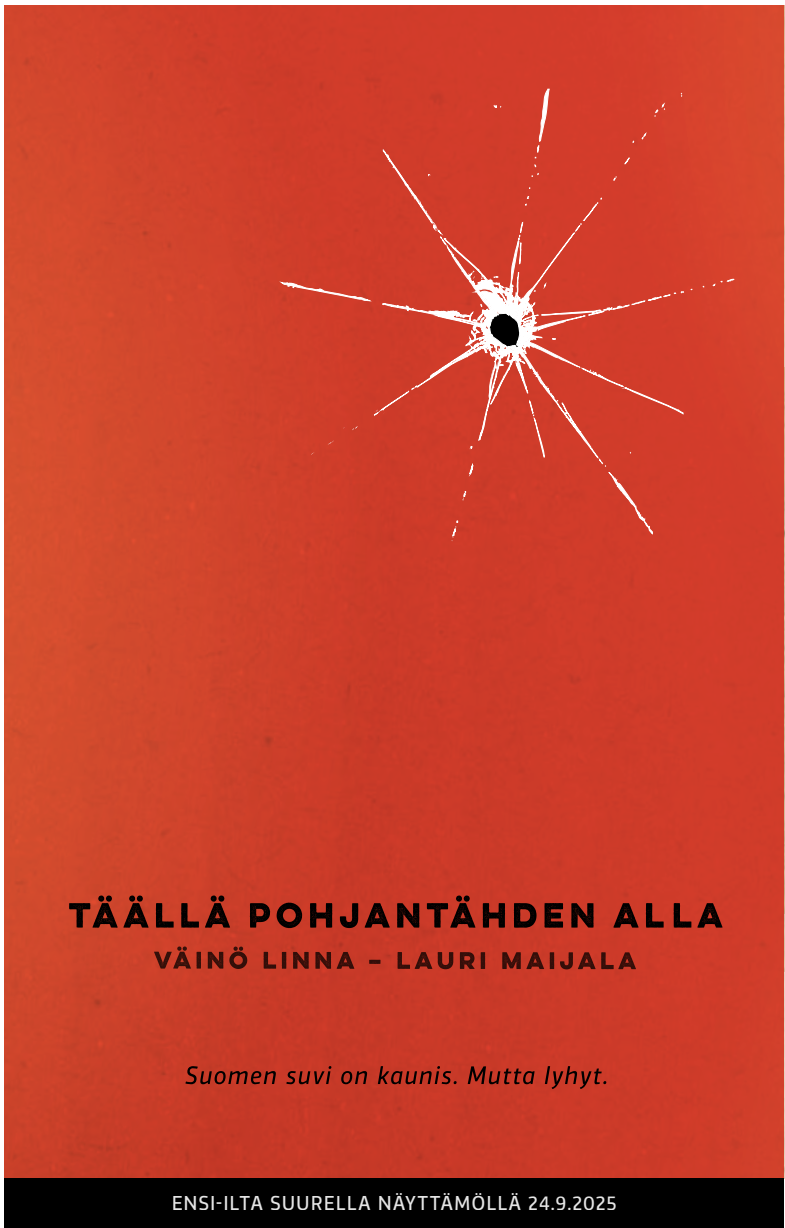
PUUMALAINEN – SUUTELA

KARLO
BERGBOMIN
KOOTUT
KÄRSIMYKSET

Huvi-näytelmä

KANTAESITYS SUURELLA NÄYTTÄMÖLLÄ 2.4.2025

TÄÄLLÄ POHJANTÄHDEN ALLA
VÄINÖ LINNA – LAURI MAIJALA

Suomen suvi on kaunis. Mutta lyhyt.

ENSI-ILTA SUURELLA NÄYTTÄMÖLLÄ 24.9.2025

Akse Pettersson

OPPITUNTEJA ELÄVILLE

PIENELLÄ NÄYTTÄMÖLLÄ

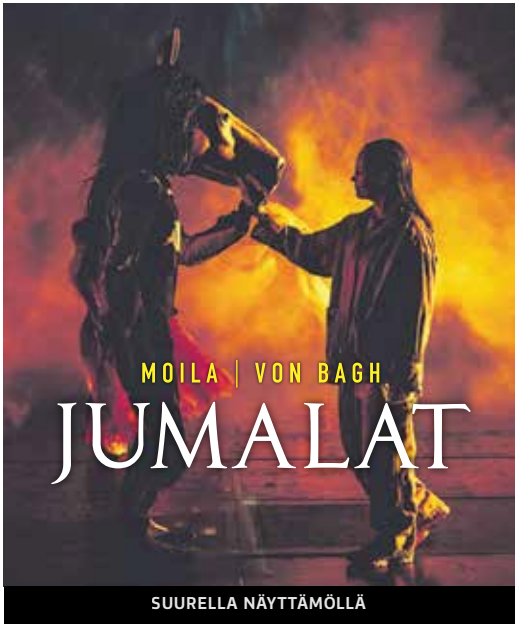
OHJELMISTOSSA VAIN 6.5. ASTI

ARTO PAASILINNA KRISTIAN SMETS

JÄNIKSEN VUOSI

SUURELLA NÄYTTÄMÖLLÄ

MOILA | VON BAGH

JUMALAT

SUURELLA NÄYTTÄMÖLLÄ

PASI LAMPELA

LAURA

PIENELLÄ NÄYTTÄMÖLLÄ

KANSALLISTEATTERI

LIPUT
KANSALLISTEATTERIN
LIPPUMYYMÄLÄSTÄ
010 733 1331
(0,0835 €+pvm/mpm)

lippu.fi⁺

KATSO KOKO
OHJELMISTO
kansallisteatteri.fi

kahvilawillensauna.fi

HEDELMÄINEN, KARAMELLINEN, KATKERAHKO, KAUHEA

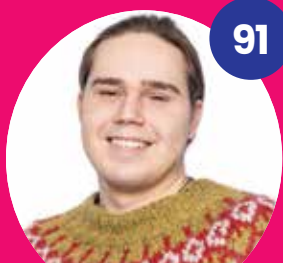
Ajattele itseäsi pidemmälle. Ei sallita
alkoholijuomien kotiinkuljetusta.

ALLEKIRJOITA VETOOMUS
NAKYMATTOMAT.FI

NÄKYMÄTTÖMÄT LAPSET

HUOLETONTA ARKEA KAIKILLE, EI HARVOILLE

91

ATTE AHOKAS

22 v, Opiskelija

93

ERICA ALALUUSUA

31 v, Sosiaalipolitiikan asiantuntija, medianomi (AMK)

105

MIRKA HAILI

38 v, Projektipäällikkö, sosionomi (ylempi AMK)

110

TITTA HILTUNEN

32 v, Kaupunginvaltuutettu, vaikuttamisen asiantuntija, VTM

117

NATALIA KALLIO

28 v, Kirjailija, ihmisoikeuskouluttaja. European Youth Forum, hallituksen jäsen

120

JENNY KASONGO

29 v, Pääsihteeri ja Vasemmistonuorten 1. varapuheenjohtaja

125

MAI KIVELÄ

42 v, Kansanedustaja, MA in Environment & Development

126

SUSANNA KOISTINEN

37 v, FM, IT-projektipäällikkö

134

OLESIA KOVA

27 v, Muusikko, DJ, kulttuurituottaja

135

OTTO KYLMÄLÄ

38 v, Elokvantekijä, valtion virkamies

137

NOORA LAAK

39 v, Arkkitehti

153

JENIVE MANSIKKAMÄKI

21 v, opiskelija

158

HENRI MUROKE

42 v, Kotoutumisen asiantuntija, FM yleinen historia

163

RIKU NIEMINEN

38 v, Näyttelijä, yrittäjä

168

ANNI PIHLAJA

32 v, Sosiaalityöntekijä, YTM

193

SAMI SÄYNEVIRTA

56 v, Järjestöpäällikkö

195

MIIKA TULKKI

29 v, Kasvatustieteen kandidaatti

203

MIKKO VALLIUS

32 v, Sairaanhoidaja

205

SALLA ILONA VIITANEN

34 v, Työsuhtejuristi, varatuomari

206

SANNA VILKMAN

51 v, Vapaa kirjottaja

207

PINJA VUORINEN

28 v, Vasemmistonuorten puheenjohtaja

211

FENIKS WILLAMO

32 v, Agentti, musiikkialan yrittäjä

215

JAN ÖSTERBERG

33 v, Insinööriopiskelija

Äänestä lisää Kalliota Helsinkiin!

vasemmisto

KALLION

VASEMMISTO

HELSINKI FLAMENCO BIENAL

TANSSIN TALO
22.-26.4.2025

LIPUT: LIPPU.FI

COMPANIA
KARRI & BENI
MARTIN

TANSSIN
TALO

FAE

Ministerio de
Cultura

Cooperación
Española

Ax

trinket

BIENAL DE
FLAMENCO
DE MADRID

FLAMENCO

Cyflit

OSTAMME!

FILMIKAMERAT / DIGIKAMERAT / LINSSIT / TARVIKKEET
www.kamerastore.com

Helpoin tapa myydä kuvauskalusto.

Tee tarjouspyyntö netissä tai poikkea liikkeessä!

KAMERA
STORE

TAMPERE / HELSINKI / ESPOO

PETRI RÄSÄNEN: RIKASTETTU DEMOKRATIA

Kapitalismi, taloustiede, sosialismi, politiikka! Yhteiskunnan hyvinvointi vaatii taloustieteen vallan haastamista myös yhteiskuntatieteissä. Näistä aineksista filosofi **Petri Räsänen** loihtii herkullisen ja ajankohtaisen kokonaisuuden. Tiiviissä ja selkeäsanaisessa kirjassaan hän kyseenalaistaa jatkuvaan talouskasvuun perustuvan kapitalistisen järjestelmän mielekkyyden.

Kustantajan
nettikaupasta 47,50 €
www.vastapaino.fi

Vastapaino

JUURIJUHLA-ROTFEST: KANSAN- MUSIIKKIA ESPOOSSA 28.3.-5.4.

JuuriJuhla-RotFestin ohjelmassa Gjermund Larsen Trio (NO), Väsen, **Maria Kalaniemi & Timo Alakotila**, **Maija Pokela**, **Kimmo Pohosen**, **Heikki Laitisen** ja **Reijo Kelan** Kelavala, **Wimme & Rinne**, espoolaiset pelimanniyhtyeet ja muita kansanmusiikkielämyksiä!

juurijuhla.fi

JuuriJuhla
RotFest

ALEKSANDRA IONOWA - NÄKYJÄ HENKIMAAILMASTA JA RAUHASTA

Aleksandra Ionowan elämä taiteilijana alkoi henkimaailman ohjauksessa 1946. Seuraavien vuosikymmenien aikana hän loi teoksia, jotka ovat ihastuttaneet lukuisia taiteilijoita, teosofeja, kristittyjä, selvänäkijöitä, vapaa-muurareita ja antroposofeja. Hänen taiteensa koettiin välittävän syvää ja ajatonta viisautta. Ionowalla uskottiin olevan tärkeä rooli ihmiskunnan henkisessä kehityksessä.

Avoinnna ti-pe 11-16,
la-su 11-17
www.gallen-kallela.fi

VARPU ALASUUTARI, LOTTA KÄHKÖNEN & TUULA JUVONEN (TOIM.): TOIVOA, VIMMAA JA VASTARINTAA

Queer- ja transaktivismilla on Suomessa pitkät perinteet, ja sillä on ollut keskeinen rooli yhteiskunnallisten asenne- ja lakimuutosten aikaansaamisessa. **Varpu Alasuutarin**, **Lotta Kähkösen** ja **Tuula Juvosen** toimittama uutuuskirja selvittää tämän vähän tutkitun aktivismin historiallista kehitystä ja nykyisyyttä. Se sisältää monipuolisia kirjoituksia aiheesta sekä tutkijoilta että queer- ja transaktivisteilta.

kauppa.gaudeamus.fi

Gaudeamus

TAINA TERVONEN: ME EMME OLE TÄÄLTÄ

Palkitun tietokirjailijan ravisteleva teos näyttää siirtolaisuuden todelliset kasvot. Pakattuja reppuja, vaarallisia merimatkoja, matkakassana koko omaisuus. Kun raja on ylittettävä laittomasti, uusi elämä on sumun peitossa, mutta vanhaankaan ei voi palata. Puhutteleva teos vie lukijan tien päälle Senegaliin, Gambiaan, Nigeriin, Ranskaan, Italiaan ja Espanjaan ja näyttää, mitä maahanmuutto merkitsee heille, jotka päättävät lähteä.

www.atena.fi

ATENA

TEACH ME NOT!

Wojciech Grudziński ja **Maria Magdalena Kozłowska** ovat puolalaisia, Amsterdamissa työskenteleviä taiteilijoita ja esitysten tekijöitä. Kaksikon uusi teos tarttuu opettajien ja oppilaiden katkeransuloisiin valtasuhteisiin. Kuvittele balettitanko, hierarkiaa ylläpitävä lähes pyhäksi mielletty esine, joka on toisaalta altis fetisoinnille; kova, fallisen muotoinen ja tuhansien käsien koskettelema...

Esitykset Zodiak Stagella
Kaapelitehtaalla 2.4.-10.4.
www.zodiak.fi

ZODIAK

FAT LITE MICRO NEIPA

Fat Lizardin ensimmäinen matala-alkoholinen olut! Täydellinen valinta, kun haet makua täyslaidallisen verran, mutta ilman laitamyötäistä. Mehukas ykkös-olueemme ei tingi nautinnosta! Chinook, Amarillo ja Citra tuovat kekkerit kuppiisi – greippiä, trooppista hedelmää ja juuri sopivasti mäntyisyyttä. Samea, pehmeä ja sopivan röyhkeä pitää mielenkiinnon yllä, samalla kun vältit pysyvät kurissa. Iso maku, kirkas fiilis. Kun haluat nauttia oluesta ilman kompromisseja! Fat Lite Micro NEIPA, alk.til-% 2,8.

FAT LIZARD
BEER

www.fatlizard.beer

HELGA WEST: PUHU NUKKE

Helga West käy henkilökohtaisessa esseekokoelmassaan machoismin kimppuun huulipunan, nukkejen ja esivanhempien voimin. Kiihkeissä ja rehellisissä esseissä temmelletään niin Tenojoen rannassa kuin amerikkalaisen popkulttuurin maastossa. West raottaa alkuperäiskansan arkea elämänmaailmasta kuolessa ja kertoo komelluksista, joita vain saamelaisytyölle sattuu. Esseissä ilmiannetaan yrityksiä hyötyä saamelaisuudesta, osoitetaan tiedeyhteisön harjoittama moderni syrjintä ja paljastetaan neutraalius illuusioksi.

www.otava.fi

KEVÄÄN
MERKKI-
TUOTTEET
voima

voima

24.3.–27.4.2025

 Pääkirjoitus

Leikkauksia yhteiskunnalliseen unelmointiin

Vivi Kovelu

HALLITUKSEN LEIKKAUS-taitteen ja kulttuurin määrärahoihin tämän vuoden budjetissa oli 20 miljoonaa euroa. Tämä lovi näkyy niin kulttuurilehtien kuin kulttuurialan järjestöjen ja tapahtumien rahoituksessa.

Päätökset lehtien tuista julkaistiin helmikuussa. Tukea sai enää 20 lehteä. Esimerkiksi *Blues News*, *Tiedonantaja* ja *Mustekala* jäivät tänä vuonna kokonaan ilman tukea. Jälkimmäisen edustajat kertovat pienten kulttuurilehtien tilanteesta tämän numeron Vieraskynä-kirjoituksessaan seuraavalla aukeamalla.

Kulttuurijärjestöjen ja -tapahtumien tuista ilmoitettiin maaliskuun puolivälissä. Dokumenttielokuvantekijöiden järjestö Dokumenttikilta menetti kaiken tukensa opetus- ja kulttuuriministeriöltä ja Kuvittajat ry yli 40 prosenttia. Pori Jazz menetti Taitteen edistämiskeskuksesta eli Taikelta kaiken tukensa.

Tuleville vuosille suunnitelmissa on lisää leikkauksia.

VAIKKA JULKISESSA keskustelussa kulttuuri näyttää yksioikoiselta talous-

kurin uhrilta, se ei tietenkään ole kuolemassa. Kulttuuria tehtiin jo luolissa.

Leikkaukset iskevät kuitenkin suomalaisen kulttuurin rakenteisiin. Ne purkavat verkostoa, joka luo uutta, pitää yllä vanhaa ja tallentaa nykyistä. Samalla osa kulttuurityöläisistä menettää työnsä tai joutuu tulemaan toimeen entistä pienemmällä.

Ehkä kulttuurileikkaukset vaikuttavat samoin kuin sosiaalitoimeen ja terveydenhuoltoon kohdistuneet leikkaukset. 1990-luvulta alkaen kurjistettu järjestelmä vuotaa ja kärsii kroonisesta aliresursoinnista. Työntekijät jättävät kulttuurialan samoin kuin terveydenhuollon ammattilaiset omansa. Lopputuloksena on vähemmän ja yksipuolisempaa kulttuuria, ja siitäkin joudutaan maksamaan enemmän.

Pienellä kielialueella, kuten Suomessa, monimuotoinen kulttuurielämä ei ole yksin kaupallisista ehdoin mahdollista. Esimerkiksi lastenkulttuuri tarvitsee aktiivista tukea. Leikkaukset kaventavat yleisön oikeutta kulttuuriin. Kriisiaikoina tarvitsemme taidetta jopa enemmän kuin silloin, kun asiat ovat helpommin.

Leikkauksia puolustetaan usein vaihtoehtomuudella. Brittifilosofi **Mark Fisher** on kutsunut tätä kapitalistiseksi realismiksi. Se tarkoittaa, että nykyistä systeemiä kasvun ja kulutuksen vaatimuksineen ei pidetä ainoastaan ainoana järkevänä talousjärjestelmänä vaan että sille ei osata edes kuvitella vaihtoehtoja.

Siksi ”vaikeita päätöksiä on tehtävä”. Jostain on leikattava, kunhan se ei ole Turun tunnin juna tai haitalliset yritystuet. Ehkä sentään bensiinin ja oluen verotusta voi keventää.

HAASTATTELIN TÄHÄN lehteen apulaisprofessori **Hanna Ylöstaloa**, joka on tutkinut taloutta. ”Yhteiskunnallinen muutos edellyttää yhteiskunnallista unelmointia” kuului yksi Ylöstalon tokaisu, joka ei päätynyt juttuun asti.

Kulttuuri on aina ollut myös yhteiskunnallista unelmointia. Se on tarjonnut analyysiä, ymmärrystä ja kyseenalaistamista. Jos meiltä puuttuvat edellytykset yhteiskunnalliseen unelmointiin, onko meillä edellytyksiä yhteiskunnalliseen muutokseen?

KAISU TERVONEN

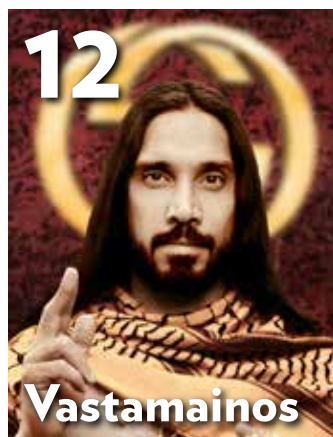
TÄSSÄ LEHDESSÄ MUUN MUASSA

10

Hanna Ylöstalo

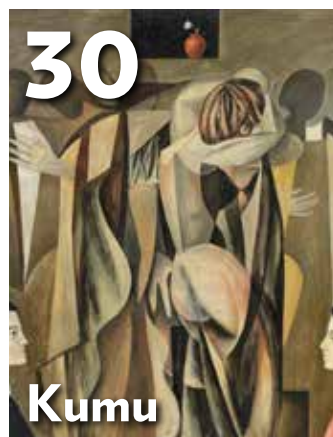
Vilppu Rantanen

12

Vastamainos

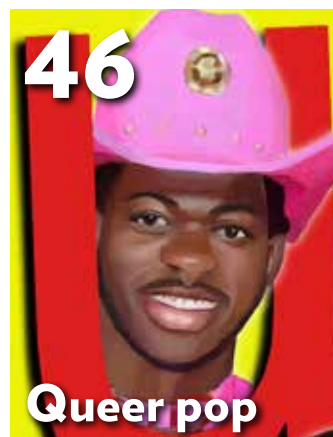
Häiriköt-päämaja

30

Kumu

Viron taidemuseo Kumu

46

Queer pop

Vivi Kovelu

50

Sara Stridsberg

Nauska

Aktivismi kohtaa byrokratian: Stansvik 32

VOIMA Vellamonkatu 30 B, 3. krs, 00550 Helsinki, puhelin 044 238 5109, sähköposti voima@voima.fi, toimituksen sähköposti toimitus@voima.fi, voima.fi | **VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA** Kaisu Tervonen | **ULKOASU** Antti Kukkonen | **KANSI** Nauska | **TOIMITUS** Kukka-Maria Ahokas, Antti Kurko, Nauska, Tuomas Rantanen, Vilppu Rantanen, Iida Simes, Jari Tamminen & Miia Vistilä | **TOIMITUSJOHTAJA** Teemu Matinpuro | **YHTEYSPÄÄLLIKKÖ** Antti Kurko 040 834 0286 | **KUSTANNUSPÄÄLLIKKÖ** Tuomas Rantanen 040 507 7165 | **AVUSTAJINA TÄSSÄ NUMEROSSA** Laura Gustafsson, Alonzo Heino, Helmi Saukkoriipi, Jutta Tynkkynen, Frans Tihveräinen, Mika Pekkola, Violeta Gutiérrez Zamora, Anna Heikinen, Vivi Kovelu, Ville Hänninen, Elisa Helenius, Karstein Volle, Minerva Aalto, Elina Hyvärinen, Timo Kalevi Forss, Janne Siironen, Mitja Jakonen & Sanni Purhonen | **JULKAISIJA** Voima Kustannus Oy | **YHTIÖN OSAKKAAT** Rosebud Books Oy, Luonto-Liitto, Maan ystävä, Suomen Rauhanpuolustajat, Tuomas Hiilamo, Vilppu Rantanen & Tuomas Rantanen | **JAKELU** Jari Tamminen 050 331 4357 | **TILAUKSET** kauppa.voima.fi, tilaukset@voima.fi, Antti Kurko 040 834 0286 | **VOIMAN VUOSITILAUS** 9 numeroa 39 euroa | **PAINO** Sanoma Manu, Tampere | **PAINOS** 60 000 | **ISSN** 1457-1005 (painettu) 2737-3029 (verkkojulkaisu) | **REKISTERISELOSTE** voima.fi/rekisteriseloste | **VLAST!**-sarjassa Voima julkaisee Venäjää ja Itä-Eurooppaa käsitteleviä juttuja. Sarjan toimittamista on tukenut Alfred Kordelinin säätiö.

KOLME NOPEAA

Man Yau Kuvanveistäjä

1. MILLAISIA TEEMOJA JA MATERIAALEJA KÄSITTELET TULEVISSA TÖISSÄSI?

Jatkan eksotisoinnin käsittelyä omakoh-
taisen kokemuksen pohjalta. Teema on
ollut pitkään läsnä teoksissani. Olen
viime aikoina pohtinut väkivaltaa – en
sanan aktiivisessa merkityksessä vaan
pikemminkin sitä, miten se näkyy ar-
jessa hiljaisena tekijänä, esimerkiksi ti-
lallisena elementtinä. Ja koska olen ku-
vanveistäjä, materiaalit ovat tosi isossa
osassa. Tällä hetkellä mietin kylmiä ma-
teriaalia, kuten lasia ja erityisesti peiliä.

2. MINKÄ YHDEN ASIAN MUUTTAISIT TAIDEALALLA?

Haluaisin muuttaa tukirakenteita ho-
risontaalisempaan suuntaan, että ne
eivät olisi niin yksilömenestyskeskei-
siä. Olin viime syksynä residenssissä
Kööpenhaminassa, jossa tutustuin työ-
pajaan Statens Værksteder for Kunst.
Se on jättimäinen talo täynnä erilaisia
työtiloja, joihin kuka vain voi hakea te-
kemään lyhytaikaisia projekteja. SVFK
tarjoaa fasiliteetit kaikkeen mahdolli-
seen hitsaamisesta saven tekemiseen,
valokuvastudioista tekstiilien kirjon-
taan. On ihana ajatus, että sen sijaan,
että annetaan yhdelle yksilölle hirveäs-
ti tukea, annetaan monissa eri vaiheis-
sa oleville taiteilijoille mahdollisuus
tehdä teoksia. Toinen hieno esimerkki
on Koneen Säätiön rahoittama Swamp
Swap, Vera Kavaleuskayan ja Adel Ki-
min ylläpitämä materiaalipankki. Se
kerää ylijäämämateriaaleja esimerkiksi
raksoilta ja museoilta, ja taiteilijat voi-
vat sitten hakea niitä ilmaiseksi. Tällai-
nen toiminta myös edesauttaa ekologi-
sempia tekemisen tapoja.

3. MITÄ NÄYTTELYÄ NYT SUOSITTELISIT?

Suosittelen Pitted Dates -näyttelyti-
laa. Minulla oli siellä omakin teos esi-
lä viime näyttelyssä, ja odotan innolla,
mitä seuraavaan näyttelyyn tulee esi-
le. Ylipäänsä haluan suositella *off space*
-tiloja, joissa esitellään mahdollisim-
man monialaisesti taidetta ja sellais-
ta taidetta, jota ei välttämättä näe
museoissa tai kaupallisissa gallerioissa.

KAISU Tervonen

Sairaalamaksut ulosottoon

Hyvinvointialueet voivat huojentaa vähävaraisten asiakasmaksuja. Osa maksuista menee perintään.

TEKSTI KUKKA-MARIA AHOKAS

Suomessa meni viime vuonna ulosottoon yli 524 000 julkisten sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustalveluiden asiakasmaksua, Suomen sosiaali- ja terveys ry Sosten selvitys kertoo. Soste on valtakunnallinen sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. Ulosottojen määrä on kasvanut noin 83 000:lla vuodesta 2023 ja yli kaksinkertaistunut 2010-luvun ensimmäisiin vuosiin verrattuna. Suurin osa näistä maksuista on terveyskeskus- ja sairaalakäynteistä ja laitoshoidosta.

”Monelle työssäkäyvälle noin kolmenkymmen terveyskeskusmaksu ei kuulosta välttämättä miltään, mutta pienituloiselle se on iso raha”, sanoo Sosten edunvalvontapäällikkö Anne Perälähti. ”Moni joutuu valitsemaan peruspalveluiden ja ruoan ostamisen välillä.”

Sosten selvityksen mukaan hyvinvointialueiden välillä on suuria eroja. Päijät-Hämeessä meni viime vuonna väestöön suhteutettuna lähes viisi kertaa enemmän maksuja ulosottoon kuin Pohjanmaalla ja Lapissa. Erojen syitä ei selvitetty.

SOSTEN TIETOJEN MUKAAN osa suomalaisista ei hakeudu tarvitsemaansa hoitoon, koska se on heille liian kallista. Esimerkiksi peruspäivärahalla elävät, takuueläkkeen saajat ja perusturvan kuten toimeentulotuen varassa

elävät ovat heikommassa asemassa, etenkin kun monet Orpon hallituksen leikkauksista osuvat samoihin ihmisiin.

Perälähteen mukaan monet vähävaraiset ihmiset sinnittelevät vaivojensa kanssa pahimmillaan niin pitkään, että sairaus pahenee, ja ihminen tarvitsee erikoisterveydenhuollon palveluita. Se on sekä yksilölle että yhteiskunnalle kallista. Perälähti muistuttaa myös eriarvoisuudesta työterveys-
huollon ja julkisen terveydenhuollon asiakkaiden välillä.

”Työterveyden asiakkaana voi päästä erikoislääkärille ilmaiseksi, kun taas perusturvan varassa elävät joutuvat maksamaan käyntinsä itse.”

Syrjäisemmillä alueilla asuvat joutuvat lisäksi mahdollisesti maksamaan Kela-taksin omavastuun hoitoon päästäkseen. Kela-taksin omavastuukatto vuodessa on 300 euroa ja julkisen terveydenhuollon asiakasmaksujen maksukatto puolestaan 762 euroa vuodessa. Julkisen terveydenhuollon asiakasmaksut ovat suoraan ulosotto-
kelpoisia.

Ennen laskun ohjaamista ulosottoon hyvinvointialue voisi myös päättää toisin eli alentaa maksuja tai jättää ne kokonaan perimättä. Lain mukaan hyvinvointialueen on alennettava sosiaali- tai terveydenhuollon maksua tai jätettävä se kokonaan perimättä, jos periminen vaarantaa asiakkaan toimeentulon. Hyvinvointi-

alueilla on velvollisuus kertoa asiakkaalle tästä mahdollisuudesta, mutta tieto ei tavoita kaikkia. Lisäksi prosessi on monimutkainen.

”Sairastuneet tai hankalassa tilanteessa elävät ihmiset eivät välttämättä jaksa lähettää kaikkia vaadittavia tositteita huojennusta pyytääkseen”, Perälähti sanoo.

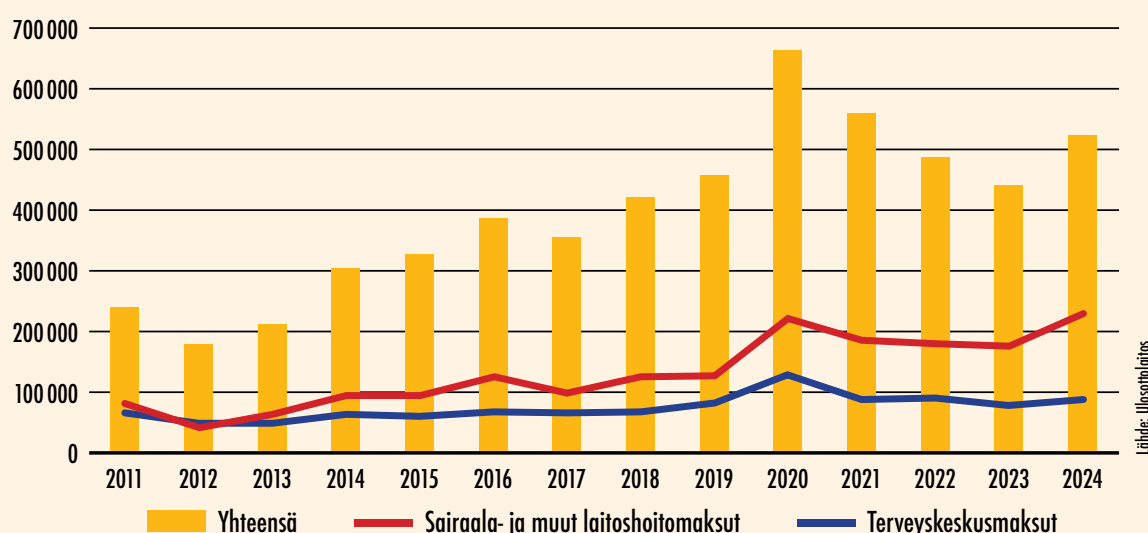
Hän myös huomauttaa, että huojennus ei koske tasasuuruksia maksuja, kuten terveyskeskuksen käyntimaksuja, vaan pelkästään tulosidonnaisia maksuja, kuten pitkäaikaista laitoshoidoa tai säännöllistä kotisairaanhoidoa.

HYVINVOINTIALUEET saavat rahoituksensa pääosin valtiolta, eivätkä aluevaltuutetut voi vaikuttaa näiden määrärahojen suuruuteen. Pieni osa budjeteista katetaan asiakasmaksuilla, joita monet talouskriisissä olevat hyvinvointialueet ovat nostaneet. Aluevaltuustot päättävät asiakasmaksujen tasosta sekä siitä, millä kriteereillä asiakasmaksuja huojennetaan.

Joillain alueilla on päätetty, että erityisryhmien, kuten takuueläkkeen tai toimeentulotuen saajat on vapautettu asiakasmaksuista.

”Hyvinvointialueiden pitäisi luoda automaattisia huojennuskäytäntöjä, että asiakkaan ei tarvitsisi lähettää erilaisia tositteita. Lisäksi terveyskeskusten lääkärikäynnit pitäisi saada maksutta”, Perälähti sanoo.

Ulosottoon vireille tulleet asiakasmaksut 2011–2024

VIERASKYNÄ

Leikkaukset iskevät kulttuuri-keskusteluun

TEKSTI ALONZO HEINO, HELMI SAUKKORIIPPI & JUTTA TYNKKYNNEN

Kulttuurijournalismin rahoituksen rakenteissa on käynnissä muutos, jonka vuoksi moniääninen kulttuurikeskustelu Suomessa on vaarassa tukahduttua.

Opetus- ja kulttuuriministeriön alainen Taiteen edistämiskeskus (Taike) julkisti helmikuussa vuoden 2025 kulttuurilehtien ja verkkojulkaisujen yleisavustuspäätökset. Päätöksiä oli monissa pienissä kulttuurilehdissä osattu pelätä, sillä tuen kokonaismäärään tiedettiin kohdistuvan merkittävä leikkaus. Helmikuussa monen pienlehden painajainen kävi toteen. Moni niistä putosi pois tuen piiristä jo toista vuotta peräkkäin. Verkossa jo yli 20 vuotta toiminut valtionpalkittu *Kulttuurilehti Mustekala* on yksi lehdistä, joka menetti tuensa kokonaan ja jonka tulevaisuus on nyt vaakalaudalla.

TAIKE ON MYÖS VÄHIN ÄÄNIN LUOPUNUT KULTTUURILEHTITUEN KOHDALLA VERTAIS-ARVIOINNISTA.

Taiken päätösten taustalla on nykyisen hallituksen leikkauspolitiikka. Kulttuurilehtitukea on viimeisen kahden vuoden aikana saksittu yhteensä 23 prosenttia, 885 000 eurosta 680 000 euroon. Vielä vuonna 2023 tuen saajia oli 55, kun vuonna 2025 niitä on enää 24.

Leikkaukset ovat siis pienentäneet kansainvälisesti vertailtuna jo ennestään olematonta tukisummaa lähes neljänneksellä ja vähentäneet saajien määrää yli 40 prosenttia. Esimerkiksi Virossa kulttuurijournalistisille julkaisuille myönnettävä summa on ollut huomattavasti suurempi, 3,4 miljoonaa euroa (vuonna 2023), pienemmästä väkiluvusta huolimatta.

Taike on myös vähin äänin luopunut kulttuurilehtituen kohdalla vertaisarvioinnista. Ainakin toistaiseksi päätökset kulttuurilehtituen kohdentamisesta tekee ”erityisasiantuntijan esittelystä viraston johtaja”. Kyseessä on laajempi kehityskulku: myös taiteilijajärjestöt ovat hiljattain olleet huolissaan vertaisarvioinnin roolista tukipäätöksissä. Huoli liittyy valtionhallinnossa parhaillaan suunniteltavaan Kulttuurivirasto-uudistukseen.

PIENILEVIKKISESTÄ kulttuurijournalismista leikkaaminen uhkaa marginaalisoida ne äänet ja aiheet, jotka eivät sovi perinteiseen kaupalliseen muotiin. Suuri osa kulttuurista jää täysin huomioimatta, kun sanoma- tai aikakauslehdet eivät joko käytä resurssejaan kulttuurijournalismiin tai niillä ei ylipäänsä ole riittäviä resursseja kulttuurijournalismin tekoon.

Moniäänistä keskustelua suomalaisesta taiteesta ja kulttuurista ei ole ilman suomalaisia kulttuurilehtiä. Pienellä kielialueella kulttuurilehtiä taas ei ole ilman valtion myöntämää tukea, vaikka lehdet sitä omarahoitusosuuksella täydentävätkin. Ilman kulttuurilehtiä ajattelu omasta kulttuurista köyhtyy.

Kun lehdissä ei enää julkaista omia kulttuurikritiikkejä, yksittäisen kritiikin painoarvo kasvaa kohutuuttoman suureksi ja kritiikki yksipuolistuu. Tästä on jo nähty viitteitä esimerkiksi kohussa, joka nousi, kun elokuvalevittäjien huomattiin nostavan markkinoinnissaan esiin samoja tähtiärvioita moneen kertaan, koska sama elokuvakritiikki julkaisiin useissa paikallislehdissä. Kritiikkien monistaminen myös vääristää kuvaa kulttuurikritiikin todellisesta määrästä.

KULTTUURILEHDET ovat tärkeitä taiteen ja kulttuurin edistäjiä. Ne tekevät tunnetuksi käsittelemiään tekijöitä ja ilmiöitä. Samalla ne tallentavat nykypäivän taide- ja kulttuuri-ilmiöitä tulevaisuuden tutkijoiden materiaaliksi. Nykypäivän kulttuurikeskusteluun tallennettu jälki saattaa hävitä kuin huomaamatta, ellei kulttuurijournalismia tueta.

Kulttuurileikkaukset tulevat nykytietojen mukaan vain kasvamaan. Valtion vuosille 2026 ja 2027 suunnitellemat massiiviset leikkaukset tulevat toteutuessaan käytännössä romahduttamaan suuren osan valtakunnallisesta kulttuurikentästä.

Kulttuurilehtituen osalta nähtäväksi jää, mitkä jäljellä olevista 24 toimijasta tipahtavat tuen piiristä seuraavaksi. Kun lehtien toimintaedellytykset kaventuvat, julkisen kulttuurikeskustelun yksipuolistumisen uhka kasvaa.

Kirjoittajat ovat Kulttuurilehti Mustekalan päätoimittajia ja lehteä julkaisevan yhdistyksen puheenjohtaja. Lehti kerää parhaillaan kannatusjäseniä toimintansa turvaamiseksi.

Metsäyhtiöt kaukana tavoitteista

Tutkitut yritykset eivät torju luontokatoa tarpeeksi.

TEKSTI MIIA VISTILÄ

Metsäyhtiöt eivät ole valmiita noudattamaan Euroopan unionin ympäristötavoitteita, käy ilmi eurooppalaisten tutkijoiden raportista. Raportissa tarkasteltiin 16 metsäteollisuusyhtiötä, jotka kuuluvat liikevaihdon ja liiketoiminnan perusteella Euroopan ja maailman markkinajohtajiin. Suomesta mukana olivat UPM, Metsä Group, Stora Enso, Ahlstrom ja Huhtamäki.

Raportin mukaan yksikään yhtiö ei toteuta EU:n biodiversiteettiasetuksia ja -strategioita läheskään sataprosenttisesti. Myös parhaiksi arvioitujen yritysten valmistautuminen biodiversiteettitavoitteiden täyttämiseen on vielä kesken. Suurimmassa osassa yrityksistä kuilu tehtyjen ja tarvittavien toimenpiteiden välillä jää yhä suureksi.

Tutkijat arvioivat, että parhaat mahdollisuudet biodiversiteettitavoitteiden täyttämiseen on yrityksillä,

jotka hallitsevat laajimmin tuotantoketjuja raaka-aineesta lopputuotteiksi.

Koneen säätiön tilaaman raportin lähteenä käytettiin yhtiöiden omia julkisia toimintakertomuksia ja vastuullisuusraportteja. Lisäksi yritysten muutosvalmiutta kohti ekologista kestävyttä selvitettiin useilla indikaattoreilla, kuten metsien käytön intensiivisyydellä, jatkuvan kasvatuksen suosimisella ja avohakkuiden välttämällä.

Raportin *Readiness of forest corporations for adaptation to biodiversity protection goals* (RECORD) toteutivat Freiburgin yliopiston metsä- ja ympäristöpolitiikan apulaisprofessori **Metodi Sotirov** sekä tutkijat **Nataša Lovric** Itä-Suomen yliopistosta ja **Ragnar Jonsson** Svenska Lantbruksuniversitetistä.

Koneen säätiö tukee Voiman metsäjournalia Metsän puolella -apurahalla.

Karstein Volle

Kriisit vaihtuvat, ratkaisut eivät

Apulaisprofessori Hanna Ylöstalo toivoo politiikkaan muitakin raameja kuin valtavirtaisen taloustieteen ja laajempia näkökulmia kuin kustannusvaikutukset.

TEKSTI KAISU TERVONEN KUVA VILPPU RANTANEN

A pulaisprofessori **Hanna Ylöstalo** tulee haastatteluun Yleltä. Hän on käynyt puhumassa hyvinvointivaltioista uudessa *Havaintoja tulevaisuudesta* -podcastissa. Miltä tämä rakastettu ja parjattu järjestelmä hänen mielestään näyttää?

”Jatkuva trendi hyvinvointivaltiossa ja hyvinvointiyhteiskunnassa on kiristää sosiaaliturva- ja työttömyysturvan ehtoja ja kaventaa julkisia palveluita. Täällä eletään jatkuvien kriisien ja talouskurin tunnelmissa”, Ylöstalo sanoo.

Hänen mukaansa politiikkaa on pitkään ohjannut ajatus siitä, ettei meillä ole varaa hyvinvointivaltioon. Leikkauksia on perusteltu kriisipuheella.

”Lisäksi kansainvälinen trendi on se, että poliittinen osallistuminen on heikentynyt: ihmiset äänestävät vähemmän ja kuuluvat harvemmin poliittisiin puolueihin. Yksi syy voi olla se, että politiikka ei pysty tarjoamaan tulevaisuuskuvaa.”

Ihmisille saattaa näyttää siltä, ettei politiikka pysty ratkomaan aikamme isoja ongelmia, kuten kasvavaa eriarvoisuutta tai ilmastonmuutosta.

Toisaalta kriisipuheen keskellä keskiluokka on alkanut yhteisten asioiden hoitamisen sijaan turvata oman ja lastensa aseman hankkimalla yksityisiä vakuutuksia ja harrastamalla koulushoppailua. Ylöstalo puhuu yksilöllistymisen eetoksesta.

”Se on hirveän erilainen yhteiskunnallisen kehityksen logiikka, kun mietitään, minkälaisille periaatteille hyvinvointivaltio on rakennettu. Se on rakennettu universalismin periaatteelle, jonka mukaan emme verotuksen kautta maksa vain itselle tulevista palveluista vaan siitä, että meillä kaikilla on oikeus palveluihin.”

Hetken ilmiö

Ylöstalo on sukupuolentutkimuksen apulaisprofessori Tampereen yliopistossa. Alkujaan hän teki työelämä-

kimusta sekä politiikan ja erityisesti tasa-arvopolitiikan tutkimusta. Hän oli sanojensa mukaan omaksunut ajatuksen, että taloudesta saavat puhua vain taloustieteilijät. Vuoden 2008 globaali finanssikriisi toi feministiseen tutkimuksen valtavirtaan kuitenkin analyytit talouskuripolitiikan sukupuolituneista vaikutuksista. Ne taas saivat Ylöstalonkin tarttumaan aiheeseen.

”Tunsin, että en voi tutkijana enää sivuuttaa tätä kysymystä”, hän sanoo.

Ylöstalo julkaisi viime vuonna kirjan *Feminismiä talouteen* yhdessä **Heini Kinnusen**, **Emma Lambergin** ja **Inna Perheentuvan** kanssa. Sitä ennen hän oli perehtynyt aiheeseen lukemalla feminististä talousteoraa sekä käsittelemällä aihetta käytännössä.

”Teimme **Anna Elomäen** kanssa Suomen valtionhallinnolle hankkeen, jossa kehitimme sukupuolitietoisien budjetoinnin menetelmiä ja käytäntöjä.”

Julkaistuaan hankkeen raportin 2018 Ylöstalon ja Elomäen näkemyk-

sillä oli hetken ajan kysyntää valtiovarainministeriössä asti.

”Se sukupuolitietoisien budjetoinnin momentum meni kuitenkin ohi. Sitä ei hirveästi kehitetty edellisen hallituksen aikana, ja tämä hallitus on aivan täysin unohtanut sen”, Ylöstalo sanoo.

Jos feministiset ja sosiologien muotoilemat talousnäkemykset olivat politiikassa hetken muoti-ilmiö, vallitseva uusklassinen taloustiede sen sijaan on pitänyt vankan asemansa pitkään. Näiden tieteiden itseymmärrys on Ylöstalon mukaan hyvin erilainen.

**KUN KESKUSTELUT
KÄYDÄÄN
KUSTANNUKSISTA,
HOIUA ON AINA LIIAN
KALLISTA – PAITSI
PALKATON HOIUA.**

”Monilla muilla yhteiskuntatieteiden aloilla ajatellaan, että tietomme maailmasta lisääntyy ja rikastuu, kun katsomme maailmaa hyvin erilaisista näkökulmista. Taloustiedettä tai eri-

tyisesti tätä usklassista koulukuntaa taas luonnehti hyvin vahva teoreettinen ja metodologinen yksimielisyys. Siellä ajatellaan, että kaikkien tulisi käyttää samoja teorioita ja samoja menetelmiä ja että ne tarjoavat riittävät välineet talouden ymmärtämiseen.”

Taloustieteessäkin tulisi ottaa huomioon, ettei talous ole irrallaan muusta yhteiskunnallisesta todellisuudesta.

”Sen hirveän kapea tapa katsoa taloutta sivuuttaa monet talouteen liittyvät olennaiset asiat: esimerkiksi globaalin eriarvoisuuden, sukupuolittuneen vallan, luokkaan tai rodullistumiseen liittyvän vallan”, Ylöstalo sanoo.

Taloustieteen näkökulma jyrää

Valtavirtaisen taloustieteen puutteista huolimatta sillä on paljon valtaa poliittisessa päätöksenteossa. Sama pätee edelleen, kun poliittista päätöksentekoa on tietoisesti pyritty johtamaan tietoon pohjaten.

”Se on yksi politiikan trendi, että tehdään vaikutusarviointeja, mutta siihen ovat syntyneet omanlaisensa evidenssihierarkiat, joissa tietyillä menetelmillä tuotettu tieto ja tietyt tiedon muodot saavat enemmän painoarvoa kuin toiset. Yllättäen taloustieteen menetelmin tuotettu tieto on tavallaan siellä evidenssihierarkian huipulla”, Ylöstalo sanoo.

Maallikolle taloustiede ei näyttäydy kaikkein notkeimpana tieteenajana. Enemmistö julkisuudessa näkyvistä taloustieteilijöistä on sitoutunut nykyiseen tapaan järjestää talous ja yhteiskunta, ja harva esittää sille vaihtoehtoja. Ja kun politiikkaa tehdään taloustieteen raameissa, keskeisiä kysymyksiä ovat aina, mitä se maksaa ja mitä se tuottaa.

”Perhevapaaudistus on tästä loistava esimerkki. Sen mahdollisuutta alettiin selvittää **Sipilän** hallituksen aikana. Nais- ja tasa-arvojärjestöt olivat ajaneet samaa uudistusta koko 2000-luvun ilman suurta vastakaikua, mutta kun se alettiin oikeistopuolueiden ja myös työmarkkinajärjestöjen toimesta kehystää työllisyystoimeksi, se olikin yhtäkkiä kauhean kiinnostava uudistus”, Ylöstalo kertoo.

Hän tutki aikanaan uudistuksesta käytyä uutisointia. Sitä kehysti kaksi vinkkeliiä: kustannusvaikutusten ja työllisyysvaikutusten näkökulmat.

”Eli paljonko se maksaa, ja kuinka paljon se lisää työllisyyttä eli naisten työssäkäyntiä. Se on aika kapea tapa arvioida perhepoliittista uudistusta, jossa on kysymys lasten hoitamisesta.”

Hoiva uhkaa ehtyä

Kaiken yli jyräävät kysymykset rahasta ja rahoituksesta tuntuvat erityisen jyrkiltä hoivan kohdalla. Julkinen terveydenhoito nähdään usein pelkkänä kustannuseränä, jopa valtion taloutta rapauttavana tekijänä.

”Ei ole ikään kuin olemassa sitä näkökulmaa, mitä kaikkea hyvää yhteiskuntaan koituu sosiaali- ja terveyspalveluista ja miten yhteiskunta hyötyy siitä, että meillä pyritään pie-

niin terveyseroihin ja että hyvinvointi, osallisuus, terveys ja turvallisuus ylipäänsä kasvavat”, Ylöstalo kertoo.

Kun keskustelut terveydenhuollosta käydään kustannusten kautta, hoiva on aina liian kallista – paitsi palkaton hoiva, jota kodeissa tehtävä hoivatyö useimmiten on. Palkaton hoiva tosin ei ole ollenkaan osa virallista talouskeskustelua. Ylöstalon mukaan se koetaan rajattomaksi resurssiksi.

”Feministisen poliittisen talouden tutkijat puhuvat kuitenkin paljon hoivan ehtymisestä, vähän luonnonvarojen tapaan. Jos hoivaajien omiin tarpeisiin ei vastata, kyky tarjota hoivaa muille ehtyy. Julkisen terveydenhuollon kriisissä on osaltaan kysymys juuri hoivan ehtymisestä. Kun hoivaa on tehostettu ja kiristetty niin äärimmilleen, työolot ovat tulleet sellaisiksi, että hoiva alkaa ehtyä.” Vuonna 2020 alkanut koronakriisi teki uudella tavalla näkyväksi hoivan tärkeyden. Puhuttiin yhteiskunnan kannalta kriittisistä aloista, joihin terveys- ja sosiaalipalvelutkin kuuluivat.

”Olin hetken aikaa optimistinen sen suhteen, että voisiko tämä näkyä siten palkkataisteluissa. Tai voisiko tämä jotenkin heilauttaa sitä ajattelua. Sitten hoitajia kiitettiin valaisemalla rakennuksia ja taputtamalla”, Ylöstalo sanoo.

Olemme jo uuden kriisin keskellä. Venäjän uhka ja maailmanpoliittinen jännite ovat kasvaneet. Niiden mukana nyt puhutaan puolustuksen tärkeydestä, ja puolustusmenojen kasvattamista on vaadittu eri puolilta. Taloustieteilijä **Vesa Vihriälä** on jopa esitellyt erillisen puolustusveron mahdollisuuden.

”Kun puhutaan puolustusmenoista, pinnalla on semmoinen ajatus, että nyt on piikki auki, koska tämä on niin tärkeä asia meidän turvallisuudelle. Että tässä on nyt ihmisten hengestä kysymys. On aivan absurdia, että samaan aikaan meillä on tilanteita, joissa ihmiset kuolevat koska eivät pääse hoitoon. Sitä ei ajatella kansallisena turvallisuusuhkana”, Ylöstalo sanoo.

Jatkuvien uhkien, kriisien ja kriisipuheen keskellä tärkeäksi nostetaan usein nykytilanteeseen reagoiminen. Silloin tyydytään käsillä oleviin palikoihin, ja valtavirtainen taloustiede on usein ollut yksi niistä.

Sukupuolentutkimuksella olisi tarjota muiden vinkkelien rinnalle myös kauemmaksi katsova vaihtoehto. Ylöstalon mukaan tieteenalalla on sekä diagnostinen että visioiva tehtävä.

”Sukupuolentutkimuksen tehtävä on yhtäältä tuottaa ymmärrystä olemassa olevasta maailmasta ja sen sukupuolittuneista, rodullistuneista ja luokkaan sidotuista, eriarvoistavista rakenteista. Toinen sukupuolentutkimuksen tehtävä on tarjota tutkimuksen kautta väyliä kohti jotakin parempaa.”

Suomella on historiassaankin esimerkkejä siitä, kuinka politiikan kautta on luotu parempaa tulevaisuutta.

”Hyvinvointivaltio on ollut täysin utooppinen projekti joskus aikanaan. Ja se on rakennettu paljon köyhemässä Suomessa kuin missä me tällä hetkellä elämme.”

KRYPTISTÄ VAKOILUA

TEKSTI IIDA SIMES

KREIKAN KIELEN SANA *kryptos* tarkoittaa salaista ja piilotettua. Kreikka dominoi mahtialue Sparta kukoisti 900–200 eaa. Alueen kryptisessä historiassa Spartan sotavoimien krypteia kylvi kauhua naapurikansojen joukossa. Krypteian nuoret sotilaat etsivät totalitaristisen Spartan vihollisia ja tappoivat nämä. Vihollisia ei ollut vaikeaa löytää, heitä vilisi.

Vuonna 435 eaa. ulkopuolisille helooteille tarjottiin mahdollisuutta palvel-la Spartan krypteiasa. Tämä olikin juoni, ja krypteia teloitti 2000 innokasta värväytynyttä. Jotkut historioitsijat ovat kutsuneet krypteiaa ”valtiolliseksi salaiseksi palveluksi”, mutta toiset kiistävät tämän, eihän krypteia vaikuttanut lainkaan salaiselta.

Jo yli 500 vuotta ennen turvallisuuspalvelu krypteian järjestämää massateloitusta antiikin Kreikassa ihailtiin ovelia sotataitoja. Kuuluisin harhautus tapahtui Troijan sodassa 1184 eaa., kun kreikkalaiset lahjoittivat kaupunkiaan puolustaville troijalaisille valtavan puuhevoson. Innoissaan troijalaiset purkivat osan muuriaan saadakseen sen roudattua kaupunkiinsa. Hevoson sisälle piiloutuneet kreikkalaiset kömpivät yöllä rakennelmasta keskelle voitonjuhlistaan uupunutta kaupunkia ja avasivat Troijan portit joukoilleen. Hirvittävä teurastus alkoi.

TROIJAN SODASTA vilahti 3184 vuotta ja ilmestyi *Voima* 3/2000. Otsikon ”Korvat auki – Yhdysvalloissa vakooja lukee sähköpostia” alla **Tommi Toivio** kirjoitti, miten ”Yhdysvaltojen kansallinen turvallisuusvirasto NSA on kiireinen paikka. Tietoa nimittäin tulvi niin paljon, etteivät viraston voimavarat tahdo riittää, vaikka NSA:ssa on enemmän työntekijöitä kuin pahamaineisessa tiedustelupalvelu CIA:ssa.”

Tietotulva aiheutui vakoiluohjelma Echelonista, joka erotti viestiliikenteestä ”mielenkiintoiset sähköpostit, faksit ja puhelut”.

Echelon toimi avainsanoilla, mutta sanalista oli Toiviolle tuntematon. Tarkkailun kohteista oli oletuksia: toisin kuin kylmän sodan aikana NSA ei ollut kiinnostunut Neuvostoliiton alueesta. Vuonna 2000 se seurasi kansalaisjärjestöjä kuten Amnesty ja Greenpeacea.

”Yhdysvaltojen kongressi on huolestunut Echelonin käyttämisestä kelpo amerikkalaisten vakoiluun”, Toivio kirjoitti. ”Mikäli kongressin teettämässä tutkimuksessa paljastuu, että NSA todellakin salakuuntelee oman maan kansalaisia, tiedossa on Watergate-tyyppinen skandaali. Perusmääritelmän mukaan NSA ei saa osallistua omien kansalaisten urkintaan lainkaan.”

Vuonna 2013 NSA:n työntekijä paljasti, että Toivion juttu piti kutinsa, mutta NSA seurasi jopa koko maailmaa ja tallensi tavallisten ihmisten verkkoliikenteestä valtavat määrät dataa.

VUONNA 2025 Yhdysvaltain presidentti on ohi minkäänlaisten vaalien noston hallintoonsa maailman rikkaimman miehen. Tämän omistama viestipalvelu X toimii salaisten algoritmien kautta, eikä firman ulkopuolella kukaan tiedä, mihin ihmisistä kerättävää dataa käytetään. Ainakin on huomattu, että sillä vaikutetaan niin kulutustavaroiden markkinoihin kuin valtiollisiin vaaleihinkin.

Nykyajan nettimiljardöörien operoimat Troijan hevoset ovat tavallisten ihmisten suosimia nettialustoja. Moni luulee, että ne ovat ilmaisia, mutta niillä on hintansa. Yhdysvaltalaiset maksavat niistä nyt kansalaisyhteiskunnan murtumisena.

**muinainen
voima**

Ensimmäinen Voima-lehti ilmestyi marraskuussa 1999. Sarja palaa aiheisiin ja teemoihin, joita Voima on käsitellyt parin vuosikymmenen aikana.

GUILTY

POUR LES HOMMES

Mitä Jeesus ostaisi?

Tutkijan mukaan kulutuskulttuuria voi tarkastella uskonnon kaltaisena ilmiönä. Mihin tarpeisiin se ja uskonnot yleensä vastaavat?

TEKSTI JARI TAMMINEN KUVAT HÄIRIKÖT-PÄÄMAJA

”Kulutuskulttuuri ja kuluttajuus toteuttavat hirveän paljon samoja toimintoja kuin uskonto”, sanoo uskontotieteilijä **Mikko Kurenlahti** Helsingin yliopistosta.

Hän haluaa haastaa jakoa, jonka mukaan joku asia on selvästi maallinen ja toinen selvästi uskonnollinen.

”Meillä on hyvin vuotavat rajapinnat, eikä uskonnosta ole yhtä yleisesti hyväksyttyä määritelmää. Riippuu siitä, keneltä kysytään.”

Yleispätevää määrittelyä on toki yritetty. Ranskalaisen sosiologin **Émile Durkheimin** mukaan uskonto on ”yhtenäinen uskomusten ja käytäntöjen suhde pyhiin asioihin”. Tuohon määritelmään voisi lisätä sen, että uskontoon liittyy usein jokin yliluonnollinen elementti: jumala tai vaikka sielun kierto.

Kurenlahti on määrittelyn sijaan kiinnostunut siitä, mitä uskonto tekee, mihin sitä käytetään ja miksi ihmiset moista tarvitsevat. Hänen mukaansa uskonto voi esimerkiksi rakentaa käsityksiä siitä, mitä on hyvä elämä ja tavoiteltava ihmisyyys.

”Se on perusmuoto sosiaalisesta rakenteesta. Siellä takana voi olla ajatus Jumalasta tai jostain yliluonnollisesta

toimijasta, mutta ei sitä välttämättä tarvitse olla.”

Vaikka kulutuskulttuurista ensivälillä puuttuukin uskonnoille tyypillinen ylimaallinen elementti, se ei vaikuta Kurenlahden arvioon kulutuskulttuurin ja uskontojen samankaltaisuudesta.

”Yliluonnollisen sijaan kuluttajuus onnistuu lupaamaan yhteyttä johonkin suurempaan hyvään, jonka yhteydessä elämä löytäisi merkityksensä.”

Uusi jumala

Kurenlahden mukaan ihminen on vuosisatojen ja -tuhansien aikana muuttunut yllättävän vähän.

”Ihminen vaikuttaa olevan luonnostaan hyvin merkityshakuinen olenno, joka haluaa kokea, että hänellä on jotain väliä maailmalle ja maailmalla on jotain väliä hänelle”, Kurenlahti jatkaa.

Uskonto on myös määritelty yksilöiden suhdetta yhteisöön, mutta nykyään linkki on erityisesti länsimaissa heikentynyt. Vaikka uskonnon rooli esimerkiksi Suomessa on pienentynyt, pohjimmainen tarve, johon uskonto on vastannut, ei ole kadonnut. Kulutuskulttuuri on osaltaan täyttänyt uskonnolta vapautuneen tilan.

Muutosta uskonnon ja kulutuskulttuurin merkityksellisyydessä voi tarkastella esimerkin kautta. Vuonna 1969 kuvataiteilija **Harro Koskinen** esitteli teoksia, joista yhdessä esiintyi ristiinnaulittu sikahahmo ja toisissa parodioitiin yritysten logoja. *Sikamessias*-teos suututti yleisöä siinä määrin, että Koskinen sai syytteen ja tuomion jumalanpilkasta. Logojen parodioimisesta yritykset tai yleisö eivät kuitenkaan kauhistuneet.

Sittemmin yleisön kynnys loukkaantua jumalan käsittelystä taiteessa on noussut ja vastaavasti kynnys loukkaantua logojen ja mainosten parodioimisesta madaltunut. Brändien merkitys on kasvanut täysin uusiin mittoihin.

Vaikka muutosta voisi pitää dramaattisena, Koskinen totesi *Voiman* haastattelussa vuonna 2009 hieman lakonisesti, että pohjimmiltaan mikään muu ei ole muuttunut kuin se, että ”markkinatalous on nykyään se jumala”.

Ehkä uskonnon otteen heikkeneminen onkin illuusio. Jumala vain on vaihtunut.

Mitä uskonto tekee?

Voi tuntua liioittelulta kuvata kulutuskulttuuria uskonnon kaltaisena ilmiönä. Kurenlahti kehottaa jälleen tarkastelemaan sitä, mitä uskonnoilta pohjimmiltaan haetaan. Edinburghin yliopiston teologian professori **Gordon Lynch** on tunnistanut uskonnolle kolme perustavaa tehtävää, joita voidaan kuvata sisäkkäisinä ympyröinä.

Mallissa uloin ympyrä on *sosiaalinen funktio*, joka viittaa uskonnon yhteisölliseen tehtävään. Seuraavasta ympyrästä löytyy *eksistentiaalinen funktio*, joka puolestaan viittaa siihen, kuinka uskonto tarjoaa välineitä identiteetin ja arvojen muovaamiseen. Kaiken ytimessä on *transsendentaalinen funktio*, joka on aistihavaintojen ulkopuolella ja jota emme voi tarkastella suoraan. Kurenlahti esittää, että sama malli selittää kulutuskulttuurin toiminnan.

”Sanoisin transsendentaalisen funktion olevan myös kuluttajuuden oikea ydin. Sanotaan, että kulutuskulttuurissa on kyse nimenomaan materialismista ja materiaalistien arvojen voittokulusta, mutta väitän, ettei se ole totta. Ydin on fantasioiden, toiveiden ja unelmien täyttämässä mielikuvituksessa”, Kurenlahti sanoo.

Hänen mukaansa tämä näkymätömiin jäävä funktio vaikuttaa esimerkiksi mainonnassa. Mainoksissa ei niinkään myydä tiettyä tuotetta vaan luvataan jotain vähemmän konkreettista. Kallis auto tuo ihailua, Coca-Colaa juodessa aurinko paistaa ja kaverit riittää.

”Meille myydään aina lupaus jostain, esimerkiksi onnesta tai hyvästä elämästä. Lupaukset saattavat olla tosi naiiveja, mutta riittävän moni uskoo ne todeksi – ehkä tiedostamattaan.”

Mainokset myös lupaavat meille, että täyden potentiaalimme saavuttaminen on aina askeleen lähempänä, kun ostamme juuri oikean tuotteen. Tässä ei Kurenlahden mukaan ole kyse pelkästään kerskakulutuksesta tai shoppailusta shoppailun takia. Kuluttaminen on ylipäättään yhteiskuntamme tapa järjestäytyä.

”Mitä yksilö tavoitteleeakaan, se tapahtuu kulutus päätösten kautta. Kulutusjärjestelmän kannalta on oikeastaan ihan sama, mikä se palvomasi ’jumala’ on ja mikä on se tavoittelemasi päämäärä jonkinlaisesta täyttymyksestä. Kunhan tavoittelet sitä kuluttamisen kautta.”

Lopulta sen enempää uskonto kuin kulutuskulttuuriakaan ei siis ole se pihvi vaan työkalu jonkin ihmiselämälle tärkeämmän saavuttamiseksi. Niiden avulla tavoitellaan jotain sellaista, joka on havaintokyvyn ulkopuolella mutta jota tarvitsemme palavasti. Olemme Kurenlahden mukaan aina luoneet yhteisiä vastauksia peruskysymyksiin ”miten selviytyä” ja ”mikä tekee elämästä elämisen arvoisen”.

”Nämä tavat hakea vastauksia voivat olla vaikka uskontoja, filosofioita, aatteita, ideologioita tai erilaisia ismejä.”

Syvimmästä olemuksesta

Uskonto tai ei, loputtoman kasvun varassa toimiva kulutuskulttuuri on aikaamme määrittävä tekijä. Eikä pelkästään sitä.

”Kulutuskulttuuri on aikamme suurin ongelma”, myös kestävyystutkimuksen parissa viihtynyt Kurenlahti puuskahtaa.

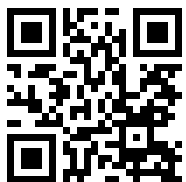
Yritämme ratkoa ympäristökriisin kaltaista ongelmaa hienosäättämällä kulutustamme, vaikka hienosäädön sijaan tarvittaisiin täyskäännös. Kun lähes kaikki yhteiskunnan toiminnot on kuitenkin rakennettu kuluttamisen ympärille, on Kurenlahden mielestä melko turha sanoa ihmisille, että ”lopettakaa kuluttaminen”.

”Tilanne on haaste mielikuvitukselle: pitäisi luoda uudenlaisia tapoja olla olemassa.”

Riippuvuutemme kulutuskulttuurista on muodostanut Kurenlahden mukaan kehän, jota on vaikea rikkoa. Järjestelmä ylläpitää meitä, joten meidän pitää ylläpitää järjestelmää, koska järjestelmä ylläpitää meitä ja niin edelleen.

”Hetimitä jos kulutus lähtee laskemaan, seuraa kauhea kaaos, taantuma ja häädily siitä, miten käyrät saadaan taas nousemaan. Eikä sen kehän sisällä pysy rakentamaan jotain täysin uutta.”

Todellisuutta todellisempi

Osoita puhelimesi kameralla oheista QR-koodia ja klikkaa ilmestyvää linkkiä. Seuraamalla ohjeita saat katsottua puhelimesi avulla viereisen Gucci-Jeesus-vastamainoksen laajennettua versiota. Tämän lisätyn todellisuuden version on tehnyt flyAR Augmented Reality Studio, jonka toimitusjohtaja **Frans Tihveräinen** poseeraa kuvassa **Jeesuksena**. Muista klikata Jeesusta.

Kurenlahti korostaa, että nykyisen järjestelmän sisällä eettisiin ja kestäviin valintoihin pyrkivät kuluttajat tekevät arvokasta työtä, mutta se ei yksin riitä: ”Me emme pysty ostamaan tietämme ulos tästä ongelmasta.”

Kuinka lopettaa kuluttaminen, kun kuluttaminen antaa yhteiskunnalle muodon ja rakenteen ja meille itsellemme merkityksen? Kurenlahti muistuttaa, että myös askeettisesta elämästä tunnettu ekofilosofi **Penntti Linkola** tarvitsi keräämiään marjoja ja pyytämiään kaloja varten pakastimia ja niihin sähköä.

”Haluaisin meidän kuluttaessamme huomaavan, kuinka mielemme alkaa kehittämään tarinoita, siitä, mitä mikäkin tuote minulle merkitsee ja kuka minusta tulee, kun tällaisen hankin. Meidän pitäisi havahtua siihen, mitä päämäärää tavoittelemme milläkin tuotteella ja miksi.”

Tarinoita ja heimoja

Moniin uskontoihin liittyy pukeutumiseen, koristautumiseen ja muuhun ulkoisesti havaittavaan liittyviä ohjeita ja tunnuksia. Esimerkiksi päähine voi kertoa kuulumisesta tiettyyn uskonnolliseen ryhmään. Kulutuskulttuuri mahdollistaa saman ja muun muassa muoti tarjoaa yksilölle mahdollisuuden viestiä, mihin porukkaan kuuluu.

”Kuluttaminen on symbolinen kieli, jonka avulla jatkuvasti viestimme toisillemme – ja myös itsellemme. Päivittäiset kulutustavarat tarjoavat meille mahdollisuuksia kertoa, kuka olen, mikä on minulle tärkeää, millaisiin heimoihin liityn ja mitä ne minulle tarkoittavat.”

Aina viestit eivät tietenkään ole yksiselitteisiä, ja silloin yksi tuote voi

Jari Tamminen: Kymmenen käskyä – toinen tuleminen (2019)
Musta graniitti, 24 karaatin kulta

viestiä yhtä aikaa eri asioita. Esimerkiksi voi nostaa *keffiyehin* eli niin sanotun palestiinalaishuivin. Tämä beduiinien kehittämä arabihuivi on vähitellen levinnyt Lähi-idästä länsimaihin, ja siitä on muodostunut muotiasuste, jonka historia saattaa olla monelle vieras. Ja kun jokin siirtyy muodin maailmaan, se tarkoittaa tuoteistamista.

Esimerkiksi muotitalo Gucci on myynyt omia keffiyeh-huivejaan. Satojen eurojen hintainen Gucci-keffiyeh saattaa tuntua äkkiseltään hullulta tuotteelta, mutta ehkä öljyrikkaassa arabivaltiossa sen kautta voi korostaa yhteyttään arabikulttuuriin ja sitä, että rahaa on. Länsimai-

sen kristityn kaulalle kietaistuna huivin kertoma tarina muuttuu joksikin muuksi.

”Kuka ikinä oletkaan ja mitä ikinä pidätkään tärkeänä, niin kulutuskulttuuri tarjoaa sinulle juuri sen, mitä tarvitset – ainakin mielikuvituksen ja lupausten tasolla”, Kurenlahti tiivistää.

What Would Jesus Buy?

Jeesus Nasaretilainen on mahdollisesti olennaisin kristinuskon hahmoista. *Raamatun* mukaan hän oli mies, joka kehotti kaksi paitaa omistavaa ihmistä antamaan niistä toisen sellaista tarvitsevalle. Suutuspäissään

hän myös pieksi ahneet pikavippien tarjoajat ja potki heidän pöytänsä nurin. Jeesus ei siis vaikuta henkilöltä, joka olisi erityisen hyvä kuluttaja. Ei hän tarinan mukaan myöskään ollut kiinnostunut noudattamaan uskonnon sanelmia tapoja vaan pyrki jonkin olen- naisemman äärelle.

”Kenties hän olisi enemmän kiinnostunut siitä syvemmästä yhteydestä itseemme, toisimme ja ympäröivään todellisuuteen, jota me kulutuspäätöksillämme tavoittelemme”, Kurenlahti pohtii.

On toki myös mahdollista, että palestiinalaisena ihmisen poikana Jeesus valitsisi tänä päivänä itselleen kultaisen palestiinalaishuivin.

Shopocalypsis tulee, Massias pelastaa!

YHDYSVALTALAINEN taiteilija **Billy Talen** kehitti 90-luvun lopulla loputtomasti rahaa seuraajiltaan pyytävän tv-pastorin karikatyyrin, Reverend Billyn. Pian Talen pelmahti papin liperiin ja huonosti blondattuun Elvis-tukkaan sonnustautuneena Disney-kauppaan New Yorkin Times Squarella. Hän saarnasi suuryhtiöiden moraalittomuudesta ja tulevasta *shopocalypsista* eli shoppailun tuottamasta maailmanlopusta.

Reverend Billyn ympärille ker-tyi seurakunta, jonka kanssa hän on sittemmin manannut pahoja henkiä kassakoneista ja puhunut kielillä hämmentyneelle yleisölle liikkeissä ja kahviloissa. Lukuisia kertoja pidätetty taiteilija on muun muassa saanut lähestymiskiellon kaikkiin maailman Starbucks-kahviloihin. Hän on myös järjestänyt vuosien ajan viikoittaista teatte-

ria, joka on lainannut muotonsa gospel-jumalanpalvelukselta.

KUN REVEREND BILLY vieraili Suomessa vuonna 2008, hänelle löytyi paikallinen seurakunta. Yksi pastoria kauppakeskuksissa seuranneista oli **Yakup Albekoğlu**. Sittemmin Albekoğlu on kehittänyt oman hahmonsensa, Massiaksen, joka on myös viihtynyt kulutuskulttuurin pyhä-töissä.

Massias ja Kultaisen ostoskärryn seurakunta ovat vuosien ajan kiertäneet aina joulun alla pääkaupunkiseudun kauppakeskuksissa – ilman lupia tai ennakkoilmoituksia – vuoden kiivainta ostossesonkia juhlistaen. Päinvastoin kuin Reverend Billy he lupaavat, että onni löytyy ostamalla.

”Massias on kulutuskulttuurin karismaattinen evankelista. Kasvoin itse Jeesus-kultissa lapsena, ja minulle performanssi on paras ta-

pa käsitellä uskontoon ja konsumerismiin liittyvää ahdistusta ja traumaa”, Albekoğlu kertoo.

Kultakäättyihin verhoutunut Massias mukanaan punaisiin satiinikaapuihin verhoutunut seurakunta on onnistunut puhuttelemaan lukemattomia yllättyneitä kuluttajia.

”Kaikki tässä performanssissa on katsojalle häiritsevän tuttua: kul-tuskulttuurin uskolliset äänitorvet sekä Jumalan koskettamat saarnas-miehet ovat melkein sama hahmo. Molemmat uskovat itseään suurem-paan voimaan, jonka eteen on uh-rauduttava. Kummankaan päätä ei käännetä järkiargumenteilla.”

VAIKKA OSTOSHURMOSTA lietso-va Massias tuntuu hahmona täysin vastakkaiselta Albekoğlun omalle minälle, ero ei välttämättä sitten-kään ole absoluuttinen.

”Jotenkin me kaikki jaamme Massiaan maailmankuvan. Usko

siihen, että markkinat ovat aina olleet ja tulevat aina olemaan, on niin syvällä meissä, että monille on helpompi kuvitella maailma ilman Jumalaa kuin maailma ilman kapitalismia. Roolissa en esitä Mas-siasta vaan personoin häntä. Kun saarnaan, tunnen markkinoiden näkymättömän käden ohjaavan toimiani.”

Vaikka Massiaan sanoma on lainattu suoraan mainoksista, sen sanominen ääneen on siinä mää-rin poikkeuksellista, että yleisin reaktio esitykseen on vilpiton häm-mennys. Tämän hämmennyksen turvin seurakunta onkin toistu-vasti ehtinyt kiertää ostostempe-lit läpi ennen kuin heihin reagoi-daan. Jälkeensä he jättävät pieniä joululauluvihkosia ja rallattelun: *Hyllyillä kirkkailla myymälän / Kiil-tää tölö mahtavin / Asiakkaan tie / Kohta luokse vie / Telkkaria suurin-ta katsomaan.*

EETTI

**Miten voi
kuluttaa
kestävästi?**

**Missä vaatteemme
valmistetaan?**

**Mistä tunnistaa
viherpesun?**

Hei, sinä nuorten kanssa
työskentelevä!
Eetti tarjoaa ilmaisia
oppimateriaaleja ja työpajoja
vastuullisuusaiheista
toiselle asteelle
ja yläkouluun.
Saatavilla heti verkossa!

eetti.fi

Maailma kylässä -festivaali

World Village Festival 24.–25.5.2025 Suvilahti, Helsinki

Rauhaa

**EBO
KRDUM**
(SE-SS)

MAJUR
(BR)

**ANA
TIJOUX**
(FR-CL)

**VAPAA
PÄÄSY!**

Suomen suurin kestävän kehityksen festivaali – 30 vuotta rauhan puolesta!

Tapahtuman järjestää

fingo

Pääpartnerit

Helsinki

KUA

Kirkon
Ulkomaanapu

**MAAILMAN
KUVALEHTI**

Taide on kielillä puhumista

Monitaiteellinen luovuus on Mika Rätölle kaikkien aistien hyödyntämistä keskusteluissa maailman kanssa.

TEKSTI MIKA PEKKOLA KUVAT NAUSKA

Porilainen **Mika Rättö** on tehnyt kokeellista taidetta jo neljällä vuosikymmenellä musiikin, kuvataiteen, elokuvataiteen, kaunokirjallisuuden ja dramaturgian aloilla. Parhaiten Rättö tunnetaan ehkä muusikkona. Hän on vaikuttanut suomalaiseen underground-rockiin ja avantgarde-musiikkiin Circlen, Kuusumun Profeetan, Rättö & Lehtisalon ja Eleanoora Rosenholmin kaltaisten yhtyeiden riveissä. Rätön ohjaama *Samurai Rauni Reposaarelainen* (2016) avasi puolestaan uusia outoja polkuja suomalaiseen elokuvataiteeseen. Hän myös näytteli siinä pääosan.

Rättö sai vuoden 2024 lopussa Koneen säätiöltä nelivuotisen apurahan taiteelliseen työskentelyyn. Apurahakauteen sisältyvien projektien määrä huimaa: kaksi romaania, novellikokoelma, animaatiokäsikirjoitus, kolmetoista musiikkialbumia, nykytaideteos, animaatiosarja ja niin edelleen.

Ajatuksenvirta kuohuu ja puhe pulppuaa, kun Rättö kertoo työstään Porin sydäimestä löytyvällä studiolla. Se sijaitsee kivenheiton päässä Porin taidemuseolta, jossa avattiin helmikuun alussa Circle-yhtyeen toteuttama *Piste*-näyttely. Kokonaisu-taideteoksessa musiikki, tilallisuus ja veistoksellisuus yhdistyvät immersii-viseksi kokemukseksi, jollaisten luomisesta yhtye on tullut tunnetuksi. Ko-

koonpano on laajentanut kokeellisen rock-musiikin ja äänitaiteen ilmaisu-keinoja 1990-luvun alusta alkaen.

Rättö tutkii taiteessaan usein todellisen ja kuvitteellisen maailman välisiä rajatiloja. Hänen intensiivistä ilmaisuaan luonnehtivat mielikuvituksellinen kerronta, leikkisyys, omintakeinen huumori sekä vakavien teemojen käsittely kepeässä rekisterissä.

Monitaiteellinen lähestymistapa oli Rätölle luonteva alusta alkaen. Hän tutkii töissään samankaltaisia teemoja eri ilmaisukeinojen ja tekniikoiden avulla.

”Sivistysyhteiskunnassa elämää luonnehtii äärimmäinen erikoistuminen”, Rättö sanoo.

”Ennen maanviljelijä teki monia eri töitä: istutti, korjasi ja myi satonsa, nikkaroi talot ja hevosrattaat. Nykyään sydänkirurgi erikoistuu vain tiettyihin leikkauksiin ja kuvataiteilija vaikkapa metalligrafiikkaan tai silkkipainoon. Työskentelyä monen eri taiteen lajin parissa pidetään omituisena.”

Rättö näkee kuitenkin taiteen alojen välillä enemmän yhdistäviä kuin erottavia tekijöitä. Kaiken taustalla on luovan prosessin luonne.

”Luovuus on ajatusten ja tunteiden muotoilua konkreettisiksi asioiksi, joita sitten havainnoimme eri tavoin: silmällä, korvalla, makuina, liikkeinä ja niin edelleen. Taide on kieltä ja kommunikaatiota.”

Rättö havainnollistaa taiteen ruumiillisuutta viuhtomalla puhuessaan käsiään.

”Kun puhun ja liikun, jäsentelen samalla ajatuksiani, ja niin syntyy tanssi tai performanssi. Aistit ovat välineitä, joita ihmiset käyttävät kommunikoidakseen maailman kanssa. Kukin valitsee itselleen sopivat välineet. Yksi on helvetin huo-no soittaja mutta hyvä kirjoittaja. Toinen on surkea puhuja mutta taitava kitaristi.”

Rättö kokee, että taiteellisessa luovuudessa on pohjimmiltaan kyse tunteiden ja ajatusten liikuttamisesta useilla eri tasoilla. Hänen mukaansa taide laajentaa kielen ilmaisukeinoja sanojen tuolle puolen. Musiikki on tästä oiva esimerkki.

”Leonard Cohenin runo, joka kertoo eron hetkestä, voi olla ihan ok, mutta kun se yhdistyy musiikkiin, siitä tulee erityisen vaikuttava.”

Sopivan kokoinen taidekaupunki

Rättö suoritti peruskoulun jälkeen automatiikka-asentajan tutkinnon mutta ei päätenyt koskaan tekemään alan töitä. Hän ryhtyi opiskelemaan kuvataiteita aluksi Porin ja myöhemmin Kankaanpään taidekouluissa. Musiisointiin hän sai alkusysäyksen rumppujen soitosta.

”Vanhempani olivat duunareita, mutta isäni soitti humpppakeikoilla, ja

innostuin itsekin rumpujen ja haitarin soitosta.”

”Äitini veljet, **Mauri** ja **Markus Majaluoma**, olivat kovia bluesdigga-reita. Pääsin mukaan soittamaan rum-puja, kun he jammailivat saunakama-rissa.”

Sinikka Nopola ja **Tiina Nopola** *Heinähattu ja vilttitossu* -sarjaa sekä muita lastenkirjoja kuvittaneen Mar-kus-enon esimerkki herätti Rätössä oi-valluksen siitä, että maailmassa voi elää monin eri tavoin. Ensimmäiset bändinsä hän perusti ystäviensä kans-sa ala-asteikäisenä.

Myös Pori on vaikuttanut ratkaise-vasti Rätön taiteilijuuden muotoutu-miseen.

”Pori on taiteen tekemisen kannal-ta juuri sopivan kokoinen kaupun-ki”, hän sanoo. ”Se ei ole liian iso, mi-kä tarkoittaa, että ihmiset eivät katoa omille teilleen. Eikä se ole liian pie-ni, mikä tarkoittaa, että tekijöitä löy-tyy. Sakki vaihtoi jo nuoruudessani epämustasukkaisesti leiriä, ja monil-la soittajilla oli samanaikaisesti useita bändejä. Tämä oli rikkaus, joka antoi kaikille äänille mahdollisuuden pääs-tä kuuluviin.”

Porin taidemuseon *Piste*-näyttely on saanut nimensä Circlen varhaisel-ta kappaleelta. Se kuvastaa porilaisten taiteentekijöiden avarakatseista ja mo-niaalle kurottavaa asennetta.

Museon näyttelysalin keskellä on yhtyeen jäsenten itse peltilevyistä ja kehikosta rakentama säännöllinen pentakis-dodekaedri eli geometrinen kappale, jonka muodostaa 60 kolmio-ta. Sen ympärille on asetettu seitse-män suurta kaiutinta – yksi jokaista bändin jäsentä varten. Kaiuttimet toistavat Circlen näyttelyä varten sä-veltämää ja soittamaa musiikkia, jon-ka ilmaisuasteikko ulottuu yhtyeelle ominaisesta kraut rock -toisteisuudes-ta matalien bassotaajuuksien hallitse-maan drone-ambientiin.

**JOS ALAN KIRJOITTA,
KIRJOITAN KIRJAN
ALUSTA LOPPUUN.**

Tilaa jakavan seinän takana on työ-piste, jossa näyttelyn vierailijat voi-vat piirtää kynien ja viivainten avulla oman geometrisen kuvionsa – tai jo-tain aivan muuta.

Piste sai alkunsa noin vuosi sitten, kun Porin taidemuseo lähestyi Circlen jäseniä ja kysyi, olisiko heitä kiinnos-tanut rakentaa museoon näyttely. Se tuntui Circlen jäsenistä luontevalta, sillä he ovat kaikki kuvataiteellisesti suuntautuneita.

”Puusepäksi vanhoilla päivillään opiskellut kitaristi **Janne Westerlund** otti kopin suunnittelusta”, Rättö ker-too. ”Kitaristi **Julius Jääskeläinen**, jo-ka on arkkitehti, varmisti laskelmat. Kasasimme teoksen koko bändin voi-

min painamalla työmaakypärät pääs-sä pitkää päivää yhdeksästä kuuteen, lukuun ottamatta rumpali **Tomi Lep-pästä**, joka vastasi visuaalisesta taitto-työstä.”

Rättö tekee kuvataidetta kausittai-sesti. Kun hän alkaa piirtää, hän tekee töitä määrätietoisesti ja niin paljon, et-tä saa kasaan näyttelyn.

”Minulla oli vuonna 2022 näyttely Porin taidemuseon Poriginal Gallerias-sa. Päätin, että teen näyttelyyn 45–50 työtä, joiden parissa sitten työskente-lin päivittäin. Sama pätee kirjoittami-seeni. Jos alan kirjoittaa, kirjoitan kir-jan alusta loppuun.”

Rättö pitää piirtämistä itselleen luonteenomaisimpana kuvataiteelli-sena ilmaisukeinona.

”Käytän tussia ja siveltimen hius-kärkeä kuten **Tove Jansson**. Piirrän usein pikkutarkkaa ja puolikokeellis-ta viivaa. Lisäksi olen käyttänyt liituja ja akvarelleja. Öljyväreillä on vaikea maalata kerrostalokämpässä, koska ne haisevat helvetillisesti.”

Suden hetkellä

Kaunokirjallista luovuuttaan Rättö on toteuttanut bändeille kirjoittamiensa sanoitusten ohella romaanituotannos-saan. Teos-kustantamo on julkaissut häneltä neljä kirjaa: *Tihkuluodon kuis-kaajat* (2009), *Mysterius Viisikulma-avain* (2013), *Se jokin – ”kuule härkä-papusi rapisevan”* (2018) ja *Totuus* (2021). Rätön viides romaani *Muistoja*

visiotehtaan kellarissa julkaistaan lähiaikoina, ja hän on jo aloittanut kirjoittamaan kuudetta romaniaan *Kansalaisia ikuisen yön kaupungissa*. Kaunokirjallista ilmaisua luonnehtivat samat piirteet kuin hänen taidettaan ylipäänsä: populaari törmää hämä-rään, ja vakavimmillaankin tekstissä on aina humoristinen vire.

Rätön viimeisimmässä romaanissa *Totuus* haavoittunut ritari hakeutuu syrjäiseen linnaan vanhan emännän hoidettavaksi. Tilittäessään emännäl-le elämäänsä ja julistaessaan tälle kor-keita arvojaan ritari tuijottaa autta-jansa sijaan omantuntensa peiliä, joka provosoi esiin piilotettuja ja torjuttu-ja mielensisältöjä. Lopulta valheet ka-risevat, eikä ritari voi enää paeta to-tuutta.

”Kaikki, mitä ritari on kertonut elä-mästään, paljastuu sepitteeksi”, Rät-tö sanoo. ”Hän käy yön aikana läpi elämänsä helvetin ja kohtaa suden hetken. Hän tiedostaa olevansa täy-si paska ja elävänsä valheessa. Olen-nainen kysymys on se, mitä tapahtuu, kun hän jatkaa matkaansa. Usein ni-mittäin unohtamme kohtaamamme totuudet ja tekemämme lupaukset ja jatkamme kekkereitä samaan tapaan kuin ennenkin.”

Se jokin – ”kuule härkäpapusi rapi-sevan” -romaanissa hierarkkisen puu-tarhalaitoksen salaiseen rituaaliin eksyneet päähenkilöt pakenevat ta-kaa-ajajiaan maan uumeniin. Luolan syvyyksissä karkulaiset ajautuvat niin

fyysiseen kuin henkiseenkin umpiku-jaan ja tunnustavat toisilleen pimeät salaisuutensa. Tunnustus tuntuukin toimivan Rätön kaunokirjallisuudes-sa eräänlaisena katarttisena välinee-nä. Suomansa armon ja vapautuksen vuoksi se tuo mieleen kristillisen syn-ninpäästön ajatuksen.

”Ihmisen psyyke ja fysiikka hikoav-at ulos sisään padottuja tunteita”, Rättö sanoo. ”Kun ihminen on nieles-kellyt tarpeeksi, palomuurit sortuvat ja kaikki rysähtää kerralla ulos. Sil-loin tuherretaan itkua ja hoetaan, et-

**IHMISEN PSYYKE JA
FYSIKKA HIKOAVAT
ULOS SISÄÄN
PADOTTUJA TUNTEITA.**

tä ei jumalauta, tästä ei enää toivu-ta! Mutta kun itkee tarpeeksi, niin kas kummaa, aurinko alkaa taas nousta.”

Rättö on käsitellyt taiteen tera-peuttista ulottuvuutta myös porilai-sen Moderni kanuuna -työryhmän to-teuttamassa *Kansalaisia ikuisen yön kaupungissa* -näytelmässä, jonka hän on käsikirjoittanut ja ohjannut. Sisäi-sestä ja ulkoisesta pimeydestä kertova näytelmä sijoittuu kaupunkiin, jossa ei ole ollut kolmeenkymmeneen vuo-teen sähköä.

Rättö käsittelee taiteessaan ihanteita ja niiden pettämistä niin yksilöllisellä kuin yhteiskunnallisellakin tasolla. Monet hänen henkilöhahmoistaan haluavat olla rohkeita, vahvoja ja yleviä, mutta samalla he ovat pyrkimyksissään epätäydellisiä, hapuilevia ja joskus vilpillisiäkin.

Antisankarit kiehtovat Rättöä. ”Vahvojen, kauniiden ja voitokkaiden sankarihahmojen rakentaminen tuntuisi valheelliselta ja vieraalta. Luulen, että ajattelen henkilöhahmoja luodessani omaa naurettavuuttani, pienuuttani ja olemattomuuttani. Rikkinäisyydestä kirjoittaminen on ainakin itselleni kiinnostavampaa kuin täydellisyysden kuvaaminen.”

Pää edellä pallomereen

Rätön taiteellinen ilmaisu – oli sitten kyse musiikista, näytelmistä, elokuvis- ta, kaunokirjallisuudesta tai kuvatai- teesta – on intensiivistä. Hän työntää sen kokijaa usein suoraan kohti kärsi- myksen ydintä.

”Rauhallinen ilmaisu on minul- le vierasta”, hän toteaa. ”En osaa olla normaalisti aloillani. Kun teen taidet- ta, teen sitä täysillä ja hakkaan päästäni seinään. Keikoilla minulla on perkele hiki päällä ensimmäisestä biisistä al- kaen. Silmät sumenevat, ja taju lähtee. Taiteeni syntyy jännitteestä.”

Sekä yhtyeet, joissa Rättö on muka- na, että hänen oma taiteensa luovat vahvasti ritualistisia ja transsinomai- sia kokemuksia. Rättö vertaa taide- kokemusta yhtäältä uskonnolliseen kokemukseen, joka sytyttää ihmisen sielun liekkiin, ja toisaalta urheiluun, jossa on kyse keskittymisestä.

”Kun jalkapalloilija astuu kentälle, hän ei mieti, mitä tapahtuu, jos mo- kaa. Hän keskittyy peliin sata lasissa. Ajattelulla on oma arvonsa, mutta jat- kuva yliälyllistäminen on huono läh- tökohta kommunikaatiolle. On paljon hauskeempaa hypätä pallomereen pää edellä ja katsoa, miten käy.”

Omaleimaisetkin ideat syntyvät dialogissa. Taiteessa ja keskustelemi- sessa ei ole Rätön mukaan kyse siitä, että kuulija pitäisi pyrkiä vakuutta- maan jostain etukäteen valmistellus- ta argumentista.

”Kun menen baariin ja otan ystä- väni kanssa pilsnerit, alan mouhuta, minkä jälkeen hän mouhuua minulle takaisin, ja sitten mouhuan vielä ko- vemmin vastaan. Ja kun seuraavana päivänä kaiken mouhuamisen jälkeen alan miettiä, mitä oikeastaan tapah- tui, tajuan, että ystäväni esitti oikeas- taan helvetin hyvän puheenvuoron, joka käänsi ajatteluni kokonaan uusil- le raiteille.

Tällainen ravisteleva ja ravitseva dialogi edellyttää Rätön mukaan en- nen kaikkea kykyä heittäytyä. Hän to- teaa olevansa kiitollinen siitä, että on saanut tehdä taidetta ihmisten kans- sa, jotka eivät pelkää häpäistä itseään.

”Emme tehneet Circlessä tietoista päätöstä siitä, että vedämme sukka- housut jalkaan ja niittiä ylle ja kaa- damme vissyä päähän. Esiintymisem- me ovat spontaanisti muotoutuneet

sellaisiksi kuin ne ovat. Olemme yk- sinkertaisesti luottaneet siihen, että tekemisissämme on joku pointti. Kaik- kein hienointa on luoda hurmokselli- sia ja häpeämättömiä ryhmäkokemuk- sia ja jakaa niitä lavalla muille.”

Rätön taide avaa outouttavan lins- sinsä lävitse näkymiä todellisuuden tuntemattomiin ulottuvuuksiin. Hä- nen luomansa kuvitteelliset maailmat, rikkinäiset henkilöhahmot ja yllättä- viä käänteitä sisältävät juonet muutta- vat tutun vieraaksi ja vieraan tutuksi.

JATKUUA YLIÄLYLLISTÄMINEN ON HUONO LÄHTÖKOHTA KOMMUNIKAATIOLLE.

”Raaputan jatkuvasti seinän ta- kaa esiin omaa sisäistä pikku satua- ni”, Rättö sanoo. ”Rakastan tarinoita. Kaipaan muutakin kuin vain sitä, että kukka on kukka ja ihminen ihminen. Satujen kertominen on minulle omi- nainen tapa olla olemassa.”

Rättö ei innostu pelkästä realistises- ta kerronnasta tai teoreettisesta poh- dinnasta.

”Niissä ei ole tarvitsemaani ruu- tia ja sytytyslankaa. Kaipaan inspiroi-

tuakseni pelilautaa, jonkinlaista kokeellista mielenmaisemaa tai mie- likuvitusta kutkuttavaa ympäristöä, joka tukee sisällöllistä pyrkimystäni kertoa asioita. Tämä yhdistelmä on minulle nitroglyseriiniä, ja se sytyttää luovuuteni liekkiin.”

Rättö käsittelee taiteessaan usein ihmiskunnan suuria kysymyksiä – to- tuutta, moraalia, vallankäyttöä ja eri- arvoisuutta – mutta aina pilke silmä- kulmassa ja kieli poskessa.

”En osaa kirjoittaa liian vakavasti”, hän sanoo. ”Ihmettelen välillä, miksi suuria ja ajankohtaisia aiheita pitää aina käsitellä kärsimyksessä rypien. Leikkisämpi ilmaisu voi itse asiassa antaa maailmasta realistisemman ku- van kuin tappovakava käsittely.”

Huumori voi olla myös kokeellista. ”Esimerkiksi Rättö ja Lehtisalon *Va- lonnopeus*-biisissä keräsimme yhteen kaikki rock-kliseet – hei hei come on, hei hei shalalalallala – ja lopputulos oli aika avantgardistinen.”

Tekemättömyyden ja tekemisen puolesta

Rättö voi Koneen säätiöltä saaman- sa apurahan turvin keskittyä seuraa- vat vuodet taiteen tekemiseen ilman jatkuvaa huolta toimeentulosta. Nel- jän vuoden työskentelyyn myönnetty 129 600 euroa kuulostaa suurelta sum- malta. Käytännössä apuraha tarkoit- taa kuitenkin sitä, että taiteilija saa muutaman vuoden ajan keskituloi-

sen suomalaisen kuukausipalkan, itse asiassa alle sen.

Vaikka Rätön ei tarvitse hetkeen miettiä toimeentuloaan, taiteilijoiden taloudellinen asema ja kulttuuriin teh- dyt leikkaukset vaivaavat häntä.

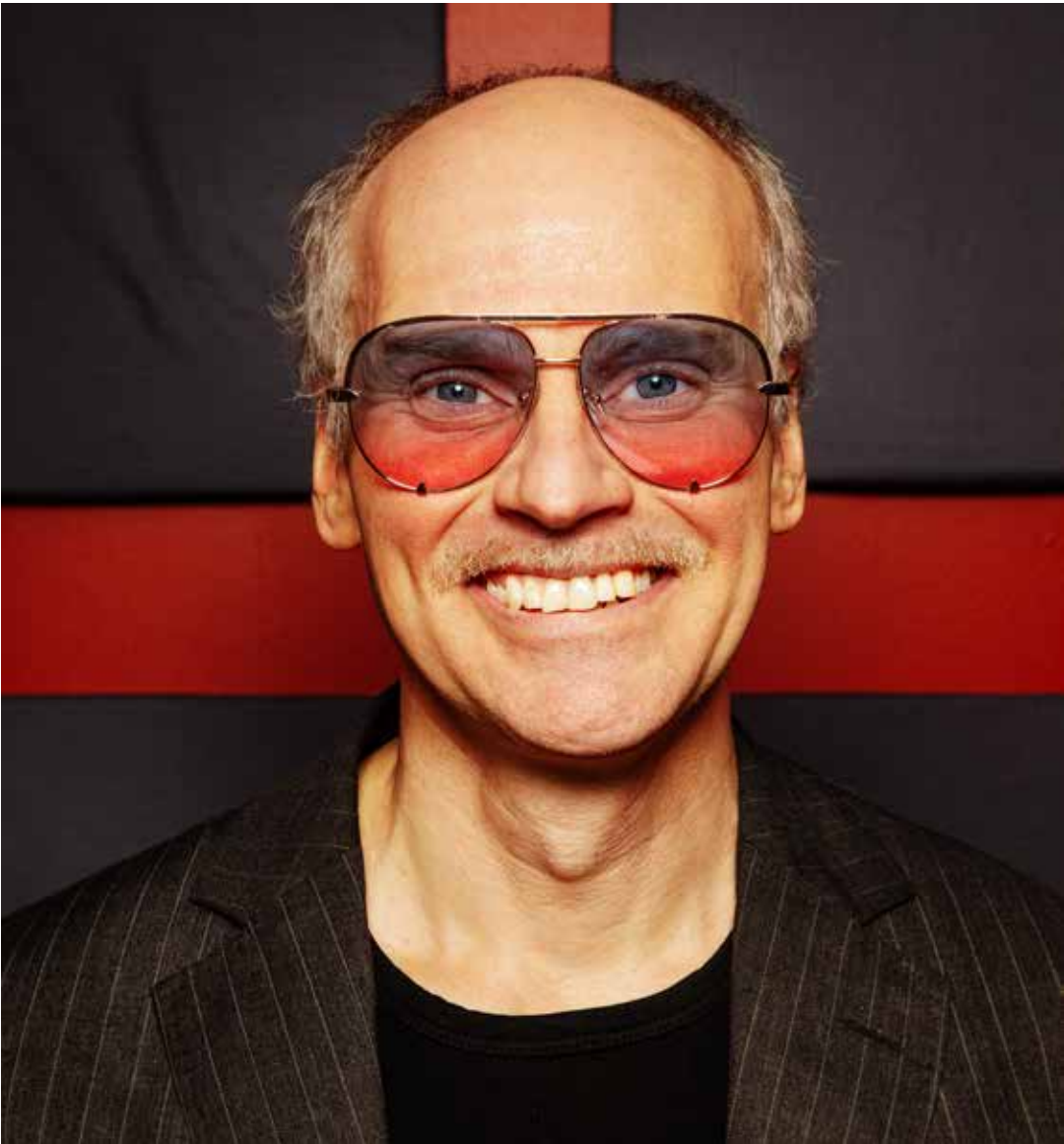
”Yhteiskuntamme on rakennet- tu niin, että ihminen ei voi elää lailli- sesti ilman rahaa. On pakko maksaa vuokra, lämmitys, ruokakaupan ku- lut, eläkevakuutukset, sosiaalimaksut ja muut. Kun keskellä kylmintä talvea miettii päivästä toiseen, kuinka sel- viän seuraavan kuukauden, stressi on järjetön.”

Taiteesta ja elämästä loputtomas- ti puhetta assosioivan Rätön energia ja into ovat tarttuvaa sorttia. Miehen rakkaus luovaa työtä kohtaan on il- meistä mutta herättää samalla kysy- myksen siitä, mitä hän tekee välttyäk- seen loppuunpalamiselta.

”Vastaus on se, että olen pohjimmil- tani laiska ihminen”, Rättö tunnustaa. ”Luojan kiitos en ole työnarkomaa- ni, sillä silloin minun kävisi huonosti. Laiskuus on pelastukseni.”

Rättö kertoo joskus yksinkertaisesti olevansa tekemättä yhtään mitään, ei- kä hän pode siitä huonoa omaatuntoa.

”Parin päivän päästä minussa he- rää tunne, että ei saatana, nyt on pak- ko ryhtyä toimeen. Ja sitten minulla onkin taas täysi fokus päällä. En keit- tele kahvia tai soittlele vaan tykitän, kunnes voimat ja ajatukset ovat ehty- neet ja voin todeta, että päivä oli sit- ten siinä.”

tapahtumatiloja

tekstin talo

tekstintalo.fi

De Chirico

NÄYTTÄMÖLLÄ 15.3.–17.8.2025

Italiaa, Roomaa, oopperaa – legendaarisen de Chiricon lavastuksia, puvustuksia ja maalauksia

Serlachius Taidesaunan yleisövuorot joka tiistai, ympäri vuoden!

SERLACHIUS

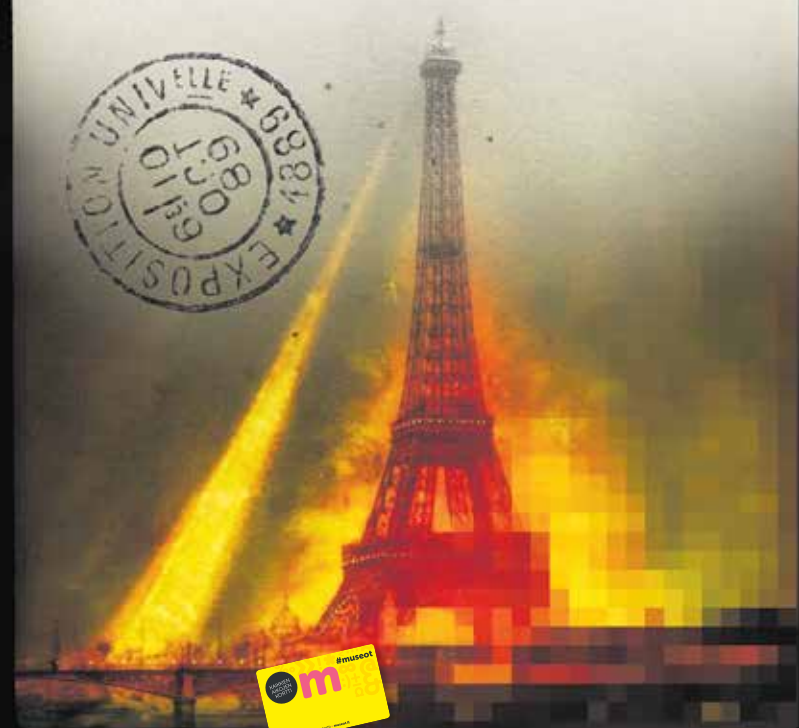
TAIDEKOHD E MÄNTÄN
KULTTUURIMAISEMASSA

Giorgio de Chirico, *Sole sul cavalletto*, 1972. Kuva: Giorgio ja Isa de Chiricon säätiö, G. Schiavinotto.

KUVAN

VALLANKUMOUS

17.01.2025 - 31.12.2025

POSTIMUSEO

Postimuseon näyttelyt museokeskus Vapriikissa
Alaverstaaraitti 5, Tampere
15€/7€ tai Museokortti • www.postimuseo.fi

VAPRIIKKI

KANSALLISGALLERIA •

Benzene Float (sarja), 2023
Kuva: Kansallisgalleria / Petri Virtanen

MONIRA AL QADIRI

DEEP FATE

LUMOUS JA TUHO

Öljy ja sen vaikutus elämäämme on Monira Al Qadirin näyttelyn keskeisiä aiheita. Teosten kiiltävät pinnat ja värit houkuttelevat, mutta pinnan alla on vakavampi viesti ilmasto-kriisistä. Näyttelyn nimi *Deep Fate* viittaa öljyn syntyyn syvällä maaperässä ja samalla siihen, miten öljyriippuvuuden katkaiseminen on ihmiskunnalle kohtalonkysymys.

21.3.–7.9.2025

kiasma_

NYKYTAITEEN MUSEO • kiasma.fi

Metsän harvennushoitoa kaarnakuoriaisia vastaan. Hoitotoimet eivät ole tällä hetkellä mahdollisia konfliktialueilla.

Väkivalta saapui mäntymetsään

Kolmekymmentä vuotta sitten Suomi oli mukana rakentamassa kestävää metsänhoitoa Meksikossa. Nyt aseelliset ryhmät ovat vallanneet osan metsäalueesta.

TEKSTI ANNA HEIKKINEN & VIOLETA GUTIÉRREZ ZAMORA KUVAT VIOLETA GUTIÉRREZ ZAMORA

Viime maaliskuussa San Pedro el Alton kylän asukkaiden metsätyöt keskeytyivät viidensadan aseellisen henkilön piiritykseen. Asemiehet ajoivat asukkaat väkivalloin metsämailta ja julistivat ne omakseen.

Ainakin osaa hyökkääjistä epäillään läheisen Santo Domingo Teojomulcon kylän asukkaiksi. Naapurikylät ovat käyneet kannausta maidensa raja-alueista jo vuosikymmeniä. Viime vuosina konflikti on kuitenkin äitynyt väkivaltaiseksi, kun rikollisliigat ovat kiinnostuneet Etelä-Meksikossa sijaitsevan Oaxacan osavaltion runsaasta luonnonvaroista.

Eri puolella Oaxacaa paikallisia on ajettu kodeistaan ja mailtaan aseilla uhaten. Vuonna 2023 Mixtecan kylässä 18 kotia poltettiin ja kolme kuoli metsän valtaajien hyökkäyksessä. Vuotta myöhemmin San Miguel el Granden asukkaista kahdeksan sai surmansa puolustaessaan metsiään.

Vain muutama vuosikymmen sitten Oaxacasta kaavailtiin kestävän

metsänhoidon keidasta, jota myös Suomi oli tukemassa.

Kestävää metsänhoitoa Meksikoon

Suomen ja Meksikon metsäyhteistyö alkoi 1960–1970-lukujen taitteessa. Silloin maat solmivat kahdenvälisiä sopimuksia, joiden tavoitteena oli jakaa metsänhoitoon liittyvää tietoa ja teknologiaa.

Vuonna 1982 Suomi allekirjoitti yhden sen ajan suurimmista kehitysyhteistyösopimuksistaan Meksikon kanssa. Kyseessä oli ”metsänhoidon ja metsäteollisuuden kehityssuunnitelma Guerrerossa”, ja sen päämääränä oli kehittää kyseisen osavaltion köyhiä alueita yhdessä Meksikon valtion kanssa.

Myöhemmin metsänhoitoon nojaava kehitysyhteistyö laajeni myös Oaxacan osavaltioon.

”Suomalaiset halusivat välttää konfliktialueita. Siksi turvallisuus oli pilottikohteiden kriteerinä, jonka nämä alueet vielä noihin aikoihin täyttivät”, sanoo Oaxacan metsäkehityksen

historiaan perehtynyt yliopistonlehtori **Diego García** Meksikon kansallisesta yliopistosta.

Etenkin San Pedro el Alton katsottiin sopivan yhteistyöhön. Kylän asukkaat kuuluvat zapoteca-alkuperäiskansaan, jonka edustajat olivat jo aiemmin perustaneet esi-isiansä *tequio*-perinteelle perustuvan yhteisomisteisen metsäyrityksen. Tequio tarkoittaa yhteisön hyväksi tehtävää kollektiivista työtä.

1990-luvulla Helsingin yliopisto kehitti tämän pohjalta kyläläisten kanssa metsien suojeluun perustuvan metsänhoidon mallin. Sen ajatuksena oli puiden taloudellinen hyödyntäminen metsien ekologisen kestävyuden ehdoilla.

Tavoitteena oli myös luoda paikallisten itsensä hallinnoima metsätuotantoketju, jossa puut kasvatetaan kylän yhteisesti omistamissa metsissä ja käsitellään sen omassa sahassa. Näin suurin osa metsätuotteiden tuotosta jäisi paikallisille.

Pilottihankkeesta tuli menestys, joka on toiminut San Pedro el Altossa näihin päiviin asti. Metsäyritys työl-

listää tänä päivänä yli 300 kyläläistä. Sen tuotoilla kylään on perustettu koulu, terveystalvia sekä eläkejärjestelmä.Yhteisesti hoidetut metsät ovat myös sitouttaneet kyläläisiä niiden suojeluun.

Viime vuoden aikana aseelliset ryhmät valtasivat kuitenkin yli 10000 hehtaaria eli lähes kolmasosan San Pedro el Alton metsistä. Nyt asukkaat pelkäävät, että metsän valtaajat tekevät heidän elinkeinostaan lopun.

Kytevä konflikti

Suomalaiset metsäasiantuntijat sovelsivat ansiokkaasti metsänhoidon tekniä ja taloudellisia oppeja alueella, mutta sen yhteiskunnallista ja kulttuurista historiaa ei kuitenkaan juuri tunnettu.

Meksiko sai 1500-luvulla uuden järjestyksen, kun espanjalaiset valloittajat jakoivat alkuperäiskansojen asuttamat maat mielivaltaisesti uusiksi. Myöhemmin itsenäistymisen jälkeen 1800-luvulla valtio pilkkoi alkuperäiskansojen maita yksityisomisteisiksi tilkiksi.

Moni kokee, ettei heille kuuluneita maita ole vieläkään palautettu. Myös Oaxacassa rinnakkain elävien eri alkuperäiskansojen sekä pienviljelijäyhteisöjen väliset kiistat liittyvät usein historiallisiin maakysymyksiin.

Santo Domingo Tejomulcon ja San Pedro el Alton kylien väliset jännitteet kiristivät Meksikon valtion vuonna 1954 tekemän maarajauksen myötä. Moni tejomulcolainen oli sitä mieltä, että heille jäi pienempi metsäala, jolla kasvoi vähemmän puita.

Vaikka eripura on jatkunut pitkään, aseet tulivat maakiistassa kuvioihin ensi kertaa vasta vuonna 2014. Silloin lähellä kylien rajaa metsässä työskennellyt San Pedro el Alton asukas tapettiin ja viisi loukkaantui ammuskelussa.

Kylien välejä on selvitelty poliisin, armeijan ja osavaltion hallinnon voimin, mutta väkivaltaa ei ole saatu loppumaan.

Metsähanke rikollisuuden jaloissa

Aseellinen väkivalta on lisääntynyt viime vuosina ympäri Meksikoa. Huumekauppaan kytkeytyneet aseelliset ryhmät ovat kasvattaneet läsnäoloaan etenkin metsänhoitoon keskittyvissä osavaltioissa, kuten Oaxacassa.

”Niitä kiinnostavat runsaasti puuta ja mineraaleja sisältävien maiden hallinta. Siksi ne liittoutuvat usein sellaisten kylien kanssa, jotka eivät ole tyytyväisiä nykyisiin maa-aluejakoihin”, yliopistonlehtori García sanoo.

Mineraalirikkaassa Etelä-Meksikossa kaivosala on jo laajalti rikollisliigan hallussa.

Rikollisia on houkutellut Oaxacaan

Puun punnituspiste La Cofradiassa, San Pedro El Altossa, Oaxacassa.

myös sen läpi kulkevat maahanmuuton ja huumekaupan reitit Yhdysvaltoihin. Jälkimmäistä ruokkii etenkin Yhdysvalloissa viime aikoina räjähtänyt synteettisten huumeiden käyttö. Huumeiden jakelua pyörittävät kansainväliset rikollisliigat.

García mukaan rikollisuus uhkaa talloa San Pedro el Altossa alleen suo-

malaisten kanssa rakennetun menestyneen metsänhoidon mallin.

”Asukkaat kiittelevät edelleen yhteistyötä suomalaisten kanssa, vaikka nämä lähtivät alueelta jo parikymmentä vuotta sitten”, hän sanoo.

Myös Meksikon ja Suomen valtion toimijat kertovat usein San Pedro el Alton tapauksesta kehitysyhteistyön

menestystarinaa. Jotta se jatkuisi, olisi suomalaisten rauhanneuvottelutaidoille kipeästi tarvetta.

Juttu pohjautuu Violeta Gutiérrez Zamoran väitöskirjaan *Interweaving environmentalities in the heart of mountains: Community forestry in the Sierra Sur of Oaxaca, Mexico* (2023).

Konfliktien Oaxaca

Vuonna 2023 Oaxacan osavaltiossa käytiin 283 eli yli puolet koko Meksikon maakiistoista. Suurin osa niistä liittyi metsiin tai suunnitteilla oleviin megahankkeisiin, kuten kaivoksiin. Konfliktien juurisyyt punoutuvat kuitenkin luonnonvarakamppailuja syvemmälle.

Oaxaca kuuluu kulttuuriltaan ja luonnon monimuotoisuudeltaan rikkaaseen Etelä-Meksikon alueeseen. Sen asukkaista yli 30 prosenttia puhuu jotain maan kuudestatoista alkuperäiskansan kielestä.

Talouden mittareilla Oaxaca on kuitenkin Meksikon köyhimpiä alueita. Lisäksi siellä asuvat alkuperäiskansat ja afroamerikkalaiset kansat kokevat edelleen siirtomaaajalta periytynyttä rasistista syrjintää.

Oaxacan luonnonvarakonfliktien taustalla vaikuttaa myös epäonnis-

tunut valtion politiikka, joka ei ole ottanut riittävästi huomioon alkuperäiskansojen oikeuksia. Valtio ei ole myöskään turvannut olosuhteita, joissa alkuperäiskansayhteisöt voisivat edistää omaa kehitystään kestävällä ja rauhanomaisella tavalla.

Parannuksia näihin oloihin ovat esittäneet alkuperäiskansojen liikkeet eri puolella Meksikoa. Ehkä tunnetuin näistä on Oaxacan naapuriosavaltiossa Chiapasissa syntynyt zapatistien liike.

2000-luvun alusta lähtien kasvanut järjestäytynyt rikollisuus ja aseellinen väkivalta ovat lisänneet köyhyyttä ja turvattomuutta Oaxacassa. Monet ovat joutuneet pakenemaan väkivaltaa kodeistaan. Näin kävi esimerkiksi San Pedro el Altoon kuuluvaan El Tlacuache -yhteisön asukkaille.

Meksikon valtion instituutiot ovat yrittäneet luoda eri ryhmien välille

dialogia, toistaiseksi kuitenkin tuloksetta. Seudulla, jolla San Pedro el Alto sijaitsee, tilanne on niin tulehtunut, että monet asukkaat ovat nähneet parhaaksi ottaa oikeuden omiin käsiinsä.

Konflikti uhkaa jatkua tai jopa voimistua, mikäli valtio ei löydä rauhanomaista ratkaisua, jonka kaikki

kokisivat oikeudenmukaiseksi.

Kesäkuussa 2024 valittu Meksikon ensimmäinen naispresidentti **Claudia Sheinbaum** on sanonut, että alkuperäiskansojen oikeuksien toteutuminen ja konfliktien ratkaisu ovat nykyisen hallituksen prioriteetteja. Toistaiseksi lupaus ei ole tuonut rauhaa Oaxacaan.

Vivi Koneho

27.3.
DUO TIKOLA & JARI SINKKONEN

10.4.
KAJ CHYDENIUKSEN LAULUJA

16.4. Pori
18.4. Helsinki
RUUT KIISKI / MESSA DI GLORIA

1.5.
MARIA LUND VAPPUKONSERTISSA

PORI
SINFONIETTA

RAKASTU MUSIIKKIIN!
sinfonietta.pori.fi

lippu.fi

HELSINGIN
BAROKKIORKESTERI

Konsertti-
viikolla
nuorisoliput
5€
alle 25-
vuotiaalle!

PE 18.4. KLO 18 | MUSIIKKITALO, HELSINKI

Stabat Mater

Buxtehude, Monteverdi, Victoria

Ana Vieira Leite, *sopraano*
Helsingin Barokkiorkesteri | Aapo Häkkinen, *johtaja*

SU 18.5. KLO 16 | VANHA KIRKKO, HELSINKI

Rameau, Marais, Forqueray

Graciela Gibelli, *sopraano*
Il Suonar Parlante | Helsingin Barokkiorkesteri
Vittorio Ghielmi, *viola da gamba & johtaja*

MUSIIKKITALO

ticketmaster®

Liput palvelumaksuineen 25–60 €
Liput Musiikkitalon konsertteihin Musiikkitalon
lipunmyynnistä. Liput kirkkokonserttiin Ticketmasterista.
Konsertti-
viikolla
nuorisoliput
vain 5€
alle 25-
vuotiaalle!

www.hebo.fi

KOHTAAMISIA SIBELIUS- FESTIVAALI

28–30.8.2025
Sibeliustalo, Lahti
Hannu Lintu, taiteellinen johtaja

Lue lisää festivaalista
sinfonia-lahti.fi

To 28.8.2025 klo 18.30 Sibeliustalo
AVAJAISKONSERTTI
HANNU LINTU, kapellimestari
JOHANNA RUSANEN, sopraano
DAVÓNE TINES, baritoni
YLIOPIILASKUNNAN LAULAJAT
Gustav Mahler: Todtenfeier (1888)
Jean Sibelius: Kullervo (1892)
Klo 17.30 Johdatus konserttiin

Pe 29.8.2025 klo 18.30 Sibeliustalo
SINFONIAKONSERTTI
HANNU LINTU, kapellimestari
MIINA-LIISA VÄRELÄ, sopraano
KLAUS FLORIAN VOGT, tenori
AIN ANGER, basso
Jean Sibelius: Lemminkäinen (1891)
Richard Wagner: Valkyyria, 1. näytös (1870)
Klo 17.30 Johdatus konserttiin

Lauantai 30.8.2025 klo 17 Sibeliustalo
PÄÄTÖSKONSERTTI
HANNU LINTU, kapellimestari
KARITA MATTILA, sopraano
Jean Sibelius: Karelia-sarja (1893)
Jean Sibelius & Edvard Grieg:
Orkesterilauluja
Jean Sibelius: Sinfonia nro 1 (1899)
Klo 16 Johdatus konserttiin

LIPUT 25–58 €
FESTIVAALIPASSI 120–160 €

SIBELIUS-FESTIVAALI EXPRESS
Helposti, nopeasti ja edullisesti Sibelius-
festivaalikuljetuksella Helsingistä
(Mannerheimintien tilausajopysäkki)
suoraan Sibeliustalolle.
Meno-paluulippu 21 €

Osta liput →
lippu.fi

SIBELIUS 160 VUOTTA
100
SIBELIUS 160 YEARS

KAIKKI
HYVIN

Rosa-23

SOLIDAARISUUTTA AINA!

VAPPUKONSERTTI 30.4.2025 KLO 17 • SAVOY-TEATTERI

Lauluja rauhasta / solidaarisuudesta
sekä työstä ja taistelusta!

Monna Kamu / Eero Ojanen / Marko Putkonen
Paleface / Ritva Sorvali / Kielo Kärkkäinen / Amalia Martinez
Ari Numminen / Hannu Kella / Tuija Rantalainen / Tuuli Saksala
Eeva Koivusalo / Janne Louhivuori / Markus Jaatinen jne.

RAUHALA ROCKS

Liput alk. 39,50 €

lippu.fi

Kehä

PALSTALLA KULTTUURITOIMITTAJA
VILLE HÄNNINEN KIRJOITTA KUVISTA

KUN DONALD TRUMPIA katsoo ilman ääntä, eleiden ja elehtimisen liioittelu ja maneerisuus korostuvat entisestään. Hän alkaa näyttää siltä, mitä onkin: esiintyjältä.

Kun esiintyjä ja näyttelijä tapaavat Valkoisessa talossa, kuva tarkentuu. Sen herättämät affektit eivät palautu vain koulukiusaamisen kaltaisiin ilmiöihin vaan oopperan kaltaisiin rakennettuihin draamoihin, joissa kukaan ei oikein edes saa selvää, mitä sanotaan. Tärkeintä on tunne, jota näytetään ylielehdinnällä tai pieneksi kurtistumalla.

Trump ei pienennä. Hän on isoksi räjähtänyt id, kehyksistään haljennut **Munchin** maalaus, melskeen perikuvaa maailmassa, joka ei kykene vaikeumaan.

Valheet ja kaaos ovat Trumpille myös tapa vetää huomio pois todellisista ongelmista. Näin hän on aina toiminut: ”Tämä on hyvää telkkaria.”

Zelenskyin, Vancen ja Trumpin kohtaaminen Valkoisessa talossa jätti oudon tunteen. Missä olen nähnyt tämän?

Painikehässä tietysti. Oikeastaan kaikki Trumpin julkinen toiminta muistuttaa uskottoman paljon

showpainin maailmaa. Wrestling-painijoita kauhistellaan, koska heillä ei ole minikäänlaista häpyä. Moraalittomuus kuuluu tehdasasetuksiin.

Lauseet, kuten ”voiko tämä olla totta”, ”mitä ihmettä nyt tapahtuu”, ”katsokaa kuinka hän toimii”, kuuluvat

jokaiseen painilähetykseen. Paljon huutoa, vähemmän tuloksia... mutta aina joku poistuu paikalta rahäsäkkien kanssa.

On kuvaavaa, miten aktiivisesti Trump on osallistunut toimintaan. Vuonna 2011 hän rynnisti Wrestlingmaniaan, astui lavalle ja ilmoitti haastavansa WWE-painiorganisaation omistajan **Vince McMahonin** kehään.

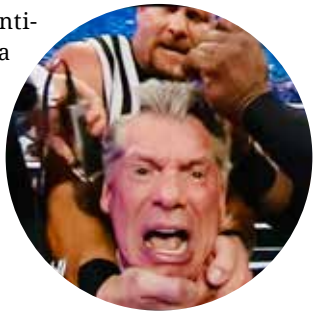
Vince, olen pidempi kuin sinä...paremman näköinen...luulenpa, että vahvempikin.

Tiedän, että sinulla on iso ego, mutten tiennyt, että noin iso.

Trump ja McMahon kävivät sijaissodan (*”The Battle of the Billionaires”*) eli eivät tietenkään liianneet itse käsiään vaan panivat painijat asialle.

Koska ”raha on niin ikävystyttävää”, kiista käytiin kunnias-ta. Häviäjän hiukset ajeltiin kuin *Raamatun* Simsonilta. Tietysti McMahonin kävi kalpahten. Sitä ennen hiuksia ehdittiin raastaa riittämiin.

Kaikkien aikojen tunnetuin wrestling-painija **Hulk Hogan** oli näkyvässä roolissa Trumpin 2024 kampanjassa. Yhdysvaltain opetusministeri on tätä kirjoittaessa Vince McMahonin entinen puoliso ja WWE:n toinen perustaja **Linda McMahon**. Opetusministeriö on julistettu lopetettavaksi.

ILAHDUTTAVAA

Punk päättyi museoon

Punkmuseon näyttelyssä ihaillaan lajin omaehtoista eetosta.

TEKSTI ELISA HELENIUS KUVA VIVI KOVELO

PUNKKAREILLA oli tapana saippuoida tai teipata postimerkit. Näin postileimat sai putsattua pois ja postimerkin käytettyä uudeleen, kun punkkarit lähettivät toisilleen kasetteja ja pienlehtiä. Tämä kerrotaan Punkmuseon *Tee se itse* -näyttelyssä, joka on avoinna huhtikuun loppuun asti.

Punkmuseon tarina alkaa vuoden 2021 marraskuusta. Tuolloin Helsingin keskustakirjasto Oodissa perustettiin Suomen Punkmuseon kannatusyhdistys ry.

”Tärkeä tekijä oli se, että saimme museota pystyttämään muutaman palkkatuetun työntekijän. Niin homma ei ollut vain vapaaehtoisten varassa”, **Timo ”Kipi” Kiippa** sanoo. Hän on yksi museon perustajista.

Museon ensimmäinen näyttely oli huhtikuussa 2022 Sellon kirjastossa Espoossa. Toinen oli Työväenmuseo Werstaassa Tampereella kesällä 2022.

Kesäkuun 2024 alussa yhdistys avasi Punkmuseon Graniittitaloon Helsingin keskustaan. Museon piti alunperin olla pystyssä vain kesän ajan, mutta koska vuokrasopimusta saatiin jatkettua, se pysyy toiminnassa toistaiseksi.

Tee se itse -näyttelyn lisäksi tiloissa avautui vuoden alussa **Pelle Miljoonasta** kertova näyttely *Pelle 1.000.070*.

KUTEN POSTIMERKKIESIMERKKI ker-too, alkuperäiset punkkarit olivat taloudellisesti tiukilla mutta ideoiltaan rikkaita. *Tee se itse* -näyttely kuvaa punkin eetoksen ydintä, jossa resurs-sit eivät määritä tekemistä.

Viheliäisiä kulttuuri-perintöongelmia

TEKSTI MIIA VISTILÄ

”VIHELIAISET ONGELMAT ovat nimensä mukaisesti vaikeita, joskus myös synkkiä ja ristiriitaisia.

”Termi on peräisin ilmastonmuutos-keskustelusta”, kertoo tutkija **Mari Viita-aho**. Hän analysoi väitöskirjassaan museoalan ”viheliäisiä kulttuuriperintöongelmia”: osallisuuden kysymyksiä, kolonialismia ja ilmastonmuutosta.

Osallisuutta käytetään museoalalla esimerkiksi tiedonkeruussa, joukkorahoituksissa ja ottamalla ihmiset mukaan tekemään taidetta. ”Mutta mikä oikeasti edistää ihmisen osallisuutta oman kulttuuriperintönsä luomiseen?” Viita-aho kysyy.

”Osallistaminen ei ole tasa-arvoista eikä demokraattista. Museot ovat aina hierarkkisia valtarakenteita, jotka nojaavat asiantuntijuuteen.”

TOISAALTA OSALLISTAMISTA on käytetty purkamaan kolonialismia, joka on monen museokokoelman taustalla.

”2000-luvulla on otettu enemmän huomioon, mistä museoihin tulleet esineet ovat peräisin. Näiden läheysteisöjen edustajia on otettu mukaan miettimään, miten niitä pitäisi esittää”, Viita-aho kertoo. Näin tehtiin esimerkiksi Gallen-Kallelan Museossa, kun *Paluu Keniaan* -näyttelyä rakennettiin yhdessä Suomessa asuvien kenialaisten kanssa.

Myös ilmastokriisi näkyy museoissa. Kun aihe alkoi näkyä kuvataiteessa 2000-luvun alussa, keskusteltiin siitä, kuuluuko se taidemuseoon. ”Taide käsittelee tunteita ja uusia tapoja ajatella, ja niitä ilmastonmuutoksen ratkaisuun tarvitaan”, Viita-aho huomauttaa.

Museot voivat auttaa ratkaisemaan muitakin yhteiskunnallisia ristiriitoja. ”Ne säilyttävät tietoa menneistä tunteista, arvoista, toimintatavoista ja siitä, miten aiemmat murrosvaiheet ovat tapahtuneet. Näin ne auttavat ymmärtämään nykyisiäkin.

Kuka tahansa kolme sointua osaava – tai ei-osaava – voi perustaa bändin. Kuka vain voi julkaista omaa pienlehteään eli zineä.

”Tarvitaan vain sakset, liimaa, paperia ja kopiokone. Lehdet ovat jopa isompi juttu kuin musiikki, koska bänditoiminta vaatii kuitenkin soittimet. Lehden voi tehdä taskurahoilla”, Kiippa sanoo.

ALKUPERÄISET PUNKKARIT OLIVAT TALOUDELLISESTI TIUKILLA MUTTA IDEOILTAAN RIKKAITA.

Nykyään zinet ovat karanneet nettiin ja toisaalta vähentyneet sen myötä, mutta ennen ne liittyivät vahvasti verkostoitumiseen. Punkkarit postittivat toisilleen zinejä mutta myös kasetteja, levyjä ja kirjeitä.

1970–80-luvuilla levitettiin myös bootleggeja eli luvattomasti julkaistuja äänitteitä ja videoita, jotka sisälsivät useimmiten jonkin yhtyeen julkaisemattomia konsertti- tai studionauhoituksia.

Tarve levittää lehtiä ja musiikkia synnytti distrot eli yksityiset jakelijat. Nämä henkilöt keräävät muilta punkkareilta levyjä ja lehtiä jälleenmyyntiä varten.

He eroavat tukkukaupasta ja posti-myynnistä siinä, että heidän motiivinsa eivät ole yksin kaupalliset vaan myös ideologiset. Yksi Suomen vanhimpia distroja on P. Tuotanto. Se on toiminut vuodesta 1979.

NÄYTTELYISSÄ ON ESILLÄ vain pieni osa museon varastoa.

”Lahjoitin itsekin Punkmuseolle kaikki nuoresta asti keräämäni punkesineet, koska en tee niillä mitään kotona pahvilaatikossa”, Kiippa sanoo.

Museostatuksesta huolimatta punk on edelleen elävä kulttuuri. Kiipan mukaan sen ytimessä ovat huumaus, monimuotoisuus ja tasa-arvo.

”Punk voi hyvin, etenkin musiikissa ja aktivismissa. Aktivismin näkyvimmit muodot ovat ehkä Elokapina ja talonvaltaukset, niissä on mukana punkhenkisiä nuoria. Ja jos Helsingissä haluaa viikonloppuna mennä katsomaan punkbändejä, kohtaa runsaudenpulan.”

Maaliskuun alussa avautui toinen Punkmuseo entisen päiväkodin tiloihin Turkuun. Talo on tarkoitus purkaa syyskuun alussa, mutta sille pyydetään lisäaikaa adressilla.

”Sanomme, että perustimme punkpäiväkodin”, Kiippa naurahtaa.

ILMOITUS

EUROOPPA TARVITSEE KIIREELLISEN MUUTOKSEN KOHTI KIERTOTALOUTTA

TULEVAISUUDEN päätöksentekoamme ohjaa kaksi ilmeistä faktaa: resurssiköyhimpänä mantereena kiertotalouteen siirtyminen on Euroopalle kriittistä. Toiseksi, epävarmassa maailmassa tiedämme varmasti, että ilmastonmuutos tapahtuu – ja se tapahtuu nopeasti.

Suurin osa yrityksistä on tietoisia planetaaristen rajojen rikoutumisesta ja kiihtyvistä ilmastonmuutoksesta. Merkittävimmät toimijat ovat jo radikaalisti politiikan edellä. Yhtä lailla sadat sijoittajat, edustaen tuhansia miljardeja euroja hallintoa varallisuutta, vaativat EU:ta säilyttämään korkean kunnianhimon tason kestävyysääntelyssä.

KESTÄVYYS ON EUROOPPALAISTEN yritysten kilpailuvaltti. Liiketoimintamahdollisuuksien ilmeiset matalalla roikkuvat heidelmät löytyvät yhdistämällä vahva teknologinen osaamisemme esimerkiksi energia-, tekstiili- ja rakennusaloille. Suurin potentiaali on ennen kaikkea kiertotaloudessa, sillä meidän on tuotettava sama määrä asioita ja hyvinvointia kymmenesosalla resursseistamme ja päästöistämme. Kiertotalous ei ole vain tuotteiden kierrätettävyyttä, vaan esimerkiksi myös uusien palveluliiketoimintamallien kehittämistä. Tämä tietysti edellyttäisi mahdollistavaa sekä ennakoitavaa sääntely-ympäristöä.

Meidän on kiireesti saatava varamme ja investointimme suunnattua kohti kestävämpiä kohteita – jopa 70 % varoistamme on haitallisissa kohteissa kiinni. Ja meidän on saatava yritysten kannustimet tukemaan ilmastotoimia ja luonnon monimuotoisuuden edistämistä. Selkeän ja yhdenmukaisen kestävyysraportoinnin avulla sijoittajat voivat tunnistaa, mitkä sijoitukset ovat parempia ja kestävämpiä – ja yritykset tunnistavat vaikutuksensa ilmastoon, ympäristöön ja ihmisiin.

SUURIMMAT HAASTEET LÖYTYYTKIN poliittisesta ilmapieristä. Venäjän hyökkäyssodan ja muuttuvan taloustilanteen myötä tämänhetkinen keskustelu pyörii sen ympärillä, että vihreä siirtymä on taakka, ja tätä taakkaa voidaan huoletta siirtää kauemmas tulevaisuuteen. Mutta ei syöpäleikkaustakaan kannata siirtää kahdella vuodella vain siksi, että mursit kätesi.

Sääntelyn purkamisen suurimpana haasteena onkin sen synnyttämä pitkän aikavälin epävarmuus yritysten ja sijoittajien toiminnalle. Ehdotetuilla muutoksilla lyömme mailalla päähän edelläkävijöitä sekä muutokseen jo panostaneita yrityksiä. EU:n kestävyyslainsäädäntöä heikentämällä yksinkertaistamisen nimessä, heitämme vauvan pois – mutta likavesi jää meille edelleen sangon pohjalle.

Sirpa

Sirpa Pietikäinen

Euroopan parlamentin jäsen
sirpa.pietikainen@europarl.europa.eu

WWW.SIRPAPIETIKAINEN.EU

Vihreitä ehdokkaita Helsingin kaupunginvaltuustoon

711
RIINA BHATIA
32, Tutkija, YTM, MSc

725
MARI HOLOPAINEN
44, Kaupunginvaltuutettu, kauppatieteiden yliopisto-opettaja ja tutkija, KTM

728
JAN HUOPAINEN
60, Rakennetun Ympäristön Esteettömyys-kartoittaja, Selkokielineen TVT -koulutusvastaava

736
JUHA KARHU
58, tutkija, FM (ympäristötiede)

759
OUTI LINDQVIST
50, Erityisasiantuntija

773
JOHANNA NUORTEVA
45, Erityisopettaja, kaupunginvaltuutettu

783
ANTTI POIKOLA
45, Datatalouden johtava asiantuntija, DI

796
LAURA SERKOSALO
50, Toiminnanjohtaja, FM, kulttuuriaktivisti

799
AMARPAL SINGH
56, Yrittäjä, KTM

803
EEVA SKULT
44, Juristi, OTK

808
JOHANNA SYDÄNMAA
54, Opinto-ohjaaja, liikuntatieteiden maisteri, varavaltuutettu

826
EERO YRJÖ-KOSKINEN
62, Ympäristöasiantuntija, VTM

Kuntavaalit
Kommunalvalet
13.4.2025

Ennakkoäänestys Suomessa 2.–8.4.2025
Förhandsröstning i Finland den 2 april–8 april 2025

Mainoksen maksaja: kuvan ehdokkaat

PORMESTARIVOIMAA VASEMMALTA!

ÄÄNESTÄ HUOLETONTA ARKEA KAIKILLE, EI HARVOILLE

Alue- ja kuntavaalit 13.4.2025

vasemmisto vänstern

HELSINKI

KUNTAVAALIT 95
PAAVO ARHINMÄKI
Helsingin apulaispormestari

PIRKKALA

KUNTAVAALIT 55
ALUEVAALIT 2390
JUKKA-PEKKA TANSKANEN
Opettaja, kirvesmies

TAMPERE

KUNTAVAALIT 463
ALUEVAALIT 2311
MIKKO AALTONEN
Hallintotieteiden maisteri, kaupunginvaltuutettu, aluevaltuutettu

TURKU

KUNTAVAALIT 331
ALUEVAALIT 2590
MIRKA MUUKKONEN
Turun apulaispormestari

TUUSULA

KUNTAVAALIT 150
ALUEVAALIT 2210
LOTTA VAINIOLA
Sosionomi, vara-aluevaltuutettu

ANNA ÄÄNI LAPSELLE

Lasten ja nuorten tilanne vaatii päättäjiltä toimenpiteitä juuri nyt! Lasten asiaan sitoutuneet alue- ja kuntavaali-ehdokkaat löydät täältä: isl.fi/aanilapselle

**KULTTUURI
MIELENTERVEYS
LAPINLAHTI!**

**PIRJO
LONKA**
NÄYTTELIJÄ
HELSINKI

145

ILMOITUKSEN MAKSAU EHDOKAS ITSE

**HANNU
KOPONEN**

vasemmisto
HELSINKI

**UUSIA IDEOITA !
130**

hannukoponen.fi

Ilmoituksen maksaa ehdokas itse

**LÄHIPALVELUT
LÄHILUONTO
LÄHIDEMOKRATIA**

**THE TIME FOR
CHANGES IS NOW!**

**ASUKKAIDEN
ÄÄNI**
asukkaidenaani.fi

MAIJA HAKANEN
Helsinki 962
Keskuspuistoaktiivi,
ympäristöasiantuntija, FT
Pirkkola

WALTER FONDO
Helsinki 961
MA in Philosophy,
Chair of the RASMUS
Maunula, Independent candidate

99
**Uudenlaista
ajattelua
Uudellamaalla
ja Espoossa!**

Aki Hauru
Freelance-
muusikko,
pedagodi

Mia Luomanpää
Farmaseutti

Elina Rodriguez
M.Soc.Sc.,
eläinpoliittinen
asiantuntija

KUNTAVAALIT
253
2052
ALUEVAALIT

KUNTAVAALIT
275
2085
ALUEVAALIT

KUNTAVAALIT
287
2101
ALUEVAALIT

vasemmisto
espoo

**Muzaffardjon
Khudoikulov**

Aluevaalit
2667
Länsi-Uusimaa

Kuntavaalit
474
Espoo

SINUN PUOLELLASI

SDP

**vasemmisto
TURKU**

321
Turku

Diana Lempinen
Kehitysvammaisten
avustaja

356
Turku

Maria Sund
Pienyrittäjä,
eläkeläinen. SETAn
kunniakirja 2024,
tunnustus ansiokkaasta
ja pitkäjänteisestä
työstä sateenkaari-
ihmisten hyvinvoinnin
ja oikeuksien
edistämiseksi.

338
Turku

Jukka Oksa
Tutkija, dosentti,
eläkkeellä.
Kirjoittaa vaaliblogia
www.ajattele.net/

vasemmisto
MERI-TURKU

Vasemmistoliiton Meri-Turun yhdistys ry

PIRKKA SALAMILUOKAT

Karsbein
Volle
2025

Aika oli iso jakaja

Isä pinkoi töihin ja loi yleistä hilpeyttä paitansa tahroilla- ja samalla ohitti traumaperäisen stressireaktionsa äidin äkillisestä kuolemasta.

Oli olemassa normaali, kunnollisuuden standardi, jota emme koskaan saavuttaisi.

Isä yritti tehdä kaiken naapuruston vahtivan silmän alla, keskellä hiljaisia huokailuja ruokkoamattomalle takapihallemme.

Kukaan ei sanonut mitään, mutta minulla oli silmät päässäni. Näin mainiosti.

Laskimme kiinteistöjen arvoa friikkisirkuksellamme.

Köyhyys tuntuu henkilökohtaiselta epäonnistumiselta. Moka sin jossain kohtaa.

Sähköhammasharja, kun tavallinenkin riittäisi. Netflix-tili, kun Areena kelpaisi.

Lidlin kahvipavut Juhla Moka sijaan. Asuminen Helsingissä, maan kalleimmassa paikassa.

Lähdin toimimattomasta parisuhteesta, nyt asumiskuluni ovat tuplasti sen mitä pariskunnilla. Myös kaksi kissaani ovat varmasti ylläilyksiä.

Omat taloudelliset ongelmani eivät ole rakenteellisia, ne ovat vain huonoja valintoja.

Minua hävettää. Viimeinen reaktioni olisi mennä seisomaan barrikadeille nyrkki ilmassa heiluen.

En ole leipäjonossa.

Minun pitäisi olla kiitollinen, tulkia turpani ja lakata olemasta negatiivinen.

Syön leipäni kahdella salamisiivulla.

Tuhannet pusketaan nyt tuohon tarpeettomaan kärsimykseen.

Talouteen pumpattiin miljardeja euroja vuoden 2008 laman jälkeen. Liian iso koatumaan.

Nyt useimmat meistä ovat ilmeisesti liian pieniä pelastettaviksi.

Kuka tahansa voi tippua keskiluokasta. Minulle sen aiheutti vanhemman äkillinen kuolema. Sattuma. Niitä tapahtuu koko ajan.

Liitämme varallisuuteen moraalisia arvoja. Jos olet rikas, takana on kovaa työtä ja itsekuria. Jos olet köyhä, et vain ole yrittänyt tarpeeksi.

Köyhyydellä on pysyvä psyykkinen vaikutus. Se herättää ahdistusta ja turvattomuutta, ja vaikutuksen voi luokitella traumaksi.

On yleinen käsitys, että köyhien ankarampi kohtelu motivoi heitä kohti parempaa.

Jos köyhyys johtuu yksilön moraalista köyhien nöyryyttämistä tulee ylevä keino, jolla yhteiskuntaa parannetaan.

Alempien luokkien lyöminen vahvistaa heidän huonoa minäkuvaansa.

Häpeän tunne tekee heidät haavoittuvaisiksi toisten ylemmydentunteelle.

Jokainen, joka raapii tiensä ylös alemmista luokista,

löytyy juhlien nurkasta pää alas painettuna mutta iloisena siitä, että joku päästi heidät sisään.

He saattavat jopa saada kaksi salamiviipaletta.

Historian dekadentteja

Viron menneisyyteen voi syventyä katsomalla 5 000 neliötä taidenäyttelyä. Aina ei tarvitse kiertää koko maata.

TEKSTI IIDA SIMES KUVAT VIRON TAIDEMUSEO KUMU

Taiteilijoiden ja kansan mielenmaisemia hahmottaa kun kulkee Viron taidemuseon, Kumun, pysyvien näyttelyiden läpi. Näyttelyissä on teoksia 1700–1800-luvun baltiansaksalaisesta perinteestä Viron neuvostoaikojen kautta nykypäivään.

Viisi tuhatta neliömetriä saleja kertoo maan muutoksista agraarisesta ja feodalistisesta orjataloudesta kaupunkien, kahviloiden, erotiikan ja deka-

denssin värittämäksi yhteiskunnaksi, jossa sortoon ja sotaan reagoitiin protestoimalla tai keskittymällä eskapistisesti sieviin terassinäkymiin.

Neuvostoaajan taide heijasti yhteiskunnan kieroutunutta kahtiajakoa: oli taiteilijoita, jotka komppasivat valtaeliitin autoritaarisia näkemyksiä, mutta oli myös heitä, jotka paljastivat hallinnon valheita.

”Tanskalaisten kaupunki”, Taanlinna, sai alkunsa 1220-luvulla tanskalaisten linnoituksesta Toompean mäel-

lä. Myöhemmin Tallinnana tunnetun kaupungin valloittivat saksalaiset, jotka antoivat sille nimen Reval eli Rääveli.

Etelä-Viro käväisi myös osana eurooppalaista suurvaltaa, Puola-Liettuaa. Ruotsalaisten Viron-valloittajien ansiota oli Tarton yliopiston perustaminen. Lopulta Viron nielaisi Venäjä.

Ensimmäisen maailmansodan loppuvaiheessa ja Venäjän vallankumouksen myötä Virossa huomattiin

tilaisuuden tulleen, ja maa itsenäistyi vuonna 1918.

Stalinin luomassa Molotov-Ribbentrop-sopimuksessa Viro – niin kuin Latvia, Liettua ja Suomikin – lukeutuivat Neuvostoliiton etupiiriin. Neuvostoliitto kaappasi Viron vuonna 1940. Kuitenkin jo 1941 natsi-Saksa vyöryi alueelle osana operaatio Barbarossaa eli **Hitlerin** himoitsemaa Neuvostoliiton valloitusta. Virossa tuli synkkä keskitysleirien ja vainojen maa, jossa vastarinta tukahdutettiin rajusti.

Puna-armeija valloitti Itä-Eurooppaa toisen maailmansodan loppuvaiheessa, kun Saksa oli jo hyvin heikko, ja Virossa tuli Eestin neuvostotasavalta vuonna 1944. Keskitysleireistä tuli taas osa virolaisten elämää ja kuolemaa, kun kymmenettuhannet kyyditettiin kauas Siperiaan.

Versaillesista wau-arkkitehtuuriin

Historian kerrostumat erottuvat jo Tallinnan arkkitehtuuria ihailemalla – huolimatta uuden itsenäisyyden pilvenpiirtäjistä ja ”kasinotaloudesta”, mitkä taidekriitikko **Otso Kantokorven** (1957–2018) mukaan tuhosivat kaupunkia tehokkaammin kuin puna-armeija.

Vuonna 2006 avattu Kumu on Viron taidemuseon päärakennus. Nimi on lyhenne sanasta *kunstimuseum*, taidemuseo. Kadriorg-puisto eli Katariina I:n puisto on piknikpaikkana Tallinnan vastine Helsingin Kaivopuistolle, ja Kumu sijaitsee sen reunalla.

Puistoa hallitsee Kadriorgin palatsi, jonka rakennutti **Pietari Suuri**. Hän ihaili kovasti Versaillesin linnaa puistoineen ja halusi tiluksilleen samantapaista. Italialaisen **Niccolò Michettin** suunnittelema Kadriorgin täysbarokkipalatsi valmistui vuonna 1725. Myöhempi **Katariina II**, Katariina Suuri, vieraili siellä vuonna 1764.

Kun kävelee keskustan suunnasta museolle johtavaa, kuvanveistäjä **August Weitzenbergin** muistoksi nimettyä Weitzenbergi-kadun päätä, Kumu ei näy. Vasta Viron presidentin virka-asunnon eli uusbarokkia edustavan presidentinpalatsin kohdalla pari sataa metriä ennen Kumua sen metallisen kaaren terävä kärki hyökkää puiston ruohoisesta rinteestä. Silti aivan Kumun edessä ei ymmärrä, miten valtava se on.

Kumun wau-arkkitehtuuri on suomalaisen **Pekka Vapaavuoren** suunnittelemaa.

Jüri Palm: Sankarikuolema (1975). Sodan karmeuden lisäksi teos näyttää, miten neuvostojärjestelmä katkaisee pienen ihmisen.

sieluja

Kun museoon saapuu kesällä Lasnamäen puolelta kaakosta, Kumu on juuri sitä, mitä taidemuseot kautta maailman nuorisolle edustavat: amfi-teatterimainen skeittipuisto.

Kumun aulassa ihaillaan **Villu Jaanisoon** autonrenkaista taittelemia jättiläistuoleja. Ja pääsee virolaisen taiteen makuun jo Helsingissä, jossa Jaanisoon loppukuvastus kuuluu Ten-nispalatsin pohjoispuolen lipan päällä.

Kun hymyt hyittyivät

Itsenäisyys kajasti nuorten virolaisten mielessä jo 1900-luvun alussa. Venäjän ikeen alla kamppailut Viro kurkotte-li länteen. Kirjallisuudessa ja kuvatai-teessa kukoistaneen *Noor-Eesti*-aatteen eli nuorvirolaisuuden kannattajat yh-distivät kansallisromantiikkaa keski-eurooppalaisiin vaikutteisiin.

Kuvataiteilijat, kuten fauvisti, ekspressionisti ja Viron modernis-min johtohahmo **Konrad Mägi** (1878–1925), viehättivät erityisesti Pariisin taide-elämästä. Vuosisadan alussa Mägi oli opiskellut Stieglitzin taidekoulus-sa Pietarissa ja suunnitellut maan alla vallankumousta. Poliittisen agitoinnin sijaan hän antautui värikkäälle taiteel-leen ja maalasi vuosikautia myös Nor-jassa ja Suomessa. Mägi hengaili Parii-sissa vuonna 1912 kirjailija **Friedebert Tuglasin** kanssa ja melkein kuoli näl-kään rahapulassaan. Lopulta hän kuo-likin nälän heikentämänä, mutta vasta 13 vuotta myöhemmin Tartossa.

Kiinnostavimpia ja traagisimpia Viron 1900-luvun taiteilijoita oli **Karl Pärsimägi** (1902–1942), jota on kutsut-tu myös ”Viron **Matisseksi**”.

Pärsimägi maalasi maisemia, muotokuvia ja alastonkuvia. Hän muutti Pariisiin vuonna 1937. Kuten monet pariisilaiset, Pärsimägi ihai-li **Paul Cezannea**. Vielä 1940-luvulla Pärsimägi valitsi miehitetyn Pariisin mieluummin kuin miehitetyn Viron, mutta rakkaus Pariisiin koitui hänen kohtalokseen. Vuonna 1941 Gestapo pidätti hänet tuntemattomasta syystä. Hän saattoi auttaa Pariisin juutalaisia. Toinen mahdollinen selitys on hänen homoseksuaalisuutensa.

Pärsimägi vietiin Auschwitziin, missä hänet teloitettiin.

Viron taiteessa ovat vaikuttaneet myös naiset ja huumori. **Karin Luts** (1904–1993) vei ekspressionismiaan provokatiiviseen ja suorastaan grotes-kiin tyyliin. Myös naivismi oli hänen sydäntään lähellä.

Vuonna 1944 Luts veneili neuvos-tomiehitystä pakoon Tukholmaan, missä hän asui elämänsä loppuun saakka.

Kun Karin Luts lähti Virosta, hän oli maansa tunnetuimpia taiteilijoi-ta ja graafikoita. Ruotsissa Luts kuo-li unohdettuna ja yksinäisenä. Hä-nen muistiinpanoistaan käy ilmi, ettei hänestä koskaan tullut sydämestään ruotsalaista. Surullisena hän kirjoitti, että kulttuuriaan ei voi säilyttää vie-raassa maassa.

Kirjoitus on Voiman Vlast!-sarjaa. Siinä julkaisemme Venäjää, entistä Neuvosto-liittoa ja Ukrainaa sekä alueiden sotaa, konflikteja ja ihmisoikeuksia käsitteleviä juttuja. Sarjaa on tukenut Alfred Kordeli-nin säätiö.

Karin Luts: Hahmot mustissa (1939)

Konrad Mägi: Elsi Loo (1915). Viron vastine Hollannin ikoniselle Tytölle ja helmikorvakorulle: tätäkin on tarjolla silmälasien pyyhkeinä.

Modernisteja Kumussa. Keskellä on Karl Pärsimägin omakuva, jonka hänen arvioidaan maallaneen vuonna 1935. Siinä hänellä on helmet kaulassa ja huulipunaa. Pärsimägi venytti maskuliinisuuden rajoja.

Aktivisismi kohtaa byro

Arkkitehtiryhmä laati Stansvikiin vaihtoehtokaavan, jossa alueen metsät säästyisivät rakentamiselta. Samaa ideaa on käytetty muuallakin.

TEKSTI MINERVA AALTO KUVAT VIVI KOVELO

Stansvikin metsän kohta-
lo Helsingin Laajasalossa
on jälleen kerran tapetilla,
kun kaupunki on kaatanut
puita arvokkaalla luontoalueella.

Arkkitehdit **Seela Pentikäinen**,
Siiri Hänninen, **Cecilia Aintila** ja
Heljä Nieminen laativat viime vuon-
na alueelle vaihtoehtokaavan Stans-
vikin kyläyhdistyksen pyynnöstä osa-
na You Tell Me -kollektiivia. Elonkirjon
kaupunki -hankkeessa he laativat
vaihtoehtokaavoja myös muiden kau-
punkimetsäkiistojen alueille.

”Vaihtoehtottomuus on vahva poliittinen työkalu. Jos ei ole vaihtoehtoja, näyttää siltä, että on vain yksi ainoa tapa ratkaista asia”, Nieminen sanoo.

Kun kaupunkia suunnitellaan, piirrokset muotoutuvat prosessin edetessä, arkkitehtiryhmä sanoo. Näin kaupunkisuunnitteluun voi vaikuttaa, vaikka kaavahankkeet olisivat jo pitkällä, he sanovat.

Stansvikin kiistassa on kyse siitä, että Helsinki haluaa laajentaa Kruunuvuorenrannan uutta asuinalueita ja rakentaa alueelle palveluita. Stansvikissa

on kuitenkin vanhaa luonnontilaista metsää, ja siellä elää uhanalaisia lajeja. Alueella on lainvoimainen rakentamisen mahdollistava asemakaava, mutta osa siitä on kaupunkiympäristön toimialalla uudelleen arvioitavana metsäluonnon arvojen näkökulmasta.

Aktivistit ovat kritisoineet hakkuita, jotka kaupunki aloitti maaliskuussa metsän pohjois- ja länsiosissa uudelleen arvioitavan alueen reunamilla. Nyt tehdään teitä myös sellaisia taloja varten, joiden rakentaminen riippuu uudelleenarvioinnin lopputuloksesta.

”Toivoisimme malttia ja huolellisuutta tämän alueen käsittelyyn”, Pentikäinen sanoo. Hänen mielestään teiden rakentamisessa olisi johdonmukaisempaa edetä vasta sitten, kun niiden todellinen tarve on selvillä. Vaihtoehtokaavassa ehdotetaan aktivistien toiveesta, että metsään ei rakenneta ollenkaan, jolloin teitäkään ei tarvittaisi.

”Metsien suojelulle on hyvät perusteet”, Hänninen sanoo. Arkkitehtien työtä helpottivat aktivistien tiedot alueesta ja luontoselvitykset uhanalaisista lajeista.

Vaihtoehtokaava toteuttaisi kaupungin suunnittelemaat palvelut, infran ja asuinrakentamisen Stansvikin metsän sijasta tiivistämällä rakentamista täyttömaalla vanhan öljysäiliön läheisyydessä. Tiiviimmän rakentamisen ansiosta alueelle laskettu asukasmäärä vähenisi vain noin 900 asukkaalla.

Vain osa Kruunuvuorenrannan ja Stansvikin alueen kaavoista on uudelleen arvioitavana. Vaihtoehtokaavassa aluetta tarkastellaan kokonaisuutena, mikä vaatisi myös muiden alueen kaavojen avaamista.

Pitkä ja mutkikas prosessi

Kaavoitukseen vaikuttaminen on pitkäjänteistä. Stansvikin suunnittelua koskevat suuret linjat on määritelty jo vuoden 2002 yleiskaavassa, ja tarkemmin rakentamisesta on päätetty asemakaavatasolla. Osa Kruunuvuorenrannan tonteista on jo varattu rakennusliikkeille, ja niiden osalta muutosten tekeminen on vaikeaa.

”Paras hetki vaikuttaa olisi jo yleiskaavatasolla, sillä silloin tehdään päätöksiä, jotka ohjaavat myöhempiä kaavoja”, Pentikäinen sanoo.

”Nyt olisi ideaali aika ottaa paussi rakentamisen suhteen, koska rakennusala on haastavassa tilanteessa ja moni työmaa on tauolla.”

Usein lähiluontoa puolustavien asukkaiden ja luonnonsuojelijoiden pitkäjänteinen vaikuttamistyö jää laajalle joukolle näkymättömäksi, kunnes hakkuut ovat jo alkamassa. Stansvikin metsän tapauksessa Laajasalo-Degerö-

seura ja Pro Kruunuvuori -liike ovat jo 2000-luvun alkupuoliskolla jättäneet lausuntoja metsän puolesta, minä lisäksi alueella sijaitsevien kesämökkien käyttäjiä edustava Stansvikin kyläyhdistys on teettänyt alueella useita luontoselvityksiä ja osallistunut kaavavalituksiin sekä esittänyt töiden keskeytyspyyntöjä.

Onko arkkitehtien laatimalla vaihtoehtokaavalla potentiaalia metsän suojelun työkaluna?

”Asukkaiden palautteeseen vastataan usein, että kuulemme teitä, mutta näyttäkää ehdotus”, Aintila sanoo. ”Jos pystymme esittämään heidän

Näin syntyy kaava ja kaavasta kaupunkia

TARVE KAAVAN muuttamiselle voi nousta esimerkiksi tavoitteesta rakentaa asuntoja kaupungin kasvaessa. Rakentamisen suurista linjoista määrätään yleiskaavassa, jossa alueiden käyttötarkoituksia määritellään karkeasti. Sen pohjalta tehdään asemakaavoja, joissa rakennukset, puistot, tiet ja muut tavat käyttää maata asetetaan paikoilleen.

Helsingissä asemakaavan valmistele kaupunkiympäristön toimiala, joka vie kaavan toimialansa lautakunnalle. Siellä poliitikot voivat hyväksyä, hylätä tai palauttaa kaavan valmisteltavaksi kommenttien kera. Esimerkiksi luonnonsuojelu ja muu lainsäädäntö voivat asettaa rajoituksia kaavoille. Tämän jälkeen kaava etenee kaupun-

ginhallitukselle ja sieltä valtuustolle, jotka niin ikään voivat palauttaa kaavan valmisteluun.

Asukkaat voivat vaikuttaa prosessissa kuulemisten ja poliittisten päättäjien kautta. Jos asukas katsoo kaavan rikkovan lakia tai syntyneen laittomassa järjestyksessä, hän voi valittaa kaupunginvaltuuston päätöksestä hallinto-oikeuteen. Kaava saa lainvoiman, jos siitä ei ole tehty valituksia tai jos valitukset ovat kaatuneet oikeudessa.

Kaavan pohjalta tontteja varataan rakennusliikkeille ja kaupungin omaa rakentamista varten. Tontin varaaja käynnistää rakentamisen suunnittelun, hakee rakennusluvan ja rakentaa talon.

KUKKA-MARIA AHOKAS

kratian

toiveensa samalla kielellä kaavoitajien kanssa, viesti voi olla voimakkaampi.”

Stansvikin vaihtoehtokaavan laatiminen vei nelihenkiseltä työryhmältä puoli vuotta, minkä jälkeen he ovat viime vuoden keväällä esitelleet työtä kaupungin päättäjille. Ideaalitulanteessa kaupunki tekisi tällaisen työn itse, Pietikäinen sanoo.

”Helsingissä on paljon lähiluontoa korostavia strategioita ja ohjeistuksia, mutta jos Stansvikin poikkeuksellisen arvokasta monimuotoista metsää ei suojella, mikä sitten on sen arvoinen?”

Asukkaat ja aktivistit ovat jo pitkään laatineet vaihtoehtoisia kaavaehdotuksia kiistanalaisiin hankkeisiin, ja niitä on myös otettu huomioon suunnittelussa. Hyvä esimerkki tästä on Meri-Rastilan tapaus Itä-Helsingissä, Aintila sanoo.

Vuonna 2012 arkkitehdeista sekä arkkitehti- ja suunnittelumaantieteen opiskelijoista koostuva ryhmä laati yhdessä asukkaiden ja ympäristöjärjestöjen kanssa alueelle kaavan, joka tarjosi vaihtoehtoon kaupungin suunnitelmille rakentaa asuntoja lähimetsään. Vaikka vaihtoehtokaavaa ei hyväksytty sellaisenaan, se vaikutti kaupungin myöhempiin kaavoitusratkaisuihin. Jos hyvin käy, myös Stansvikissa vaihtoehtokaavalla voisi olla tällainen vaikutus.

Työläs työkalu

Resurssien puute vaikeuttaa asukkaiden osallistumista lähialueidensa suunnitteluun.

”Koska asukkaat tekevät tätä työtä vapaa-ajallaan ja kaupungin suunnittelijat palkkatyönään, on hälyttävää

kuulla tilanteista, joissa suunnitelmassa odotetaan asukkaiden kommentoivan oletettuja epäkohtia, mutta suunnittelijat eivät välttämättä lopulta edes ota heidän palautettaan huomioon”, Aintila sanoo.

”Asukkaiden pitäisi tehdä vähintään puolipäiväistä työtä, jotta he pystyisivät ajan tasalla kaavaprosessin eri vaiheista. Ehkä me voimme toimia välikätenä ja siirtää tietoa puolelta toiselle”, Hänninen jatkaa.

Nelikon mukaan nyt ja tulevana vuosina eri puolilla Suomea kaupunkimetsiin kohdistuu rakennushankkeita, joille tarvitaan näkyviä vaihtoehtoja. Elonkirjon kaupunki -hanke sai vuonna 2024 Koneen säätiöltä apurahan vaihtoehtokaavojen tekemiseen.

”Kaupunkisuunnittelun aikajänne on niin pitkä, että voimassa olevista kaavoista löytyy vielä jäänteitä kymmenien vuosien takaa, jolloin ilmasto- ja ympäristökriisiä ei ymmärretty niin hyvin kuin nykyään. Stansvik osoittaa, että myös voimassa olevia kaavoja voi asettaa uudelleen arvioitavaksi. Lopulta kyse on poliittisista valinnoista”, Pentikäinen summaa.

Työryhmän mielestä kaupungin kasvun tulisi tapahtua paitsi tiivistämillä jo rakennettuja alueita myös hyödyntämällä tyhjillään olevia tiloja ja ekologisesti köyhiä alueita.

Uudelleen arvioitavana oleva osa Stansvikin asemakaavasta päätyy kevään kuntavaaleissa valittavien poliitikoiden pöydälle. Silloin ratkeaa myös alueen metsän lopullinen kohtalo.

Koneen säätiö on tukenut artikkelin kirjoittamista Metsän puolella -apurahalla. Myös Elonkirjon kaupunki -hanke on saanut Koneen säätiön apurahan.

Muutakin kuin hiilinielu

Lähiluonnosta on hyötyä sekä ihmisille että muille eläimille.

METSIEN SUOJELUSSA huomio keskittyy usein hiilen sidontaan. Metsät ovat kuitenkin muutakin kuin hiilinieluja.

Luonnonvarakeskus Luken Luontoympäristön terveysvaikutukset ja niiden taloudellinen merkitys -selvityksessä tutkijat perehtyivät luonnon terveysvaikutuksiin käymällä läpi aiheeseen liittyviä pohjoismaisia tutkimuksia 20 vuoden ajalta. Selvityksen mukaan on selkeää näyttöä siitä, että luontoympäristöt parantavat ihmisten mielen-terveyttä. Olennaisessa roolissa on niin sanottu lähiluonto: rakennetun ympäristön läheisyydessä olevat metsät ja vesistöt.

Vaikka luonnon merkityksen tyypistäminen taloudelliseksi kysymykseksi on itsessään ongelmallista, tutkijat tekivät arvioita myös lähiluonnon terveydellisten vaikutusten rahallisesta arvosta. Laske-malla yhteen sairauksien ehkäisemisen hyötyjä laajasti, hyödyn vuosittaiseksi arvoksi Suomessa saatiin jopa 2,5 miljardia euroa.

Ei pelkästään ihmisille

Viime vuosina lähiluonnon merkityksestä on käyty eloisa keskustelua.

Stansvikin alueeseen liittyen. Stansvikin rauhoitettu lehto sijaitsee rakenteilla olevan Kruunuvuoren kaupunginosan vieressä. Kruunuvuorenrannassa toimi öljysatama vuosina 1951–2010. Öljysataman toiminnan lakattua alueen saastunutta maaperää siivottiin ja valmisteltiin asuintalojen rakentamista varten vuosikymmenen verran. Kun alueen rakentaminen lopulta alkoi, monet heräsivät huolehtimaan viereisen metsän kohtalosta.

Stansvikin kaltaiset lähimetsät ovat ihmisten terveyden lisäksi olennaisia luonnon monimuotoisuudelle. Rakennetussa ympäristössä ja sen läheisyydessä elää lukuisia eläin- ja kasvilajeja, jotka tarvitsevat luontoa, vaikka olisivatkin sopeutuneita elämään läheisessä kontaktissa ihmisten kanssa.

Vaikka kaupunkiympäristössä tutut lajit saattavat jopa hyötyä ihmisistä, ne tarvitsevat myös tilaa, jota ei ole muokattu talouden ehtojen mukaan. Siksi lähiluonto kannattaisi jättää mahdollisimman koskemattomaksi eikä tavoitella vain kontrolloitua puistoympäristöä.

JARI TAMMINEN

Suoraa huutoa metsässä

Näyttelijä Ilkka Hautala alkoi purkaa ahdistustaan huutamalla luonnossa. Terapeuttisesta käytännöstä kasvoi performanssi, jonka avulla Hautala puolustaa luonnon monimuotoisuutta.

TEKSTI MIKA PEKKOLA KUVA VILPPU RANTANEN

METSÄ ON OLLUT itseleni aina tärkeä rauhoittumisen paikka. Olen kotoisin Säynätsalosta Keski-Suomesta. Perheeni asui saaressa idyllisessä järvimaisemassa. Soutelin isäni kanssa

ja hiihtelin järven jäällä. Kun muutin Helsinkiin, päädyin asumaan Oulunkylään. Kaupunginosaa rakennetaan koko ajan, ja pelkään, etten jonakin päivänä enää näe ikkunastani metsää. Opiskellessani teatteria muutama vuosi sitten olin ajoittain hyvin

stressaantunut ja ahdistunut. Eräänä marraskuisena iltana lähdin lähimetsään. Maassa ei ollut lunta, ja luonto oli kuollut. Minussa heräsi valtava impulssi päästää kaikki ulos, ja aloin huutaa. Se tuntui vapauttavalta.

Koulussa kerroin huutamisen opettajalleni. Hän innostui, ja kun seuraavan kerran menin metsään, kuvasin huutamisvideon. Näytin sen opettajalleni, ja hän sanoi, että se oli vaikuttavin taideteos, jonka hän oli nähnyt pitkään aikaan. Rohkaistuin kuvaamaan lisää videoita.

Metsähuutamisesta tuli ilmiö. Tein videoita Ice Hole: The Live Art Journal -taideprojektiin ja eri medioihin. Aloin vetää yrityksille työhyvinvointipäiviä, joissa huusimme metsässä.

HUUTAMISESSA EI OLE KYSE pelkämästä raivosta, vaan siihen yhdistyy huumoria. Kenties siksi ihmiset ovat kiinnostuneet siitä laajalti. Kerran ollessani pyöräilemässä pysähdyin hetkeksi, ja nuori nainen tuli kysymään minulta, olenko se metsähuutaja. Hän kertoi katsoneensa mielisairaalassa ollessaan ohjelmaa, jossa olin esiintynyt. Hän sanoi, että huutamiseni oli inspiroinut häntä.

Metsähuutaminen kanavoituu hyvin luonnonsuojeluun. Huutamalla on helppo kritisoida avohakkuita ja kaivoshankkeita, jotka erottuvat

visuaalisesti maisemasta, kun taas ilmastomuutos on tuntunut ilmiönä liian abstraktilta, eikä huutaminen sovellu mielestäni yhtä hyvin sen käsittelemiseen.

EN YMMÄRRÄ, miksi metsää täytyy hoitaa avohakkuiden kaltaisin rajuin toimin. Kyllähän sen näkee omin silmin, ettei tuollainen toiminta ole luonnollista. En ole metsäalan asiantuntija, mutta pyrin edistämään omalla toiminnallani parempia tapoja hoitaa metsiä.

Viime aikoina olen osallistunut luontodokumentin tekemiseen ja viettänyt kuvausten yhteydessä paljon aikaa metsässä. Surullisinta on, ettei meillä ole enää juurikaan luonnontilaisia metsiä. Emme ole kyenneet hallitsemaan, miten ja mistä metsää kaadetaan. Emme ole kyenneet näkemään luonnonvaraisen metsän arvoa.

Tietoisuus luonnonsuojelusta on alkanut levitä, ja aihetta on käsitelty paljon julkisuudessa. Esimerkiksi Luonnonperintösäätiön toiminta on kasvanut valtavasti. En tiedä, onko käänne parempaan jo tapahtunut vai onko se vasta tapahtumassa, mutta tilanne vaikuttaa ainakin omassa kuplassani toiveikkaalta.

Sielunmetsä-palstalla suomalaiset kertovat metsäsuhteestaan.

MUUT ELÄIMET

Kirjaillija Laura Gustafsson pohtii, mitä voimme tietää metsän asukeista.

Voi minä poloinen emo,
voi emo polon-alainen.
Pojan poisti, tappoi tytän,
tytän tyrnin kirjavaisen.
Ruutisuu surman sikiö,
inehmo iän-ikuinen
lapseni mun manan maille,
riisti raukat rinnaltani:
Vaskikuppeen, Valkohampaan,
kuun hopeaisen kutsujat.

Minne mennyt miesi minun,
kussa kultani kulkevi?
Liekö Lemmon liekaan jounnut,
satimehen mesoeltu?
Tuolla makaa miesi minun,
uros uumaltain kaonnut:
hurme harjan harjaellut,
haulit hartian halaisnut.

Lattajalka, tuonenlemu,
minkä menit tekemähän?
Lauman lahtasit armahan,
parveni paloettelit.
Korvet kalliit kellistelit,
honkien hovit hävittit:
kunne mahdat piiloon päästä
autioilla asfalteilla.

Nahkakäsi, sodansormi,
kalju karvaton epäle,
et sie tieä nimeäni,
muista et ilmisanaani:
sanot susi, metsän koira,
pannoitettu paskaturkki.
Virkot että hoitaa pitää,
hoitaa kantani kauas pois.

Sie se mielit itse olla
ukko ylijumala
ylimpänä yksiksesi,
yksin luontoa laatia.
Vaan ei toimi elo siten,
ei toimi eikä tokene.
Turmiokseks' tuhon toivot,
surut suuret sadattelet,
ruvettelet ruttoloita,
vitsauksia vierittelet
tyttäreiden tienohille,
päälle poikien pahusten.
Sit on rauha Tapiolas',
kun vie kuolo kiduttajat.

Jacques Raymond Brascassat

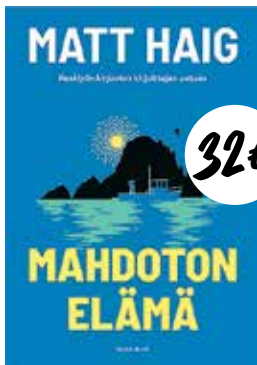
Canis lupus

AJANKOHTAISET KIRJAT PERIMMÄISTEN KYSYMYSTEN ÄÄRELLÄ ~ Valtavan valikoiman kirjakauppa! ~

Baoshu
**TÄYDELLINEN UUSI
MAAILMA**

Kolmen kappaleen
probleema
AULA & CO
Liu Cixinin siunauksella
julkaistu tieteisromaanin
laajentaa suosittu Muistoja
planeetta Maasta -trilogian
hämmästyttävää maailmaa.

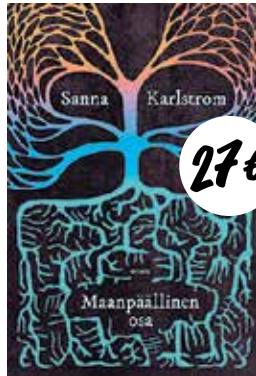
Matt Haig
MAHDOTON ELÄMÄ

AULA & CO
Ihmeellinen seikkailutarina
toivosta ja uusien alkujen
elämää mullistavasta
voimasta.

Vesa Haapala
**MAALLISTEN ILOJEN
PUUTARHA**

OTAVA
Arvostetun tekijän tyrmäävä
runoteos sulattaa yhteen
jumalan, ihmisen ja
simulaation.

Sanna Karlström
MAANPÄÄLLINEN OSA

OTAVA
Palkitun runoilijan kuulaat
tekstit kulkevat tämän- ja
tuonpuoleisen rajaa.

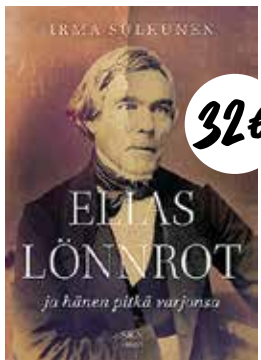
Fernando Pessoa
**KADONNUT
PERGAMENTTI**

AVIADOR
Tähän kokoelmaan on
valittu Fernando Pessoaan
rähän saakka Suomessa
lähes täysin tuntematonta
materiaalia.

Markku Salo
**ORJALAUULUISTA
HIPHOPPIIN**

mustan musiikin
sielua etsimässä
AVIADOR
Mustan musiikin historiassa
maallinen on hengellistä ja
pääinvastoin.

Irma Sulkunen
**ELIAS LÖNNROT
JA HÄNEN PITKÄ
VARJONSA**

SKS
Uusi elämäkerta antaa
ristiriitaisen kuvan aikansa
suurmiehenä juhlitusta
Kalevalan kokoajasta.

Reetta Ranta
PYHÄT PUUT

SKS
Millaisia myyttejä ja
kansanperinteen käsityksiä
Suomen luonnossa kasvavien
puihin liittyy?

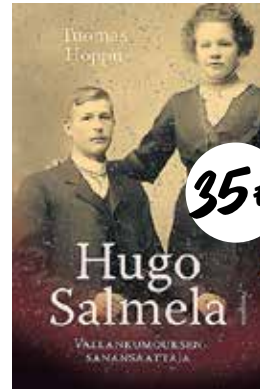
Miska Salakka
**SUKUPUOLTEN
MONINAISUUS**

SKS
Tärkeä ja ajankohtainen
opas kaikille, jotka haluavat
ymmärtää sukupuolten
ja seksuaalisuuden
moninaisuutta.

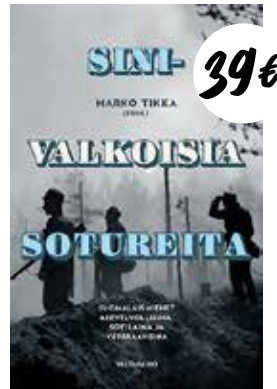
Casper Erichsen &
David Olusoga
KEISARIN HOLOKAUSTI

Saksan unohdettu
kansanmurha ja natsismin
siirtomaajuuret
VASTAPAINO
Kirja paljastaa Saksan
siirtomaahallinnon ja natsi-
hallinnon väliset yhteydet:
ideologia, ihmiset, symbolit
ja univormut.

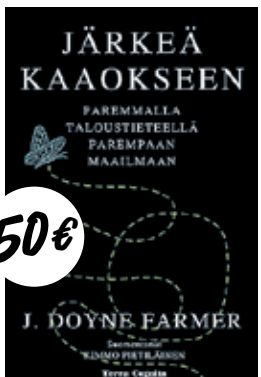
Tuomas Hoppu
HUGO SALMELA

Vallankumouksen
sanansaattaja
VASTAPAINO
Punapäällikkö Hugo
Salmelan elämäkerta
kuvaava hänen kasvunsa
vallankumoukselliseksi
ja toimintansa kaartilais-
joukkojen johtajana

Marko Tikka (toim.)
**SINIVALKOISIA
SOTUREITA**

Suomalaismiehet
asevelvollisina, sotilaina
ja veteraaneina
VASTAPAINO
Tutkielma itsenäisyytemme
ajan suomalaisista miehistä
sotilaina, sankari-ihanteiden
ja käytännön kokemusten
ristipaineissa.

J. Doyme Farmer
JÄRKEÄ KAAOKSEEN

Paremmalla taloustieteellä
parempaan maailmaan
TERRA COGNITA
Kompleksisuustaloustiede:
mitä se on, mitkä ovat sen
tulokset ja mitä sillä voidaan
saavuttaa.

Ben Orlin
**MATEMATIIKKA
RUNOILUJOLLE**

Universaalin kielen
ihdimillinen puoli
TERRA COGNITA
Matematiikan
havainnollistamisen mestari
tarkastelee matematiikkaa
kielenä.

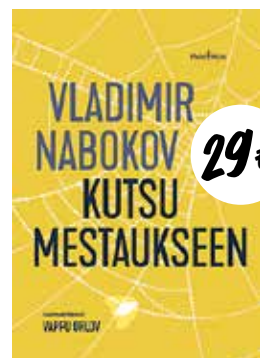
Julian Togelius
YLEINEN TEKOÄLY

TERRA COGNITA
Nykyään käytössä oleva
tekoäly on kapeaa. Mitä
tarkoittaa yleinen tekoäly ja
onko se edes mahdollinen?

Ursula K. Le Guin
KOMPASSIRUUSU

MOEBIUS
Ursula K. Le Guinin
Kompassiruusu on
kokoelma novelleja
kirjailijan räiskyvimmältä
luomiskaudelta, 1970-
luvulta 1980-luvun alkuun.

Vladimir Nabokov
KUTSU MESTAUKSEEN

MOEBIUS
Kutsu mestaukseen, Vladimir
Nabokovin "ainoa
proosarunotelma", on
kirjailijan venäläisen kauden
parhaimpia.

Olga Tokarczuk
ANNA IN

maailman hautakammioiden
SÄRÖTÄR
Nobelistin feministinen
ja jungelilainen tulkinta
muinaisesta sumerilaisesta
Inanna-myytistä.

AGRICOLA JA TÄHTIVAELTAAJA
-EHDOKAS!

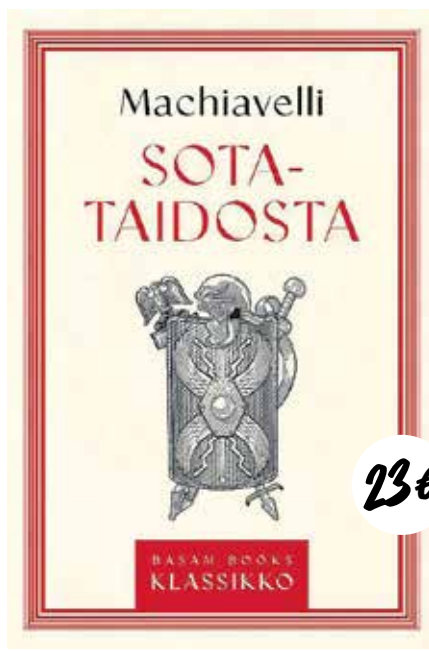
rosebud.fi

Katja Tukiainen
PIENI JA TYLSÄ KIRJA
The Small and Boring Book
ROSEBUD
Mammografia, mielikuvituskives ja viimeinen munasolu. Tämä on Katja Tukiainen (s.1969) yhdeksäs sarjakuvakirja.

This book contains text also in English, or Finnish, if you like. Printed with pink!

Niccolo Machiavelli
SOTATAIDOSTA
BASAM
Sotatieteiden suuri klassikko ensimmäistä kertaa suomeksi! Firenzeiläisen filosofin ja valtiomiehen Machiavellin (1469-1527) Sotataidosta ilmestyi vuonna 1521, ja se on yksi maailman suurimmista sotatieteen ja poliittisen teorian klassikoista. Kirjaa ovat käyttäneet oppaanaan monet suuret sotapäälliköistä Fredrik Suuresta Napoleoniin, samoin sotateoreetikko Clausewitz.

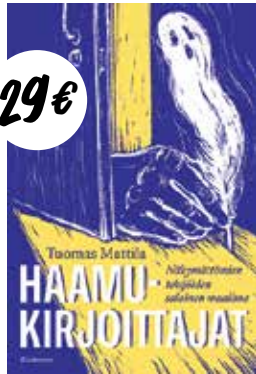
Sinclair Lewis
MEILLÄ SITÄ EI VOI TAPAHTUA
BASAM
Omahyväinen, maahanmuuttajavastainen ja populistinen kansankiihottaja pyrkii Yhdysvaltain presidentiksi. Kuulostaako tutulta...?

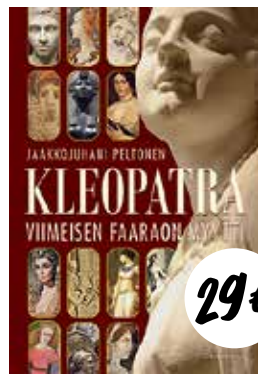
Alasuutari, Kähkönen & Juvonen (toim.)
TOIVOA, VIMMAA JA VASTARINTAA
GAUDEAMUS
Selvittää queer- ja transaktivismien historiallista kehitystä ja nykyisyyttä Suomessa.

Petri Halinen
LAPIN ARKEOLOGIA
GAUDEAMUS
Vuosikymmeniä odotettu teos napapiirin pohjoispuolisten alueiden elämän jäljistä kivikaudelta 1700-luvulle.

Tuomas Mattila
HAAMUKIRJOITAJAT
GAUDEAMUS
Haamukirjoittajilta on syntynyt julkisten elämäkertoja ja kuolemattomia lausahduksia poliitikkojen puheisiin.

Jaakkojuhani Peltonen
KLEOPATRA
viimeisen faaraan myytti
GAUDEAMUS
Kleopatra on yksi maailman tunnetuimmista ja samalla mystisimmistä historiallisista henkilöistä.

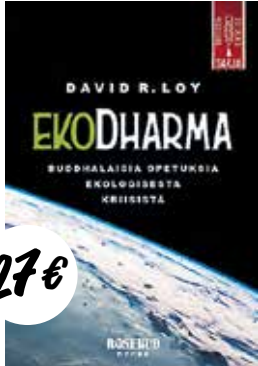
Mika Suonpää
INFOSOTURIT
GAUDEAMUS
Teos kuljettaa eurooppalaisen kommunisminvastaisen liikkeen historiaan ja menetelmiin vuosina 1923-1940.

Matti Vuento
HÄMMÄSTYTTÄVÄT SIENET
GAUDEAMUS
Sopeutumisen mestarien mahtava eliökunta on vielä paljolti arvoitus - sienilajeista on tunnistettu vain murto-osa.

Eva Wardi, Anneli Pauli
TALO ULLANLINNASSA
pienoisyhteiskuntana
ROSEBUD
Mikrohistoriallinen näkökulma yhden helsinkiläisen asuinkiinteistön historiaan viime vuosisadalta meidän päiviiimme

David R. Roy
EKODHARMA
Buddhalaisia opetuksia ekologiseen kriisiin
ROSEBUD
Kirja ilmasto- ja ympäristö-aktivisteille. Teemoina ilmastonmuutos, ympäristön saastuminen, ja buddhalaiset opetukset aktivismin tukena.

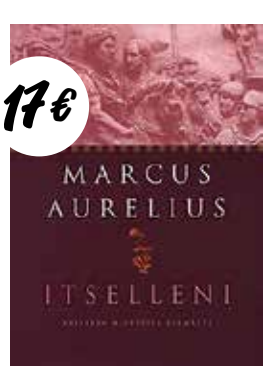
Friedrich Nietzsche
NÄIN PUHUI ZARATHUSTRA
ROSEBUD
Intohimoinen ja satiirinen ilmaisu on sekä nautittavaa että hurjaa luettavaa. Teos on legendaarinen klassikko ja sen kieli on lennokkuudessaan ylittämätöntä.

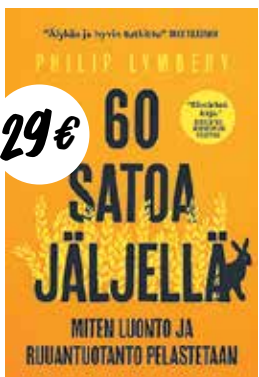
Kalevi Kalemä
KALEVI SUOMELA
ROSEBUD
Osuustoimintamies, rauhanmies, vasemmistolainen ajattelija - Sadankomitea, monet ns. yhden asian liikkeet, sosialisti - tämä kirja kertoo hänestä, Kalevi Suomelasta.

Janne Kontala
YOGA-SUTRA
BASAM
Joka ei hallitse mieltään, elää saman katon alla pahimman vihollisensa kanssa. Modernien joogaoppaiden fyysisestä painotuksesta poiketen Yoga-sutra käsittelee tietoisuuden toiminta-periaatteita.

Marcus Aurelius
ITSELLENI
Keisarin mietteitä elämästä
BASAM
Keisarin mietteissä kiteytyy antiikin filosofia elämäntapana. Valtakuntaa hallinnut Aurelius pyrki toteuttamaan stoalaisen filosofian opetuksia sekä yksityiselämässään että politiikassa.

Philip Lumbery
60 SATOA JÄLJELLÄ
INTO
Mestarillinen selvitys elintarviketeollisuuden nykytilasta johdattaa kohti kestävämpää tulevaisuutta.

Anders de la Motte
LASIPRINSSI
INTO
"Mahtavassa kerronnassa kaikki on kohdallaan. Anders de la Motte taitaa olla hallitseva pohjoismaisen seikkailujännityksen mestari." - Kulttuurituutiset

Titus Livius
HANNIBALIN SOTA XXVI
BASAM
Kauneutta on kaikkialla. Sen näkee mieli, joka ei ole omien kuviensa vanki. Mielen tyynessä hiljaisuudessa on ajatonta kauneutta.

Henry David Thoreau
VIIKKO VIRRAN VIETÄVÄNÄ
BASAM
Kertomus Henryn ja hänen John-veljensä vuonna 1839 tekemästä venevaelluksesta kotiseutunsa jokivarsille laajenee edetessään Thoreauille tyypillisesti elämänsä filosofiseksi tutkimukseksi ja moraalisuunnaksi.

Yongey Mingyur-rinpoche & Helen Tworlov
MUNKKI, JOKA RAKASTUI MAAILMAAN
BASAM
Jännittävä, liikuttava, hauska ja ysvästi inhimillinen kirja buddhalaismunkista, joka karkasi luostarista päästäkseen kosketuksiin maailman todellisten haasteiden kanssa.

Ilkka Taipale
SINISILMÄINEN PASIFISTI
Kirjoituksia seitsemältä vuosikymmeneltä
ROSEBUD
Kukaan ei tiedä mihin virta vie, mutta Taipaleen kirjoituksissa kuuluu syvä ja vakuuttava rauhan ääni.

rosebud.fi

ROSEBUD ON VAHVASTI MUKANA MYÖS KEVÄÄN MESSUILLA:

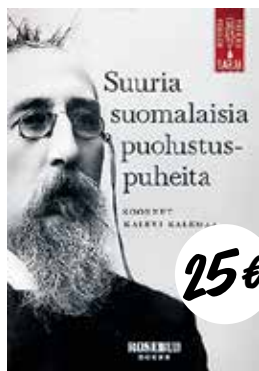
KEVÄTMESSUT Messukeskuksessa **27.-30.3.**

TAMPERE KUPLII Tampere-talolla **29.-30.3.**

LAPSIMESSUT Messukeskuksessa **11.-13.4.**

Elina Sana
**KUOLEMAN LAIVA
S/S HOHENHÖRN**
Juutalaispakolaisten
kohtalo Suomessa
ROSEBUD
Suomi luovutti 1942
Saksaan kahdeksan
juutalaispakolaista. Vain
yksi selvisi hengissä.

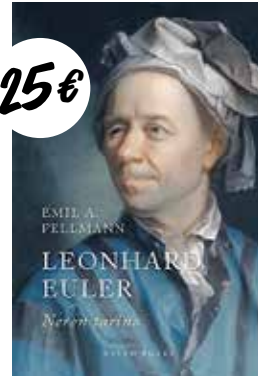
Kalevi Kalemmaa (toim.)
**SUURIA SUOMALAISIA
PUOLUSTUSPUHEITA**
ROSEBUD
Suomen kansakunnan
olemassaolo on ollut monesti
uhattuna. Demokraattisia
oikeuksia on poljettu, lakia
on yritetty väkivaltaisesti
muuttaa, ihmisyyttä on lou-
kattu ja oikeutta vapaaseen
mielipiteen ilmaisuun kiistää.

Sirpa Puhakka &
Sari T. Tiiro
**RAKKAUDEN
RIEKALEITA**
ROSEBUD
Omaishoitajat hoivakriisiä
pelastamassa
Suomi olisi nykyistään sy-
vemmassä hoivakriisissä, jos
omaishoitajat eivät hoitaisi
läheisiään. Miten tähän
on jouduttu?

Tarmo Kunnas
**SUVAITSEVAISUUDEN
MONET KASVOT**
BASAM
Yritys ymmärtää
suvaitsemisen ja
suvaitsemattomuuden
syvempää olemusta.
Tullakseen suvaitsevaksi
ihmisen on nähtävä totuudet
monesta näkökulmasta.

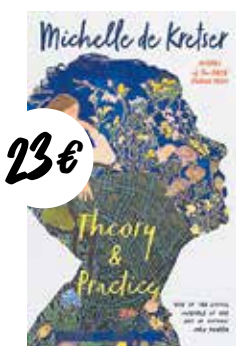
Emil A. Fellmann
LEONHARD EULER
Neron tarina
BASAM
Euler (1707-1783)
oli monien mielestä
kaikkien aikojen suurin
matemaatikko. Hänen
elämäntyönsä on niin
valtava, että sen tutkiminen
on lähes oma tieteenalansa.

S. Rinne & J. Niemi
MI-NÄ LU-EN -KIRJAT
BASAM
Lukutaidon alkumetreille
innostavaa lukemista.
MI-NÄ LU-EN on kirja-
kokonaisuus, jossa Hiiri
ja metsän aarre -kirjaa
seuraavat muut, pienemmät
MI-NÄ LU-EN -kirjat.

Hergé
**KAIKKI 24
KOVAKANTISTA
TINTTI-ALBUMIA**
OTAVA
Tintti on ikinuori lehtimies
ja matkailija, jonka rinnalla
kulkevat uskollinen koira
Milou, kapteeni Haddock,
professori Tuhatkauno ja
usein perässä tulevat etsivät
Dupont & Dupond.

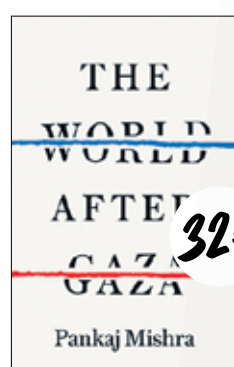
Michelle de Kretser
THEORY & PRACTICE
SORT OF BOOKS
A form-melding book
contending with
colonialism, the disharmony
that can arise between our
purported ideals and how we
live, the depths of jealousy
and shame.

Jacqueline Rose
WOMEN IN DARK TIMES
FITZCARRALDO
EDITIONS
'A surfeit of
elegance and
intelligence.'
— Ali Smith

Marguerite Young
ANGEL IN THE FOREST
DALKEY ARCHIVE
PRESS
Angel in the Forest is
Marguerite Young's
fascinating chronicle of two
attempts to establish utopian
communities in nineteenth-
century America.

Pankaj Mishra
**THE WORLD
AFTER GAZA**
PENGUIN
An essential reckoning
with the war in Gaza that
reframes our understanding
of the ongoing conflict,
its historical roots, and the
fractured global response.

Marcel Proust
**KADONNUTTA AIKAA
ETSIMÄSSÄ**
Osat 1-10
OTAVA
1900-luvun merkittävimpiä
kaunokirjallisia teoksia,
ajan kappaleista rakennettu
hukea sommitelma,
muistin ihme. Koko paketti
tyylikkäänä pehmytkantisina.

ONNEKSI MEILLÄ ON MUISTOMME.

Lukemisiin
KAISANIEMENKATU 5
KAISA-TALO, HELSINKI
sivullinen@rosebud.fi
+358 40 017 8965

ROSEBUD
SIVULLINEN

KAIKKIEN ROSEBUDIN
KAUPPOJEN YHTEYSTIEDOT
JA VALTAVAN VALIKOIMAN
LÖYDÄT VERKOSTA.

www.rosebud.fi

Puomien tilalle tulee

Raja-alueiden pitäminen asuttuna vaatii sanojen lisäksi myös tekoja.

TEKSTI ELINA HYVÄRINEN

Yöllä venäläiset tankit vyöryvät Ukrainan rajan yli. Aamulla Ylen ylimääräisessä uutislähetyksessä Ulkopoliittisen instituutin johtaja, tuleva presidenttiehdokas **Mika Aaltola**, kertoo tilannetta toimitajan kanssa pitkin päivää.

Helmikuun 24. päivänä vuonna 2022 Helsingissä on leuto sää. Lapset ovat koulussa. Kuuntelen Aaltolan tasaista ääntä tv:n uutislähetyksestä. Näennäisesti kaikki on kuin ennenkin, mutta mikään ei kuitenkaan enää ole.

Joitakin päiviä myöhemmin katson Euroopan parlamentin kokouksesta tallenteen, jossa Ukrainan presidentin **Volodymyr Zelenskyin** puhetta englanniksi tulkaaava henkilö itkee. Uutiskuvat valtavista pommitetuista kerrostaloista alkavat tulvia tiedotusvälineistä. Euroopassa on sota.

Olemme kuukautta aiemmin jättäneet tuottaja **Mina Laamon** kanssa Suomen Elokuvasäätiöön tuotantotukihakemuksen dokumenttielokuvalle, jonka tarkoitus on seurata Suomen viidennen kansainvälisen rajanylityspaikan avautumista Etelä-Karjalan pohjoisimpaan kuntaan Parikkalaan. Hanke on hyvässä nosteessa, ja olemme jo aloittaneet elokuvan kuvaukset kehittämistuella keväällä 2021. Elokuvasäätiön kokous, jossa tulevista tuotantotuista päätetään, on enää päivien päässä.

Soitan Parikkalan silloiselle kunnanjohtajalle **Vesa Huuskoselle**. Hän

vahvistaa asian, jota jo epäilen. Rajaa ei tulla Parikkalassa avaamaan.

Dokumenttielokuvan käsikirjoitus vanhenee yhtä nopeasti kuin totuttu maailmanjärjestys murenee ympäriltä. Tuottaja rohkaisee, että ainahan dokumenttielokuvan käsikirjoitukset muuttuvat matkalla ja että käsillä oleva tilanne tekee elokuvasta vielä ajan-kohtaisemman. Se on totta.

Tuotantotukihakemus ei mene selaisenaan läpi, mutta sille varataan tuki, mikäli sovitut ehdot täyttyvät. Edellytys on, että käsikirjoitusta on päivitettävä vastaamaan ”muuttunutta todellisuutta”.

Rajan halkomat

Suomen itäraja halkoo metsäistä maisemaa. Se kulkee Parikkalan alueella monen pienen vesistön läpi. Piikkilanka on saanut rauhassa ruostua metsän siimeksessä vuosikymmenten ajan. Sen läheisyydessä liikkuvat vain rajavartijat koirineen ja muut eläimet: linnut, hirvet, supikoirat, karhut ja jänikset. Sekä ihmiset, jotka asuvat aivan rajan tuntumassa.

Kun raja Suomen ja silloisen Neuvostoliiton välille vedettiin sotien jälkeen uusiksi, osassa maata se saattoi halkaista pihapiirejä, peltoaukioita, jopa rakennuksia. Osa taloista jäi aivan rajalinjalle tai rajan toiselle puolelle.

Tällainen on oman sukuni historia. Isovanhempieni maatila sijaitsi Sortavalan johtavan maantien varrella, 18 kilometriä Parikkalaan nykyisin kuuluvan Uukuniemen kyläl-

tä. Vanhat tienpohjat ovat edelleen olemassa, ja luonnonkivistä tehdyt navettojen kivijalat seisovat edelleen paikoillaan.

Rajanylityspaikkaa on Parikkalan kunnassa suunniteltu jo 1980-luvulta lähtien. Syy on ilmeinen. Vanha maantienpohja Parikkalasta Elisenvaaran kautta Lahdenpohjaan ja sieltä aina Pietariin asti on entinen kauppareitti. Parikkalasta Lahdenpohjan kaupunkiin Laatokan rannalle on 35 kilometriä matkaa ja Pietarin miljoonakaupunkiin hurauttaa autolla vain muutamassa tunnissa.

Parikkalan Syväoron tilapäinen rajanylityspaikka avattiin vuonna 1998. Sen kautta rajan yli sai valtiopöytämuksen mukaisesti tuoda Suomeen tavaraa, mutta ei viedä Venäjälle mitään. Henkilöliikennettä oli jonkin verran, mutta rajanylitys oli mahdollista vain Suomen ja Venäjän kansalaisille ja vaati aina erityislupaa hakemisen ja hyväksymisen.

Tehdessäni ensimmäisiä tutkimuksia elokuvaa varten vuonna 2019 selvisi, että muun muassa Parikkalan

kunnan kunnanhallituksen jäsenillä oli lupa rajan ylittämiseen Parikkalasta, samoin halukkailla paikallisilla yrittäjillä. Tiedusteluihin siitä, voisiko elokuvantekijäkin saada erityislupaa, vastattiin, että se on ihan mahdollista.

Lupaa en ehtinyt koskaan hakea, väliin tuli pandemia.

Ennen koronaa, syksyllä 2019, **Antti Rinteen** hallitus oli ehtinyt tehdä periaatepäätöksen Parikkalan rajanylityspaikan avaamisesta kansainväliselle liikenteelle. Silloin avautumisvuodeksi väläytettiin optimistisesti – ja osan mielestä täysin epärealistisesti – vuotta 2024.

Itäisen Suomen ohjelma

Haja-asutusalueiden ja itärajalla sijaitsevien paikkakuntien heikko sosioekonominen tilanne on myös aluepoliittinen kysymys.

Toisen maailmansodan jälkeen niitä alueita itärajalla, joihin alueluovutukset olivat vaikuttaneet kaikkein raskaimmin, pyrittiin aktiivisesti kehittämään. Tutkittiin esimerkiksi sitä, miten maanviljely saataisiin pientiloilla mahdollisimman tehokkaaksi. Eniten kärsineille alueille, kuten isovanhempieni kotikuntaan Uukuniemelle, maksettiin ylimääräistä avustusta. Heikoimmassa asemassa olevia rajaseutujen paikkakuntia yritettiin rajan läheisyydestä huolimatta, tai ehkä juuri sen takia, pitää jaloillaan.

Helmikuun 2022 jälkeen **Sanna Marinin** hallituksen valtiosihteerit työstiivät tukitoimia itäisen Suomen elinvoiman parantamiseksi. **Petteri Orpon** hallitus sai puolestaan alkuvuodesta 2025 valmiiksi Itäisen Suomen ohjelman. Ohjelman tavoitteena on edistää alueen ”taloudellista kasvua, elinvoimaa, investointeja, osaamisen kehittämistä ja työvoiman saatavuutta”.

Elina Hyvärinen

Vesa Melleri

aita

Etelä-Karjalan maakuntajohtaja **Satu Sikanen** ei ole lopputulokseen varauksettoman tyytyväinen, vaikka otti itsekin osaa ohjelman laatimiseen. ”Se sisältää sinällään ihan oikeita asioita, mutta ilman lupautta rahoituksesta tai toimeenpanosta.”

Itärajan sulkeutumisen taloudelliset ja kulttuuriset seuraukset ovat Etelä-Karjalassa – kuten muillakin rajaseuduilla – olleet huomattavat. Konkreettisimmillaan tämä näkyy hiljentyneessä katukuvassa, kun vuosittaiset vajaa kaksi miljoonaa venäläisturistia ovat poissa.

”Sodan alun jälkeen olemme menettäneet niin yksityisiä kuin julki- siakin investointeja. Esimerkkinä Saimaan kanavan 95 miljoonan euron investointi, joka jäi saamatta”, Sikanen sanoo.

Hänen mukaansa vientimarkkinat ovat ehkä vielä korvattavissa, mutta esimerkiksi puuraaka-aineen tuonnin loppumisella voi olla hyvin kauaskantoiset seuraukset.

Entä nyt?

Sikasen mukaan Marinin hallitus varasi muutamia kymmeniä miljoonia euroja muun muassa itäisen Suomen raideliikenteeseen, matkailua tukevaan toimintaympäristöön ja pienimuotoisiin yritys- ja aluekehitystukiin ja Orpon hallituskaudella kehittämisrahoitusta on osoitettu muun muassa Visit Finlandille kolme miljoonaa ja alueiden biotalouden kehittämiseen kaksi ja puoli miljoonaa euroa.

”Odotamme valtiolta enemmän. Etenkin kun huomioidaan se, että EU–Venäjä-yhteistyöohjelmien päätyttyä Kaakkois-Suomi menetti merkittävästi aluekehitysrahoitustaan”, Satu Sikanen sanoo.

Sikasen mukaan Etelä-Karjalassa on isoja odotuksia hallituksen puoli-

väliriihen suhteen liittyen Karjalan radan investointeihin sekä Imatralle perustettavaan erä- ja luontokulttuurimuseoon. Toivoa tuo myös mahdollinen erityistalousalue, jota on ensimmäisenä Suomessa kaavailtu Imatran seudulle ja joka houkuttelisi yrityksiä esimerkiksi verotuksen ja erilaisten lainsäädännön poikkeusten avulla.

Lisäksi Sikasen mukaan tarvitaan kuitenkin akuutteja toimia, kuten riittävät sähkönsiirtoverkot, hyvät tietoliikenneyhteydet ja toimivat matkapuhelinverkot.

”Laajakaistahankkeet eivät maaseudulla markkinavetoisesti rakennu, niihin tarvitaan sekä EU:n että valtion tukea.”

Rajalle aita

Parikkalan tilapäinen rajanylityspaikka, jonka avaamista kansainväliselle liikenteelle lähdimme seuraamaan, sulkeutui Venäjään kohdistuneiden talouspakotteiden myötä helmikuussa 2022. Syksyllä 2024 Parikkalan rajanylityspaikka lakkautettiin kokonaan. Rajapuomien tilalle tulee aita.

Venäjän laajamittaisesta hyökkäyksestä Ukraina tuli helmikuussa kuluneeksi kolme vuotta.

Lupauksista ja kansallisesta tahtotilasta huolimatta Itä-Suomi odottaa edelleen tukitoimia. Kolme vuotta on pitkä aika ihmisille miettiä elantoaan ja paikallisille yrityksille yrittää pitää toimintaansa pyörimässä epävarmuuden keskellä, eivätkä kaikki yritykset ole siinä onnistuneetkaan. Kun tukieurot jonain päivänä kolahtavat rajaseutujen elinkeinoelämän avuksi tai erityistalousalueen verohelpotukset mahdollisesti konkretisoituvat, toivotaan, ettei ole liian myöhäistä.

Kirjoittajan Rajalla-dokumenttielokuva sai ensi-iltansa 14.3.

OHISALO

KUNNAT EDISTYKSEN AIRUEINA

Jos maailmanpolitiikan tapahtumat tällä hetkellä synkistävätkin, on hyvä muistaa, että iso osa jokaisen ihmisen arkeen vaikuttavista päätöksistä tehdään myös lähellä ihmisiä – kunnissa, kaupungeissa ja hyvinvointialueilla.

Kun suurvaltajohtajat kalistelevat sapeleitaan ja valtioita kääntyy autoritaariseen suuntaan, paikallistasolla voidaan tehdä avoimempaa ja avarakatseisempaa politiikkaa. Tästä varsin hyvä esimerkki löytyy Unkarista, jossa maan hallitus autoritaarisen johtajan, Viktor Orbánin, johdolla levittää Putinin propagandaa, mutta samalla maan pääkaupungissa vihreä pormestari tekee progressiivisia päätöksiä, vaalii vapautta ja kestävyyttä.

Kun Suomessa pääministeri Orpon hallitus leikkaa sosiaaliturvasta, luonnonsuojelun rahoituksesta, joukkoliikenteen tuista ja kulttuurista, kunnat ja kaupungit toimivat vastavoimana kurjistamiselle. Esimerkiksi Turussa panostetaan kulttuuriin voimakkaasti ja hyväksyttiin uusi luonnon monimuotoisuusohjelma. Tampereella jatketaan panostuksia ratikkaan ja sujuvaan joukkoliikenteeseen. Kemiönsaari luopuu avohakkuista ja suojelee 30 % alueensa metsistä. Helsingissä perustetaan lukuisia uusia luonnonsuojelualueita, korotetaan kulttuuri- ja järjestävyyttä ja varmistetaan jatkossakin maksuttomat terveyskeskuskäynnit.

Jopa 75 prosenttia Euroopan väestöstä asuu kaupunkialueilla, ja kaupungit ovat eturintamassa toteuttamassa niitä hankkeita, jotka ovat EU:lle prioriteetteja. Esimerkiksi yli 70 % ilmastopolitiikasta ja 90 % ilmastomuutoksen sopeutumistoimista toimeenpannaan paikallisesti, ja jokaisesta ympäristöpolitiikkaan ohjatusta 10 eurosta kahdeksan käytetään kaupungeissa. Suomessakin ilmastotoimissa otetaan kunnissa ja kaupungeissa harppauksia eteenpäin, vaikka ilmasto- ja ympäristövihamielinen hallitus poistikin kunnilta velvoitteen ilmastosuunnitelmiin ja lisää omalla toiminnallaan Suomen päästöjä.

Kuntien tulisi osallistua enemmän EU-ohjelmien suunnitteluun ja täytäntöönpanoon, jotta ne vastaisivat paremmin paikallisiin olosuhteisiin. Kaupungit ja kunnat ovat ihmisiä ja esimerkiksi paikallisia yrityksiä lähinnä oleva hallinnon taso. Siten niillä on aivan ainutlaatuinen asema edistää EU:n siirtymistä kohti vihreämpää, osallistavampaa ja kestävämpää tulevaisuutta.

Maria Ohisalo

KULTTUURI ON TAMPEREEN SIELU

Äänestä Vihreitä ehdokkaita Tampereen valtuustoon!

**JATTA
AHLVIK**

39, Muotiala
Toimintaterapeutti
(AMK), seksuaalineuvoja

**HENRI
BACKMAN**

45, Ranta-Tampella
Ensihoitaja, hallinto-
tieteiden maisteri

**OLGA
HAAPA-AHO**

37, Kaleva
Toiminnanjohtaja,
YTM

**NOORA
HAKULINEN**

25, Hervanta
Opiskelija, YTK

**TIINA
HAUKKA-
KALLIO**

55, Tampella
Terveystieteiden maisteri,
sairaanhoitaja (AMK)

**SALLA
HEIKKINEN**

49, Armonkallio
Kulttuurialan seka-
työläinen, FM

**ONNI
HÄRKÖNEN**

25, Armonkallio
YTK, opiskelija

**PERTTU
JUSSILA**

34, Kyttälä
Yrittäjä,
aluevaltuutettu

**VILMA
JÄRVISALO**

32, Juhannuskylä
Kaupungin-
valtuutettu, YTK

**TARU
KAARIO**

48, Messukylä
Sairaanhoitaja (AMK),
neljän lapsen äiti

**MINNA
KYYHKY-
NEN**

45, Hallila
Lähiesihenkilö,
lähihoitaja

**MARIA
LEHTIKAIKU**

38, Vuores
Ohjelmisto-
suunnittelija

**JOHANNES
LIUSKA**

34, Hervanta
Apulaiskonttorinjohtaja,
reservin luutnantti

**TIINA
MIKKONEN**

32, Nalkala
Saavutettavuus-
asiantuntija

**KATJA-MARI
OTTELEIN**

54, Pyynikki
Erikoispsykologi,
psykoterapeutti

**TUOMO
POLLARI**

43, Petsamo
Diplomi-insinööri

**JONI
RIIHONEN**

30, Kyttälä
Työllisyyspalveluiden
asiantuntija, TM, FM

**JOHANNA
ROIHUVUO**

43, Tammela
Varavaltuutettu,
kansanedustajan
avustaja, yrittäjä

**MARJO
ROIVAS**

40, Vuores
Business manager

**PAULA
SILVÉN**

38, Järvensivu
Väitöskirjatutkija,
KM, FM

PORMESTARIEHDOKAS

**JAAKKO
MUSTAKALLIO**

37, Hervanta
Kulttuurin ja koulutuksen
apulaispormestari

342

**PETRI
SIURO**

60, Pyynikki
Sairaanhoitaja,
työsuojevaluvaltuutettu,
kaupunginvaltuutettu

**ANNIKA
TUORES-
JÄRVI**

36, Ristinarkku
Järjestelmä-
konsultti, BBA

**ORAS
TYNKKY-
NEN**

47, Keskusta
Kansanedustaja,
kaupunginvaltuutettu,
YTM

**LAURA
VÄNSKÄ**

35, Nekala
Ympäristö-
suunnittelija

Verot **hoitojonojen purkuun**,
ei terveysbisneksen voittoihin

2146 vasemmisto
Vantaa Kerava
JUHANİ LOHIKOSKI

KANSALAIJÄRJESTÖJEN KUNTAVAALITAPAHTUMA 27.3.

LISÄÄ LUONTOA HELSINKIIN!

KULTTUURIKESKUS CAISA
KLO. 17:00-19:30 (KAUKUKATU 4B)

OHJELMA:

ASIAANTUNTIJAPUHEENVUOROJA LUONTOA
VAALIVASTA KAUPUNKIKEHITYKSESTÄ

KUNTAVAALIEHDOKKAIDEN PANEELIKESKUSTELU
LÄHILUONNOSTA JA KAUPUNGIN KASVUSTA

MUSIIKKIESITYKSIÄ

VAPAA PÄÄSY! TAPAHTUMAN LINKKI
(FACEBOOK)

OTTO BRUUN
Varsinais-Suomi • Kemiönsaari

Kuntavaalit
58
2543
Aluevaalit

ottobruun.fi

Ympäristöoikeuden tutkija kestävän tulevaisuuden puolesta
**“Hyvät terveyspalvelut
planeetan rajoissa”**

**POLIITTISTA
MIELIKUVITUSTA
HELSINKIIN**

**EEVA
MÄKINEN**
160

eevamakinen.fi

**JOUNI
SIRÉN**
Sireni kuuluu ja kuuntelee

535 Kuntavaalit
Tampere
2386 Aluevaalit
Pirkanmaa

Sunnuntaina 6.4. klo 16
Ravintola Sophie, Koskelantie 9, Käpylä

Lauluja ja puhetta reilumasta Helsingistä

**PELLE MILJOONA
TUMPPI VARONEN
EERO AHRE
MIKKO PERKOILA
RAUHATÄTI
TAPSA KOJO
PAAVO ARHINMÄKI**

Gashaw Bibani
Vantaa **397**
Alue-
vaalit **2105**

Luodaan kaupungista reilumpi!
Vapaa pääsy!

**Sampo
Laurikainen** (sit)
Helsinki **138**

46 **Kaiken
voi tehdä
reilummin.**

JOANNA LEINO
Hyvinvointi on yhteistyötä -
politiikka on joukkueläji!

SDP
Kuntavaalit
Tampere

- Olen monessa mukana suurella sydämellä ja vapaa-aikani menee useimmiten ay- ja poliittikalähtöisesti sekä kulttuurin parissa teatterissa, elokuvissa mm. Tampere Film Festivalilla ja musiikin parissa vaikkapa Valkeakosken musareilla. Kulttuurin tuleekin olla kaikille saatavilla riippumatta lompakon paksuudesta.
- Olenko myös sinun joukkuepelaajasi?

**Luonnolle
ja ihmisille
hyvinvointia**

LUONNOLLISESTI
VASEMMALTA

208 **Ami (Annamari) Värtö**
KM, JÄRJESTÖTYÖNTEKIJÄ
YMPÄRISTÖVAIKUTTAJA

158 **Henri Muroke**
KOTOUTUMISEN ASIAANTUNTIJA
FM YLEINEN HISTORIA

Hävityksen kaunistus

Taiteilija Tomi Asikainen taltioi niin graffitien, käyttöesineiden kuin rakennusten väliaikaista luonnetta.

TEKSTI JARI TAMMINEN

Tomi Asikainen kiertää Geodeettisen laitoksen rakennusta. Kirkonummen Masalassa sijaitsevaan rakennukseen löytyy sisään-pääsy: rikottu ikkuna. Pihalla lojuva vettynyt messumatto helpottaa sisäänmenoa ja suojaa lasinsiruilta. Sisällä lasi narskuu kengänpohjien alla ja tyhjennettyjen palosammuttimien jauhejäämät leijuvat ilmassa. Palokunta on sahannut oviin aukkoja. Lattialle kuivunut tekoveri, raahausjäljet ja hylsy kertovat puolestaan Puolustusvoimien harjoituksista. Lähes kaikki rikottavissa oleva on rikottu, viranomaisvoimin tai muuten.

Asikainen maalaa graffitin rakennuksen sisäseinälle, valokuvaa sen ja poistuu.

Ensikosketuksensa graffitiin Asikainen sai vuonna 1986. Uusi luokkaka-

veri oli saanut jostain käsiinsä **Martha Cooperin** *Subway Art* -kirjan, joka kuvaa New Yorkin graffitikulttuurin ensimmäisiä. Vähän yli kymmenvuotias Asikainen huumaantui näkemästään.

90-luvun puolivälin jälkeen Asikainen jätti graffitit muun muassa iän, parisuhteen ja muutaman harrastuksesta johtuneen käräjäoikeuskeikan takia. Keväällä 2020 laji alkoi kuitenkin jälleen kiinnostaa.

”En enää maalaa paikoissa, joista pitäisi lähteä juosten pois. Käyn purkukohteissa, joissa korkeintaan joku voi tulla sanomaan ’lähtekää menemään, ei täällä saa olla’. Olen juoksuni juossut.”

Muuttuva ympäristö

Rakennettuun ympäristöön kuuluu se, että toisinaan talojen elinkaaret saavuttavat päätepisteensä. Nämä pur-

kua odottavat rakennukset vetävät Asikaista puoleensa.

”Parasta on, kun löytää paikan, johon muut eivät ole vielä ehtineet maalamaan.”

Sopivien maalaus- ja kuvauspaikkojen etsiminen on osa Asikaisen arkea. Töihin tai lapsen harrastukseen fillaroidessa hän saattaa tarkkailla ympäristöään ja kiinnittää huomiota esimerkiksi pidempään pimeänä olleisiin rakennuksiin.

”Yritän heti selvittää, olisivatko ne menossa purkuun”, Asikainen sanoo.

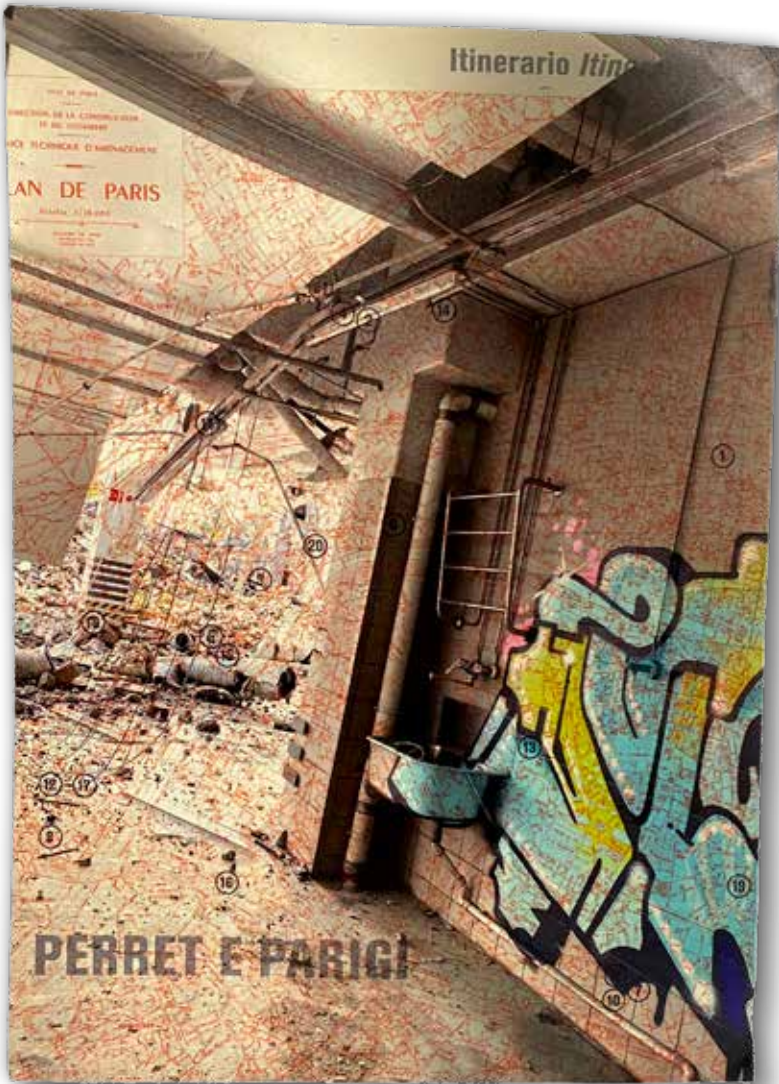
Hänen mielestään myös täysin väärä rakennuksia puretaan.

”No vaikka *Kolmen sepän patsasta* vastapäätä sijainnut Spondan omistama talo, jossa käytiin pari kertaa maalamassa. Omistaja tykkäsi, että siinä on vähän huono pohjaratkaisu. Mutta onko järkeä purkaa vanha ja rakentaa uusi tilalle?”

Ainakaan ekologista se ei ole. Erityisen masentavana esimerkkinä Asikainen mainitsee Geodeettisen laitoksen toimitalon. Vuonna 1995 valmistunut rakennus suunniteltiin viimeistä piirtoa myöden laitoksen tarpeisiin. Kallioon ankkuroidussa, äärimmäisen vakaassa talossa oli mahdollista mitata vaihtelua maan painovoimaken-tässä, ja sen antureilla pystyttiin jopa havaitsemaan kova aallokko Norjan rannikolla. Rakennus purettiin vuonna 2024.

”Siitä oli aikanaan *Hesarissakin* oikein erikseen juttua, että nyt on vihdoin toiminnalle välttämätön pytin-ki ja kaikki on mietitty ihan loppuun asti. Sitten sitä ei kannattanut korjata.”

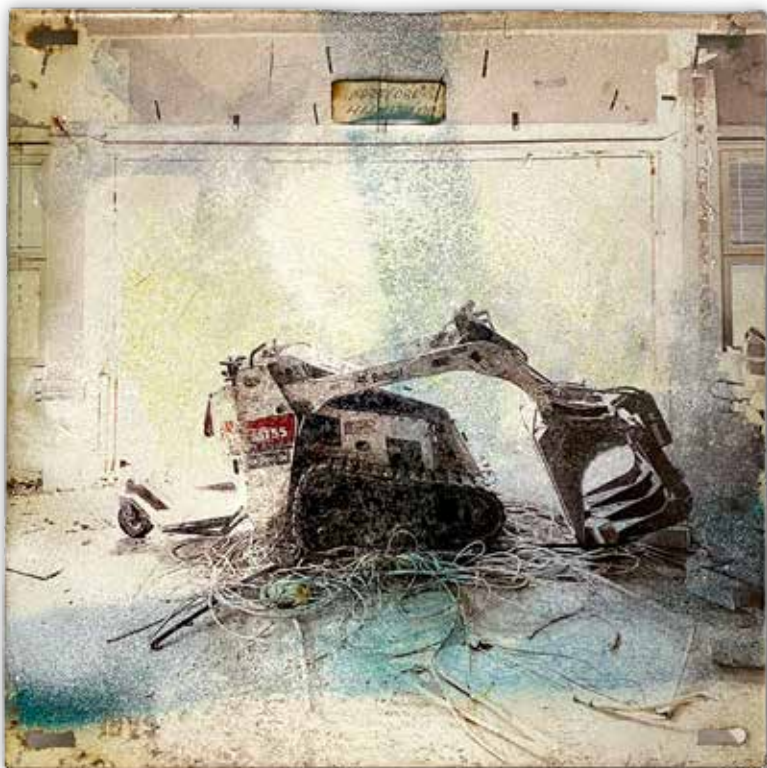
Kaikkea rakennettua ei tietenkään pidä säästää. Asikaisen mielestä osa purkukohteista on ihan selviä tapauksia.

Lost and Found
Kuva otettu syksyllä 2024 Vantaalla, Veikkauksen entisen pääkonttorin sisällä. Teoksen pohjana on Helsingin Konalassa purkua keväällä 2024 odottaneesta rakennuksesta löytynyt arkkitehtuurilehden sivu.

Tower of Power
Kevättalvella 2024 otetussa kuvassa Stadionsäätien talo Helsingin Pasilassa. Graffiti-seinältä löytynyt paksu kerrostuma lateksimaalia toimii teoksen pohjana.

Bob the Cat
Kuva Veikkauksen entisen pääkonttorin sisältä kesällä 2024. Teoksen pohja on muuntajakomeron kansi, joka löytyi Espoon Keralla sijaitsevan AGAn teollisuuskompleksista.

”On nopeasti kasattuja halleja, ja on ihan *fine*, jos niiden päälle piirretään vaikka asuntoja. Mutta kun katselin yhtä satavuotiasta puutaloa, jonka ikkunoihin oli vedetty levyt, sanoin kavereille suoraan, että en lähde sinne. Se voisi olla mun kotitalo. Vanhat rakennukset säälittävät todella paljon.”

Dokumentti ja taideteos?

Graffitiä on kuvailtu kattavimmin dokumentoiduksi taidemuodoksi. Se on syntynyt aikana, jolloin kamerat olivat jo yleisiä. Koska graffitit ovat itsessään usein lyhytikäisiä, niiden ympärille on myös syntynyt kulttuuri, jossa tekijät kuvaavat teoksensa heti niiden valmistuttua.

Asikaiselle kuvaamisesta on vähitellen muodostunut paljon muutakin kuin vain yksittäisten maalausten eli piissien dokumentointi.

”Aikanaan sitä meni valmiin piissin eteen: siitä yksi vaakakuva pakkari-kameralla ja siinä se. Filmirullan loputtua kiireesti Tunnin Kuvaan. Sitten sai toivoa, että kuvat olivat onnistuneet.”

Maalausuran alun kuvia ei pääse syyttämään taiteellisesta otteesta. Kun Asikainen palasi tauon jälkeen uudelleen graffitin pariin, silmä ja kunnianhimo olivat kehittyneet myös valokuvien suhteen. Esimerkiksi Espoon Kerassa sijaitsevaa, vuosia tyhjiällä ollutta AGAn teollisuuskompleksia Asikainen kuvailee kauniin rujoksi.

”Luonto on vallannut paikan: sen rapuissa kiertelee juuria. Paikassa näkyy kaikenlaisia kerrostumia, kun sielä on maalattu varmaan 15 vuotta, ja lopulta kaikki, mikä on pystytty hajotamaan, on hajotettu. Kaikki arvokas

on viety pois, mutta se jäljelle jäänyt on jotenkin hienoa. Se hienous voi olla vaikka sitä, kuinka kauniisti valo siivilöityy rikkinaisen, pölyisen ikkunan lävitse.”

Tämä hajoamisen tila on väistämättä edessä kaikella rakennetulla. Tutkimus- ja maalausmatkoillaan Asikainen tulee taltioineeksi häviämistä edeltävät hetket.

Piilottelevat tarinat

Asikainen kerää purkutuomion saaneista rakennuksista talteen satunnaisia esineitä. Niistä tulee lopulta osa hänen taidettaan, sillä hän vedostaa niiden pinnoille maalausreissuillaan ottamiaan kuvia.

Toisinaan kuvassa saattaa näkyä graffiti tai hahmo, joka maalaa. Graffiti määrittää teoksia kuitenkin myös silloin, kun sitä ei näy.

”Katsoja tietää, että paikalla ei oltaisi oltu ilman sitä graffitiä”, kuten Asikainen sanoo.

Teosten tarina jatkuu kuvien pohjana toimivissa, purettavista taloista pelastetuissa esineissä.

”Minulle on tärkeää löytää kiinnostavia pintoja, joille vedostaa: vaikka hissin ohjekirja, varoituskyltti tai lasten palapeli. Mitä jos palapeli pystyisi kertomaan, kuinka monta lasta sitäkin on koonnut? Mitä tarinoita olisi vanhalla englantilaisella teetarjottimella?”

Esineiden näkymättömät tarinat määrittävät teoksia yhtä lailla kuin graffiti.

Tomi Asikainen, likka Asimont ja Tuomo Kallio: UND ER WORLD
Geezers Creative Space, Helsinki 31.3. asti.

Vihreät
De Gröna

786

Helsinki

Asuinalueiden tasa-arvo | Kulttuuri
Kaupunkimetsät | Mielenterveys

**TUOMAS
RANTANEN**

Voiman toimittaja ja kustantaja, kaupunginvaltuutettu
www.tuomasrantanen.fi

Maalausmateriaalia eldoks.

Vantaan taidemuseo Artsi

**ASKELEET
KAUPUNGISSA**

2.4.-31.8.2025

Vapaa pääsy!

ARTSI
VANTAAN TAIDEMUSEO

www.artsimuseo.com

Dead Kennedys oli oikeassa

Spoken wordia ja elektronista musiikkia yhdistävän Nykypostin toinen albumi tähtää mustalla huumorilla yhteiskunnan kipupisteisiin.

TEKSTI TIMO KALEVI FORSS

”NYT EI OLE 1984 vaan 2025. Olen lähempänä viittä kuin neljääkymmentä. Törmään taas seinään. Huomaan ajattelevani, että Dead Kennedys oli oikeassa suurin piirtein kaikessa.” Näin julistaa spoken wordia ja elektronista musiikkia yhdistävä Nykypost kappaleessaan *Fresh Fruits*. Kun vielä samalla kappaleella fiittaava **Paleface** julistaa **Jello Biafra** lainaten *”Don’t hate the media, become the media”*, on vastaanotin viritetty vastakulttuuriselle taa-juudelle.

Toni Salmisen ja **AV Muurmanin** muodostama duo Nykypost on helmi-kuussa julkaissut toisen albuminsa *Fuck Around and Find Out*. Englanninkielisestä nimestään huolimatta levy sisältää 13 suomenkielistä kappaletta, joissa kuullaan Salmisen kirjoittamaa ja lausumaa väkevää lavarunoutta Muurmanin päällekkäyvien elektronisten äänimaailmojen säestämänä. Herroilla on pitkä yhteinen menneisyys muun muassa punkbändi Lighthouse Projectista ja postpunkryhmä Kesästä.

Nykypostissa duo on jättänyt taakseen konventionaalisen bändisoundin, musiikilliset kahleet ja ahtaaseen muottiin pakotetun rocklyriikan. Sana on vapaa. Lausutut tekstit ovat kuin räppiä ilman rytmiä ja riimejä.

”Nykypost lähti liikkeelle siitä, että innostuin lavarunoudesta. Löysin itseäni poetry slamin suomenmestaruuski-soista, joissa päädyin vuonna 2019 toiselle sijalle”, Salminen kertoo.

”Kesän ensimmäisen levyn myötä opettelini äänittämään ja miksaamaan. Olen soittanut pianoa ja kita-

raa. Nykyään synajutut kiinnostavat paljon. Innostuin myös ääniteknologiasta”, täydentää Muurman.

Musiikillisella ilmaisulla ei ole rajoja. Taustat voivat olla vaikka äänimaisemia.

”Kappaleemme syntyvät sekä satumanvaraisesti että harkitusti. Salmi-nen tekee kaikki tekstit, ja minä teen kaikki musat. Sitten niitä yhdistellään. Sattumanvaraisuus on kiinnostavaa tekovaiheessa. Loppujen lopuksi kappaleet ovat kuitenkin hyvinkin mietittyjä”, Muurman kertoo.

Maailman tilanne radikalisoi

Nykypost syntyi tavallaan kavereiden pyynnöstä. Salminen oli siihen mennessä tehnyt jo jonkin verran spoken word -tekstejä, yhden myös Lighthouse Projectin levyille.

”Se oli ensimmäinen kimmoke. Vähän ajan päästä kaverit kysyivät keikalle turkulaiseen taidegalleriaan. He tiedustelivat, saisinko raavittua jonkinlaisen setin kasaan. Pyysin AV:ta tekemään sinne taustasuhinoita.”

Nykypostin kappaleissa pohditaan nuoruutta ja haetaan yksilön paikkaa yhteiskunnassa.

”Kun teimme ensimmäistä levyämme, elin kahdestaan teini-ikäisen poikani kanssa ja seurasin hänen kasvuaan. Aloin samalla pohtia omaakin teini-ikäisiä. Ruoppasin alitajunnastani, minkälaisia assosiaatioketjuja päässäni syntyi. Olen elänyt varhais-teinistä asti syvällä alakulttuureissa. Mietin myös sitä, mitä ajattelin 1990-luvun alussa yläasteella ja mitä ajattelen nyt.”

Salminen sanoo jossain vaiheessa olleensa sovittelevampi, mutta tätä nykyä sille ei ole tarvetta: ”Nyky-maailman tilanne on radikalisoinut omaa ajatusmaailmaani. Jossain vaiheessa oli pakko tehdä sovinto maailman kanssa, koska tietty ikävaihe kävi niin raskaaksi. Maailman paino tuli päälleni. Nyt viisikybäsenä on ehkä kompetenssia myöntää se, että olemme kudessa. Tulen varmaankin lopun ikäni näyttämään keskisormeja johonkin suuntaan.”

Kapinoikaa, ihmiset!

Tarinat sijoittuvat vahvasti suomalaiseen arkitodellisuuteen, ja mukana on tunnistettavia paikkoja muun muassa Jyväskylästä. Albumi on kuin suomalaisen yhteiskunnan kipukertomus lukuisilla amerikkalaisen populaarikulttuurin viitteillä maustettuna.

”Kyse on oman historian peilaamisesta. Se on koko levyn isoin viitekehys. Olen Jyväskylästä kotoisin, mutta olen muuttanut sieltä pois kolmekymmentä vuotta sitten. Minulla on ollut tarve kuvailla tuon aikaista ilmapiiriä”, Salminen sanoo.

Palefacen lisäksi levyllä kuullaan muitakin fiittaajia.

”Mukana ovat pitkän linjan rap-pioneeri ja tuottaja **Joniveli** ja Good Boysin **MC Vatkain**. Lisäksi levyllä laulaa **Annihilaattori**, joka tekee Nykypostin videot ja keikkojen taustavisualisoinnit. Mukana on myös indie-folkbändi Syringa, jossa myös itse soitan”, kertoo Muurman.

Vanhan polven guruja kunnioitetaan kappaleessa *Salamalla on asiaa*, jossa ääneen pääsee jumalanpilkan

kotimainen pioneiri, kirjailija **Hannu Salama**. Hänellä on painavaa sanottavaa: ”Minä hyvin mielelläni kehottaisin nuorempaa sukupolvea, että kapi-noikaa nyt hyvänen aika ihmiset.”

Vaikka levyn yleisilme on jopa saarnaava, kokonaisuutta keventää albumille ripoteltu huumori ja muutama **Pirkka-Pekka Petelius** -sample. Kappaleessa *07011989* muistellaan pikkuoravanopeudella lapsuuden joululomaa ja sitä, kuinka toisessa mummolassa tarjottiin syötäväksi pap-pan itse ampumaa Oskari-porsasta.

”Huumori on meille tosi tärkeää. Ääneni sävy on helposti uutisten-lukijamainen ja käskevä. Tuota soundia on ollut hyvä keventää huumorilla. Television huumoriohjelmat *Tabu* ja *Velipuolikuu* ovat olleet merkittäviä asioita siinä missä Dead Kennedys”, Salminen pohtii.

”Itse yhdistän huumorin tietynlaiseen viihdyttävyyteen. Tekemisissä-mme on mukana myös punk- ja tee se itse-eetos. Haluamme osoittaa, että asioita voi tehdä omalla tyyllillä ja omilla vahvuuksilla”, Muurman sanoo.

Päätösbiisissä *Kaivo* seisotaan palaneen kaupungin raunioilla, havahdutaan unesta ja MC Vatkain lausuu: ”Kun pöly laskeutuu, mä ja mun ystävät lakataan vetämästä hirsistä ja ale-taan kasaamaan niitä päällekkäin.” On siis olemassa toivoa.

”Nuoressa polvessa on toivoa. Vaikka levyllä tavallaan katsotaan taakse-päin, kyseessä on kuitenkin tyytyväi-nen hyväksyntä. Hyvinhän tässä kävi loppujen lopuksi. Kun olen seurannut, miten nuoriso kasvaa aikuiseksi, olen voinut todeta, että kyse on ihan fiksusta porukasta”, Salminen summaa.

ESSEE

Pop rikkoi heteronormin

Eri aikojen hittiartistit ovat luoneet tiloja, joissa sukupuoliodotukset venyvät, vaietusta tulee näkyvää ja maailmanjärjestys kaatuu.

TEKSTI JANNE SIIRONEN KUVA VIVI KOVELO

Kun **Chappel Roan** pökkasi tammikuussa Grammy-gaalassa parhaan uuden artistin palkinnon, hän sinetöi lopullisesti hitaan nousunsa pop-musiikin uudeksi it-girliksi. Roan suomi palkintopuheessaan levy-yhtiöiden välinpitämättömyyttä ja puolusti punaisella matolla intohimoisesti transyhteisöä.

Omasta lesboudestaan avoimesti puhuneen Roanin menestys on jatkumo **Lil Nas X**:n vuonna 2019 aloittamalle trendille, jossa artistin queer-identiteetti on näkyvä ja tunnustettu osa tämän imagoa. **Billie Eilish**, **Troye Sivan**, **Boygenius** ja moni muu on vahvistanut striimauslukuillaan, että 2020-luvulla on mahdollista olla avoi-

mesti homoseksuaali artisti – ja menestyä.

Queerius ei ole pop-piireissä kuitenkaan uusi ilmiö, päinvastoin. Meikattu **Little Richard** kiljumassa ja kikattamassa, **Elvis**, joka oli melkein liian kaunis mieheksi, pitkätukkaiset beatlesit ja toismaailmallinen **David Bowie** todistavat kaikki, kuinka populaarimusiikki on ollut aina seksuaalisesti monimuotoista ja epäselvää.

Ensimmäisiä rockin superhittejä oli Little Richardin vuonna 1955 julkaisema *Tutti Frutti*. Elvis Presleynkin levyttämää kappaletta pidetään edelleen yhtenä genren kulmakivistä. Esimerkiksi *Mojo*-lehti sijoitti sen vuonna 2007 kärkipaikalle ”100 levytystä, jotka muuttivat maailman” -lis-

tallaan kuvaillen laulua ”rock’n’rollin synnyinparahdukseksi”.

Legendan mukaan *Tutti Frutti* oli alunperin pikkutuhma oodi anaaliseksi.

Kulttuurihistorioitsija **Marybeth Hamilton** on kirjoittanut, kuinka Little Richard tuli artistina ”mustasta homomaailmasta ja mustan dragin perinteestä, joka oli olennainen osa rhythm and blues -kulttuuria”. Ennen läpimurtoaan Little Richard oli hionut aktiaan esiintymällä muun muassa bluesia laulavana drag-kuningattarena Princess LaVonnena erilaisilla vaudeville-kiertueilla, hämmäisissä pikkubaareissa ja homokuppiloissa.

Nuoren artistin tyyliin vaikutti ratkaisevasti kaksi vanhempaa homomusiikkia. Hakkaavan soittotyyliinsä

Richard kopioi riikinkukkomaiselta **Esqueritalta**. R’n’b-laulaja **Billy Wright** taas opetti Richardia käyttämään erityisen voimakasta ”pannukakkumeikkiä” sekä taivaita hipovaa pompadour-kampausta.

Esikuvia oli muitakin. Little Richardin fanittamat blues- ja gospel-laulajat **Sister Rosetta Tharpe** ja **Big Mama Thornton** olivat 1930–40-luvuilla ensimmäisten joukossa sekoittamassa sähkökitaravetoista nopeaa bluesia ja gospelia rytmeiksi, jotka 50-luvulle tultaessa olivat muovautuneet rock’n’rolliksi. Molemmat heistä olivat musiikillisia pioneereja, mustia naisia, jotka elivät elämänsä ajan ahtaista sukusukupuolirooleista välittämättä.

Uusia kuluttajasegmenttejä

Alkuperäinen rock’n’roll oli monella tavalla toiseuden musiikkia: ei valkoista, ei keskiluokkaista, ei hyväksyttyä. Musiikkijournalisti **Jon Savage** esittää mielenkiintoisen teorian homomiesten ja populaarimusiikin erityisestä yhteydestä viime vuonna julkaistussa *The Secret Public* -kirjassaan.

Savage taustoittaa teoksessaan, kuinka sodanjälkeisessä 1950-luvun maailmassa miehen malli oli erittäin ahdas ja perinteiset sukupuoliroolit sementtiin valettuja. Kaikenlaisesta ”seksuaalisesta poikkeavuudesta” luotiin mediassa kuva syöpänä, jota täytyi tarkkailla jatkuvasti sekä itsessä että muissa.

Yhdysvalloissa kylmä sota loi pohjaa vainoharhaiselle ilmapiirille. Senaattori **Joseph McCarthy** lanseeraama kommunistipaniikki levisi nopeasti koskemaan myös homoseksuaaleja, jotka nähtiin uhkana amerikkalaiselle elämäntavalle.

Ajan raju talouskasvu ja kiihtyvä konsumerismi tarkoittivat kuitenkin sitä, että kaikesta alhaisuudestaan huolimatta myös homoseksuaalit kelpasivat kuluttajina. Syntyi ”pinkkejä dollareita” hamuava puolislainen, alati kasvava pienteollisuus lehtineen ja levyineen.

Samaan aikaan toisen uuden kuluttajasegmentin, teinien, kasvanut vapaa-aika ja taskurahat tekivät heistä markkinamiesten määrän unelman. Tämä synnytti kaupallisen nuorisokulttuurin siinä muodossa, jossa sen edelleen tunnettiin.

Molemmat ryhmät, halveksitut homomiehet ja markkinamiesten jahtaamat teini-ikäiset, hakivat identiteettiään kuluttamisen kautta. Muotivaatteet, elokuvat, lehdet, savukkeet ja ennen kaikkea musiikki muodostivat uuden elämäntavan puitteet.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä sekä nuoria yhdisti ulkopuolisuuden tunne ja hämmennys ympäröivästä vihamielisestä maailmasta. Homomies ei ollut tervetullut yhteiskuntaan omana itsenään, ja teini-ikäinen tunsu itsensä muukalaiseksi heräävän seksuaalisuuden ja tiukkojen sosiaalisten normien puristuksissa.

Homomiehellä ei ollut tulevaisuut-

ta, ei ainakaan omana itsenään. Moni keskittyi elämään vain tässä hetkessä hakien välitöntä mielihyvää sieltä, mistä sen sai. Teinitkin elivät jatkuvasa nykyhetkessä hauskanpitoa hamuten. Kumpikin oli täydellinen kohde-ryhmä uudelle pop-kulttuurille.

Hyväksytyn ja vaietun jännite

Elviksen jälkeen suurin rysäys pop-musiikissa oli 1960-luvun alkupuolen ”brittiläinen invaasio” ja The Beatles. Darryl W. Bullock avaa kirjassaan The Velvet Mafia, kuinka olennaista osaa erityisesti homomiehet (ja muuttamat naiset) näyttelivät brittiläisen musiikkiteollisuuden kultakautena.

Ensimmäinen merkittävä englantilainen rock-manageri, 50-luvun lopun ja 60-luvun alun tähtientekijä Larry Parnes oli homomies. Niin olivat myös The Beatlesia maailmanmaineeseen manageroinut ”viides beatle” Brian Epstein, The Yardbirdsia (ja myöhemmin Whamia) manageroinut Simon Napier-Bell, The Who -yhtyettä manageroinut Kit Lambert sekä Creamia ja The Bee Geesia manageroinut Robert Stigwood. Myös The Rolling Stonesin managerina tunnettu Andrew Loog Oldham identifioitui seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen kulttuuriin liikkumalla Lontoon homopiireissä, joissa kertomansa mukaan oppi kaiken mahdollisen bisneksestä Joe Meekin kaltaisilta aikansa supertuottajilta.

Vaikutusvaltaista Ready Steady Go! -ohjelmaa buukkasi Vicki Wickman, lesbonainen, joka manageroi myös ajan suurinta naistähteä Dusty Springfieldiä.

Springfieldin oma lesbous oli vielä 1960-luvulla julkinen salaisuus kuten niin monen muunkin. Tähti puhui ympäröivästä ”biseksuaalisuudesta” Evening Standard -lehdelle jo vuonna 1970, mutta englantilainen lehdistö sivuutti asian kiusaantuneen hienotunteisesti. Asiasta ei juuri kyselty edes Dustyn palatessa listojen kärkeen 1980-luvun lopulla. Paluu tapahtui kuitenkin kultaisen 60-luvun tyyliin kahden homomiehen – Pet Shop Boysin Neil Tennantin ja Chris Lowen – avustamana.

Mikä sitten oli homomanagereiden suosion salaisuus?

Yksi syy saattaa löytyä homoseksuaalin managerin ja nuoren miesartistin suhteen symbioottisuudesta. Manageri muokkasi ja stailasi artistin tuotteeksi, jonka haluaisi itse ostaa. Nuori menestysartisti taas takasi managerille ympäristön, jossa olla ”eksentrinen”. Pop-musiikin maailmassa kaikenlaista normista poikkeavaa katsottiin paljon suopeammin kuin vaikkapa tilitoimistossa tai rakennustyömaalla.

Kapinallisuutta ja ulkopuolisuutta teineille myyvä nuori artisti sai ”lain-suojattoman” homomanagerin kautta myös tirkistysreiän maailmaan, joka oli kaukana nuoren valkoisen (hetero-)miehen arkitodellisuudesta. Juuri tämä jännite hyväksytyn ja vai-

etun välillä antoi pop-musiikille sen tarvitseman kipinän.

Musiikki muutti mieskuvaa

Eräs pop-kulttuurin suurimmista vaikutuksista viimeisen 70 vuoden aikana lienee kohdistunut mieskuvaamme. Jo ensimmäiset rokkarit, elvikset ja johnnie rayt, herättivät raivoa poikkeamalla siitä ulkonäöstä ja käytöksestä, jota miehiltä odotettiin julkisuudessa. Heidät nähtiin feminisoituina miehinä.

Pop-teollisuus oli riippuvainen juuri nuorten naisten fanituksesta. Miespuolinen pop-artisti oli objekti, halun kohde. Tämä tuntui rikkovan sovittua maailmanjärjestystä.

Teinitytöt halusivat pop-unelmiinsa erilaisia miehiä kuin isänsä, veljensä tai finnisen luokkatoverinsa. Miehisä Elviksen eroottisuus herätti raivoa, koska miehen ei kuulunut olla ”kainis poika” eikä liikkua lavalla stripparin tai burleskitanssijan tavoin. Mutta kirkuvat tytöt ostivat levyt, ja lopulta vain myydyillä levyillä oli merkitystä musiikkibisneksessä.

Mieskuvan laajeneminen on tietenkin ollut lahja juuri miehille itselleen.

Kun David Bowie julkaisi The Rise and Fall of Ziggy Stardust and the Spiders from Mars -levyn ja puhui biseksuaalisuudestaan Melody Maker -lehdelle vuonna 1972, saattoi kyynisempi kysyä, oliko performatiivinen biseksuaalisuus vain Bowien taparummuttaa hypeä albumilleen? Laajemmassa kuvassa asialla ei ole juuri väliä. Stonewallin mellakoiden jälkeen suhtautuminen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin oli muuttunut, mutta vain hiukan. Laittaessaan itsensä tulilinjalle Bowie onnistui laajentamaan suuren yleisön käsitystä seksuaalisuudesta ja sukupuolesta.

Lopulta fanit päättivät itse, ketä he halusivat kuunnella. Ziggy Stardust teki Bowiesta supertähden ja muutti samalla yhden sukupolven käsityksen siitä, mitä kaikkea pop-tähti voi olla.

Tasan kymmenen vuotta myöhemmin yksi Bowien nuorista faneista, Boy George, nousi Culture Club -yhtyeineen brittilistan ykköseksi Do You Really Want To Hurt Me -kappaleella. Culture Club saavutti maailmanlaajuisen menestyksen voittaen muun muassa parhaan uuden artistin Grammy-palkinnon kuten Chappell Roan 41 vuotta myöhemmin.

Se, että meikkaavasta ja hameisiin pukeutuvasta Boy Georgesta tuli 80-luvun alun supertähti, tuntuu edelleen hallusinaatiolta. Samalla se osoittaa, kuinka paljon asenteet voivat muuttua muutamassa sukupolvessa.

Vaikka Chappell Roanin ja muiden queer-tähtien menestys luo toivoa, maailma voi kulkea myös taaksepäin. Donald Trumpin ja Elon Muskin järkyttävä transyhteisön vastainen kampanja on ollut kuin toisinto homomiesten demonisoinnista 50-luvulla. Se on karu muistutus siitä, että tarvitsemme muutakin kuin juhlapuheita.

Tilaa Voiman viikkokirje

Uutta luettavaa joka viikko sähköpostiisi

voima.fi/uutiskirje

25.1.–27.4.2025

HARRO KOSKINEN AIKA SAARESSA

Galleria Sivuraide:
LILLI HAAPALA –
UTOPIAN JÄLJILLÄ

SALON TAIDEMUSEO VETURITALLI
Mariankatu 14, 24240 Salo
02 778 4892
ti–pe 10–18, la–su 11–16
www.salontaidemuseo.fi

Kuva: Harro Koskinen

Kriittisen korkeakoulun Kirjoittajakoulu
Hae viim. 30.4.2025!

Tietokirjoittajakoulu
Hae viim. 5.5.2025!

Oriveden filosofiapäivät VI:
Turvallisuus ja filosofia
14.–15.6.2025 – Filosofiset festarit!

www.kriittinenkorkeakoulu.fi

T L
e k n t
K k s t u l
r o i n a h d e n k a t u
i r i k t e a l o s a
t i t a l o s a
n e u s a u
3

Wishamalii

SointiJazz Orchestra

Torstaina 3.4.2025
Kello 18:00

Kulttuurikeskus Vuotalo
Liput alkaen 5 €

SOINTI JAZZ ORCHESTRA

LIMINGAN TAIDE KOULU

WWW.LIMINGANTAIDEKOULU.FI

KUVATAIDE, SARJAKUVA, KUVITUS, PELIGRAFIikka, ESITYSTAIDE, AVOIN YO: KUVATAITEEN PERUS- JA AINEOPINNOT, KURSSIT

Kissameemejä ja taidetekstejä

Millenniaalitaiteen antologia on tarkkanäköinen katsaus 2010-luvun taiteeseen.

TEKSTI MITJA JAKONEN

Sofia Okkonen

Jos viimeisen kymmenen vuoden taidekenttä pitäisi summata yhteen lentävään lauseeseen, ”Hereillä mutta mihin hintaan?” olisi monimerkityksisyydessään vahva kandidaatti. Samaan lopputulemaan päätyivät lausahduksen mukaan nimetyn kirjan toimittajat **Viivi Poutiainen**, **Sanna Lipponen** ja **Rosa Kuosmanen**. Toimittajiin kuuluu myös **Anu Pasanen**, joka ei ole haastattelussa kuitenkaan paikalla.

Kirjan taustalla on nykytaiteen verkkomedia EDIT. Kun se perustettiin vuonna 2014, taiteen kenttä näytti varsin erilaiselta kuin nykypäivänä. Poutiainen, joka on myös yksi EDITin perustajista, kuvailee kentän silloisia tunnelmia innostuneiksi. Verkkomedian taustalla toiminut ryhmä oli juuri valmistunut Jyväskylän yliopistosta taidehistorian ja taidekasvatuksen oppiaineista, ja internet oli täynnä lupauksia.

Laadukas kotimainen taidekriittiki tosin oli jonkinlaisessa kriisissä: perinteisissä medioissa taidekirjoitusta ei julkaistu riittävästi taidekentän mielestä, ja kirjan toimittajien mukaan nykytaiteen lippua kantoi lähinnä *Kulttuurilehti Mustekala*. Tästä avoimesta tilasta verkkomedia EDIT löysi nopeasti oman paikkansa.

Vuodet vierivät, kirjoittajien käsitys nykytaiteen kentästä syveni, ja kiinnostavat tekijät tulivat tutuiksi. Verkkojulkaisua tehtiin vaihtelevin intensiteettikausin, mutta kuten Lipponen kertoo, into ja rakkaus taidekirjoittamiseen säilyivät. Näistä lähtökohdista

vuonna 2023 syntyi ajatus EDITin ensimmäisestä fyysisestä julkaisusta.

”Havahduimme siihen, että meillä on pian kymmenes juhlavuosi. Totesimme, että olisi tosi hienoa noteerata se painetulla kirjalla, joka oli meille verkkojulkaisuna uusi juttu. Totta kai halusimme myös reflektoida itsellemme tärkeää aikaa”, Poutiainen ja Kuosmanen kertovat.

Kustannusapua löytyi helsinkiläisestä Khaos Publishing -kustantamosta.

Sattuma ja ammattitaito paiskaavat kättä

Hereillä mutta mihin hintaan? -kirjan ulkoasusta vastaa graafikko **Jaakko Suomalainen**, jota on välillisesti kiittäminen myös kirjan nimestä. Hän oli kustantamon ohella pyytänyt toimittajilta kirjan nimeä päästäkseen työstämään sen kantta. Työryhmän chatissa yritettiin kuumeisesti keksiä nimeä, kunnes joku postasi yön pikkutunneilla meemin väsyneestä kissasta otsikolla *Awake, but at what cost?*. Täysin irrallinen kuva puhutteli, ja meemi kääntyi kirjan suomenkieliseksi nimeksi, työryhmä kertoo naurun saattelemana.

Keveys on yksi kirjan loistavimmista puolista. Kuosmanen, joka on niin ikään ollut mukana EDITissä alusta asti, kertoo, että yksi toimituksellisista pyrkimyksistä oli tehdä ”lukukirja”.

”Haluttiin tehdä jotain sellaista, joka yhtäältä aukeaa maallikolle ja toisaalta puhuttelee myös syvällisemmin nykytaidetta tuntevia.”

Kirja koostuu kymmenen kuvataiteen ammattilaisen teksteistä. Kir-

joittajien joukossa on taiteilijoita, tutkijoita, kriitikkoita ja kuraattoreita. Sinällään kirja kertoo yhden sukupolven kokemuksen, ainakin osittain.

Tekstien näkökulmat vaihtelevat antologiateokselle tyypillisesti kirjoittajan mukaan, mutta kirjan läpileikkaavia aiheita ovat muun muassa nykytaiteen vakavoituminen 2010-luvun lopulla, internetin merkitys sekä nykytaiteen herääminen ympäristökysymyksiin ja sosiaalisen tasa-arvon ongelmiin.

Yhteiskunnallista pohdintaa teoksesta ei puutu. Erityisesti **Sini Rinne-Kannon** näkökulmat gallerioiden ja kaupunkitilojen suhteesta tuntuvat raikkaalta avaukselta aika ajoin yksikiskoisessa poliittisessä keskustelussa. Artikkelissa pohditaan ohimennen sitä, miten galleriatiloja ja taiteilijoita osoitetaan usein syyttävällä sormella, kun puhutaan kaupunkitilojen gentrifikaatiosta. Samalla taiteilijat ovat yleensä itsekin köyhiä ja joutuvat perustamaan tilansa sinne, missä se on taloudellisesti mahdollista.

Mitä nykytaiteelle kuuluu 2020-luvulla?

Minkälaisena nykyinen taidekenttä näyttäytyy alalla jo vaikuttaneiden millenniaalien näkökulmasta? Aaltoyliopistolla työskentelevä ja sitä kautta nuoria taiteilijoita kohtaavan Poutiaisen näkökulmasta taloudellinen paine vaikuttaa koventuneen ainakin pääkaupunkiseudulla.

”Ei pidä liikaa lietsoa sellaista ajatusta, että ennen kaikki oli helppoa, mutta kyllä huoli toimeentulosta kuu-

luu nuorten taiteilijoiden puheissa”, hän pohtii.

”Nykyisen hallituksen tekemä politiikka on hirviömäistä, ja sen suhtautuminen kulttuuriin ja sivistykseen on järkyttävää. En olisi kymmenen vuotta sitten uskonut, että kulttuurikentän täytyy mennä tällaisiin puolustusasemiin”, Lipponen sanoo. Samaan hengenvetoon hän toivoo lisää palstatilaa nykytaiteelle ja laadukkaalle kuvataidejournalismille.

Poutiainen huomauttaa, että some näyttäytyi vielä 2010-luvun alkupuolella erilaisessa valossa.

”Eihän varmaan kukaan niitä somejättejä silloinkaan pitänyt minään hyviksinä, mutta nyt asia näyttäytyy aivan erilaisessa valossa. Voi vaikka miettiä Valokuvataiteen museon ja Didrichsenin Instagram-tilien poistamista.”

Meta on sittemmin palauttanut poistamansa tilit, mutta molemmat museot ovat kertoneet harkitsevansa lähtöä alustoilta.

Taidekirjoittaminen ainakin EDITin sisällä on Lipposen mukaan muuttunut.

”Silloin kun perustimme EDITin, halusimme olla ehkä vähän kreisejä kirjoittamisen kanssa. EDITin kautta kasvoimme ammattimaisiksi kirjoittajiksi, mutta välillä sitä kaipaa alkuaikojen intoa. Nyt kun maailma on muuttunut niin radikaalisti, huomaan, että osittain muutoksessa on kyse omasta kasvusta ja toisaalta siitä, että taidekentältä on monessa mielessä optimismi kadonnut.”

Bestseller-kirja bestseller-kirjasta

TEKSTI KAISU Tervonen

YELLOWFACE-ROMAANIN päähenkilö-kertoja Juniper Hayward näyttää alkuun yhdeltä monista yritteliäistä kirjailijoista, joiden esikoisteos ei ole tuonut kaivattua huomiota. Hänen kaltaistaan on helppo sympata. Sympatia karsisee kuitenkin nopeasti, ja Hayward alkaa näyttää itsekeskeiseltä opportunistilta.

Tarinan keskiössä on kirjallinen kaappaus. Päähenkilön ystävä-vihollinen-kollega Athena Liu paistattelee kirjallisen maailman suosiossa. Kaksikko juhlii Liun Netflix-diiliä hänen hulpealla asunnollaan, mutta illan päätteksi Hayward poistuu paikalta ystävänsä käsikirjoitus laukussaan. Käsikirjoitus kertoo maailmansodan aikaisista kiinalaistyöläisistä, ja siinä on hitin aineesta.

Koko kustannusmaailma näyttää **Rebecca F. Kuangin** herkullisessa satiirissa yhtä opportunistiselta kuin kirjan päähenkilö. Oman osansa piikeistä saavat niin pöyristymisestä elävä twitterati kuin ajan henkeä sisuksiinsa vetänyt markkinointikoneisto.

Riemukkaimmillaan kirja on kuitenkin Haywardin itsekeskeisessä näkökulmassa velloessaan: päähenkilö alkaa nähdä kaverinsa kirjan omanaan – paitsi silloin, kun kriitikko sattuu tölväisemään tekstiä. Moraali ja identiteetti ovat joustavaa materiaalia, joka asettuu juuri siihen muotoon, mikä kulloinkin palvelee menestystä.

Yellowface saa parhaimmillaan nauramaan ääneen ja irvistämään myötä-häpeästä, mutta se ei osoittele tai moralisoi. Kirjallisessa maailmassa kaikki on tulkinnanvaraista ja kaikki on lainattua.

Vaikka Rebecca F. Kuang piikitteleekin kustannusmaailmaa ja sen mainepeliä, hänen oma teoksensa todistaa ennen kaikkea kirjallisuuden veto-voimasta.

Rebecca F. Kuang: *Yellowface*
Suom. Helene Bützow
Teos 2024, 336 s.

Muodonmuutoksia kauriiden saarella

TEKSTI MIA VISTILÄ

KUKA OLET, JA MITÄ VOIT OLLA? Milloin ja missä voit olla oma itsesi?

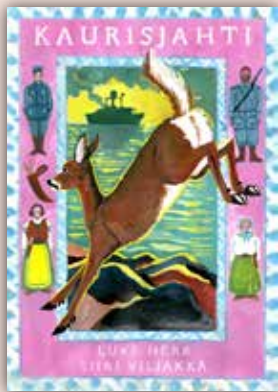
Näitä jälkiteollisen ajan identiteettiteemoja heijastetaan fantasian sävyttämään menneisyyteen sarjakuvatarinassa *Kaurisjahti*. Sen on käsikirjoittanut yhdysvaltalainen **Luke Herr** ja kuvittanut suomalainen **Siiri Viljakka**. Alle satasivuinen teos on kokoaan paksumpi: se on monitasoinen tarina, joka jättää tilaa lukijan pohdintoille.

Kuvataideviittauksia ja eri tavoin soljuvaa kuvakerrontaa yhdistelevä teos kannattaa katsella läpi hitaasti, nautiskellen ja pohdiskellen. Vaikuttavimmillaan tarina on alun sanattomassa kuvasarjassa, joka tiivistää traagisen historian koskettaviksi pysäytyskuviksi. Päähenkilön myötä sivuille saapuvat puhekuplat, ja kerronta hidastuu.

Musta, valkoinen ja harmaa riittävät erinomaisesti Viljakan elävän viivan kanssa luonnonilmiöiden kuvaamiseen. Minuuden ja omana itsenään olemisen ohella tarina kertoo ihmisen ja muun luonnon suhteesta. Paljonko voimme käyttää muita elollisia hyväksemme? Entä jos luonto ei enää uusiudukaan?

Kaurisjahti on vahvasti myös queer-tarina, kertomus transprosessista, omaksi itsekseen tulemisesta ja turvallisista tiloista. Se kertoo yhteisöllisyydestäkin ja siitä, kuinka omat pitävät huolta omistaan.

Luke Herr, Siiri Viljakka: *Kaurisjahti*
ZumTeufel 2024, 75 s.

Kirja-
arviot

Tilaa Voiman viikkokirje

Uutta luettavaa joka viikko sähköpostiisi
voima.fi/uutiskirje

KINO TAPIOLA | OODI: KINO REGINA & MAIJANSALI
2025 | OHJELMA JA LISÄTIETOA: [ESPOOCINE.FI](https://espoocine.fi)

12.–
16.4.

CRIP CINE

FILM FESTIVAL

From
LUCA GUADAGNINO

QUEER

DANIEL
CRAIG

ELOKUVATEATTEREISSA 25.4.

ELKE

Kohti valoa

Raa'an murhan kohteeksi joutunut nainen kertoo tarinansa Koko-teatterin lavalla. Kirjailija Sara Stridsbergin mielestä meidän on havahduttava irti viihdeväkivallan tuottamasta toivottomuuden maailmasta.

TEKSTI TUOMAS RANTANEN KUVA NAUSKA

Kortit lyödään pöytään jo heti alkuun. Nuori narkomaani Kristina (**Fanni Noroila**) kertoo, kuinka häneltä seksiä ostamaan tullut mies kyyditsi hänet metsälammen rantaan ja kuristi kuoliaaksi. Kehon irti leikatut osat päätyivät matkalaukuihin – paitsi pää, joka sai lepopaikan lammen pohjasta.

Näin alkaa ruotsalaisen **Sara Stridsbergin** kirjoittama ja **Helena Kallion** suomentama ja ohjaama näytelmä *Pyörre*. Se perustuu Stridsbergin romaaniin *Rakkauden Antarktis* (2018, suomennos 2019).

”Kunpa minulla olisi vastaus siihen”, huokaa Stridsberg kysymykseen siitä, miksi nuorten naisten raaka teurastaminen on rikoselokuvien ja -sarjojen toistuva klisee. Koko-teatterin lämpiön sohvalle istuva kirjailija on saapunut Helsinkiin ensi-iltaa varten ja antaa nyt pikatahdilla medioille haastatteluja. Ensi-iltaan on pari tuntia.

”Todellisuudessa väkivalta ei ole niin yleistä. Murhamysteerien ja rikosviihteen tulva luo kuvan pahasta, toivottomasta maailmasta. Mielestäni se tuhoaa ihmisten välisen luottamuksen. On vaarallista, jos alamme pelätä toisiamme.”

Pyörteen tarina ei ole kliseinen, vaan se nimenomaan haastaa kaavaa. Nyt ei etsitä murhaajaa, eikä häntä edes nähdä näyttämöllä. Sen sijaan uhri kertoo omista valinnoistaan, rakkaudesta poikaystävänsä ja äitiään kohtaan, omasta halustaan käyttää huumeita ja kaipuusta huostaanotetuista lapsiaan kohtaan. Siis kaikesta,

mikä johti sinne, minne hänen elämänsä päättyi.

Heräämisen hetki

Stridsbergin kirjoissa liikutaan järjestään rankkojen aiheiden äärellä. *Unelmien tiedekunta* (2006, suomennos 2016) kertoo faktaa ja fiktiota sekoittaen skitsofreniasta kärsineestä **Valerie Solanasista** (1936–1988), joka kirjoitti miesvihaa tihkuvan radikaalifeministisen *SCUM*-manifestin ja yritti ampu **Andy Warholin**. *Niin raskas on rakkaus* (2014, suomennos 2016) puolestaan kertoo teinityöstä, joka yrittää löytää yhteyttä mielisairaalaan joutuneeseen itsetuhoiseen isäänsä.

Synkistä esimerkeistä huolimatta Stridsberg kertoo kirjoittavansa aina hahmoista, jotka yrittävät päästä valoon.

”*Antarktiks*en ja *Pyörteen* kohdalla kirjoitin jopa ensimmäistä kertaa onnellisen lopun. Vaikka päähenkilö menettää henkensä, hän näkee tyttärensä Solveigin opettavan yliopistossa tähtitiedettä. Se viittaa suurempaan kuvaan maailmastamme ja ihmiskunnasta. Se on lohduttavaa, koska siinä on kyse siitä, että mitä ikinä elämässä tapahtuukin, se on vain hyvin lyhyt hetki ikuisuudessa.”

Stridsbergille on tärkeää, että kirjailija tutkii erilaisia ihmistyyppejä, jotka elävät elämänsä vaikeimpia hetkiä.

”Hahmoni kamppailevat aika paljon, mutta ihmiset eivät ole pohjimmitaan niin kovin erilaisia. Luulen, että meidän on Skandinaviassa ehkä nyt herättävä. Olemme mielestäni ol-

leet jonkin aikaa vähän uneliaita, istuneet jähmettyneinä horroksessa kuoleman television ääressä.”

Stridsbergin mukaan hänen piti aikanaan opiskella viisi vuotta lakia ymmärtääkseen, että haluaa kirjoittaa kaunokirjallisuutta.

”Juristin tutkinto on kyllä auttanut minua elämässä, ja voin sen avulla auttaa muitakin. Mutta minulle oikeustieteen kieli ja kirjallisuuden kieli ovat oudon samankaltaisia. Kirjallisuudessa on oltava hyvin tarkka siitä, mitä oikeasti haluaa ilmaista. Vähän samalla tavalla laki voi lähettää yhdellä sanalla ihmisen Ruotsista tai Suomesta pikaisesti takaisin Afganistaniin.”

Toivon teatteria

Koko-teatterin esityksessä ei ole käytännössä ollenkaan lavasteita. Tyhjän salin yhdellä reunalla tosin on koro-ke, johon sahattu reikä saa esittää Kristinan äidin kylpyammetta. Tämä tuntuu viettävän siellä suurimman osan ajastaan.

Stridsberg kertoo Tukholman Dramaten-teatterin sovituksesta, jossa tapahtumat oli sijoitettu suureen valkoiseen anatomian opetusauditorioon, jossa katsojat saattoivat mieltää itsensä yhtä aikaa lääketieteen opiskelijoiksi ja jonkinlaisen oikeudenkäynnin seuraajiksi. Päähenkilöä esitti 66-vuotias näyttelijä, jonka esittämä hahmo tuntui tarkastelevan elämänsä ikään kuin olisi vanhentunut vuosikymmeniä vielä kuolemansa jälkeen.

”Bergenin Den Nationale Scene -teatterissa esityksen päähenkilöä esit-

tävä näyttelijä oli raskaana, mikä toi teokseen vielä eksistentiaalista kierrettä”, innostuu Stridsberg.

”Nämä ovat asioita, joita voi tehdä teatterissa toisella tavalla kuin kirjallisuudessa. Näytelmästä rajasin itse pois päähenkilön lapsena kokeman pikkuväljen kuoleman, koska en halunnut, että hänen kohtaloaan selitetään liikaa sillä. Kirjallisuudessa voi olla hienovaraisempi. Näyttämöllä kaikki on suurempaa.”

Teatteri on Stridsbergille tärkeä ilmaisumuoto. Eikä hänelle aina esitystä katsoessaan ole väliä, onko esitys hyvä vai huono.

”Teatteri on paikka, jossa maailman voi pysäyttää hetkeksi. Et voi kurottautua kännykkään. Ja sinun täytyy miettiä asioita. Et voi välttää vastuutasi ihmisenä. Siellä voit nähdä meidät yhdessä, nähdä maailman, nähdä meidät sellaisina kuin olemme pohjimmiltaan.”

Kirjailija kertoo halunneensa tulla Helsingin ensi-iltaan, koska kokee ympäröivän maailman kulkevan nyt pelottavalla tavalla ajassa taaksepäin. Hänen mukaansa juuri nyt tarvitaan välittävää teatteria, joka herättää meitä etsimään tietämme ulos kaikesta kaameudesta.

”En voisi kirjoittaa siten kuin teen ellen uskoisi meihin ja maailmaan. Uskon, että olemme täällä maan päällä syystä, ja syy on se, että pidämme huolta toisistamme. Kirjoitan ihmisistä, jotka tavoittelevat valoa. Kirjoitan toivosta.”

Esitykset Koko-teatterissa 16.4. asti.

Mitro Härkönen

Kuolema vierellämme

VIIMEISTÄ YKSITYISKOHTAA myöten todentuntuaisessa asunnossa pöydän äärellä nähdään parantumatonta syöpää sairastava nainen (**Maria Ahlroth**) yhdessä sisarensa (**Jessica Raita**), äitinsä (**Lilli Sukula-Lindblom**) ja lääkärin (**Oskar Pöysti**) kanssa. Kuulemme tehotomista hoidoista luopumisesta ja potilaan halusta viettää viimeiset elinkuukautansa kotona. Sitten näemme käytännössä, kuinka hyväksi ajateltu kuolema ei välttämättä ole helppo.

Tämä on **Minna Lundin** Viirus-teatterille ohjaaman *Diptykin* ensimmäinen osa. Sitä edeltäneessä johdannossa on esitelty maalaustaidetta **Edward Hopperista** **Hugo Simbergiin**, taidevalokuvaa **Hannah Wilken** teossarjojen kautta ja musiikkia etenkin **Frédéric Chopinin** *Pianosonaatti nro 2:n* muodossa. Kaikki luennon esimerkit liittyvät esitykseen monitasoisesti. Erityisen dramaattisesti näin käy, kun Chopinin pianosonaattiin sisältyvän *Surumarssin* ensitahdit paljastavat katsojalle, että nyt ollaan kääntymässä kohti peruuttamatonta.

Hiukan brechttiläiseen tapaan katsojaa valmistetaan kohtamaan teok-

sen asiasisältöä kertomalla etukäteen, mitä seuraavaksi tullaan kokemaan. Ensimmäisen osan realistiset tapahtumat on myös sijoitettu vieraanuttavan muovikalvon taakse kuin akvaarioon. Ja viimein esityksen toisessa osassa suorastaan räjäytetään enemmänkin kuin näyttämön neljäs seinä.

Kokonaisvaltaisen lähestymisen onnistumisessa merkittävää osaa kantavat lavastussuunnittelu (**Riku Suvi-tie**), äänisuunnittelu (**Axel Ridberg**) ja valosuunnittelu (**Tuomas Honkanen**).

Diptyk on varmasti yksi tämän kevään tärkeimmistä esityksistä. Jo sik-sikin, että siinä käsitellään kulttuuris-ten torjuntien piirittämää vaikeaa aihetta hämmentävän varmaotteisesti ja yleisöä yli- tai aliarvioimatta. Lineaarisen tarinankerronnan rinnalla esityksessä on löydetty kolmiulottei-sen dramaturgian keinoja kuvata sitä, miten teatteri voi toimia todellisuuden dialektisena peilinä.

Esitykset Viirus-teatterissa 2.5. asti. Ohjaaja Minna Lundin, näyttelijä Jessica Raidan ja lavastussuunnittelija Riku Suvitien haastatelu löytyy Teatterin politiikka -podcastista.

Rikoksen houkutus

FJODOR DOSTOJEVSKIN vuonna 1866 julkaistu *Rikos ja rangaistus* on klassikko, jonka arvoa meiltä ei saa riistettyä edes **Putin. Esa-Matti Smolanderin** Q-teatterille ohjaamassa versiossa kesähele ei porota 1860-luvun Pietarissa vaan nyky-Helsingissä.

Neljän hengen taitava näyttelijäkaarti esittää Raskolnikovia kukin vuorollaan ja välillä yhdessäkin. Sitä kautta Raskolnikov on kuin kuka tahansa meistä tai yhtä hyvin me kaikki.

Näyttelijätyön tähtihetkiä ovat **Hannu-Pekka Björkmanin** alkoholisoituneen museovirkailijan itsensäilinen purkaus, **Miro Lopperin** hätäntynyt säntäily rikoksen tekemisen äärellä, **Lotta Kaihuan** ilmentämä lapsuuden traumakokemus sekä se, miten **Elena Leeve** onnistuu tekemään Sonjan hahmosta pelkän tyttöystävän sijaan eksistentiaalisen toverin.

Poikkeuksellinen saliratkaisu kaik-kine portaineen tuo tihentyvään

Mitro Härkönen

murhajaksoon suorastaan hitchcocki-laista estetiikkaa. Kun Raskolnikov ek-syy haahuilemaan katsomon takana, yleisössä syntyy tunne kuin olisimme hänen päänsä sisällä.

Kasvavan itsekkyiden maailmassa esitys osoittaa, miten jokaisen meistä on hyvä tunnistaa sisältään niin Ras-kolnikovin heikkous, Sonjan hyvyys kuin Porfirin viisauksin, jotta emme ajaisi itse itseämme tuhoavan vääryy-den tielle.

Esitykset Q-teatterissa 9.5. asti.

Saara Autere

Jumalia & ihmisiä

ESITYKSEN ALUN pompöösistä kuvaelmasta ei puutu antiikin kuvastoa, naamiotansseja eikä teatteriefektejä. Pian paljastuu, että tällaista teosta valmistelee ohjaajanero (**Wanda Dubiel**), joka aikoo viedä sen Akropolille Suomen ja Kreikan välisiin velkajärjestelyihin liittyvällä rahoituksella. **Sofokleen** *Kuningas Oidipuksen* uuden sovituksen tarkoitus on osoittaa kreikkalaisten pöllineen tarinan *Kale-valasta*.

Esityksen lavastuksesta vastaa ohjaajan tytär (**Annika Poijärvi**) ja konkurssikypsän teatterin johtamisesta hänen poikansa (**Pyry Nikkilä**). Taiteilijaperheen sisällä kummittelevat oidi-paaliset jännitteet.

Ohjaaja **Juhana von Baghin** ja kirjoittaja-dramaturgi **Jussi Moilan** Kansallisteatterin Suurelle näyttämölle rakentama *Jumalat*-näytelmä on runsaudessaan kuin Rubikin kuutio. Sen sivuilta paljastuu eri teemoja, jotka sekoittuvat toisiinsa mitä kirjavimmilla tavoilla.

Yhdellä kuution poskella satirisoidaan taiteen tekemisen taloudellisia edellytyksiä, toisella piruillaan eurooppalaiselle kulttuuripolitiikalle ja

kolmannella kansalliselle kulttuuri-hybrikselle. Samaan aikaan tutkitaan tyyllilajien törmäyttämistä ja pohditaan aidon tragedian hengessä elämän tarkoituksen etsimistä ja korkeimpien voimien salaisuuksia.

Vaikka *Jumalat* tarjoaa visuaalises-ti ja liikkeellisesti paljon kutsuvaa materiaalia, se ei pyri viettelemään katsojaa lumoihinsa. Pikemminkin kyse on pyrkimyksestä vieraannuttaa katsoja ymmärtämään, että tässä on ajankoh-tainen ja yhteinen tosi kysymyksessä. Maailma palaa, ja taiteen tekeminen on janoa sen sammuttamiseen.

Perhetragedian tasolla esitys viestii, että oidipaaliseen traumaan ei tarvita isänmurhaa eikä insestistä äitisuhdet-ta. Siihen riittää myös puuttuva tieto omasta alkuperästä ja tyydyttämätön kaipaus edes toisen vanhemman hyväksynnästä.

Korkeimpien voimien osalta teok-sen opetus tuntuu olevan, että kait-selmuksen sijaan jumalilla taitaa olla taipumus heitellä sielurievuistamme noppaa.

Esitykset Kansallisteatterissa 28.4. asti

Lian syvin olemus

ESITYKSEN ALUSSA koko esiin-tyjäkaarti – **Rashidah Alju-nied, Vilhelmiina Sinervo** ja **Marja Skaffari** – rypee lian keskellä epämääräisessä ihmislajjässä. Jossain vaiheessa kuonan ja karvojen keskel-tä pistää esiin yksi silmä, joka luo yleisöön uteliaan katseen.

Antti Mankosen Teatteri Telakalle ohjaama *Lika* sisältää uutteran sotke-misen ja raivokkaan siivoamisen ohel-la tuhkasta syntymisen riemua, kuole-man roiskeita, zombikävelyä, törkyistä tarinankerrontaa, nuoralla tasapainoi-lua, alushousufiirttiä, epäpuhtauksissa

keikistelyä renessanssihovin hengessä sekä globaalia oman pesän likaamis-ta **Michael Jacksonin** *Earth Songin* siivittämänä.

Ihmisen suhdetta epäpuhtauteen peilataan myös sen kautta, mitä lai-tamme suuhumme tai pukellamme sieltä ulos. Tilaa annetaan lacanilai-sen psykoanalyysin teorioille siitä, mi-ten mittailemme eritteidemme äärellä oman kehomme rajoja samaan tapaan kuin äidistä irtaantumisessa.

Ilkikurisen luovuuden rikastama esitys keikkuu koko ajan kiinnostavas-ti oman kehoymmärryksemme epä-mukavuusvyöhykkeillä. Vaikka ihan kaikki palikat eivät istu täydellisesti toisiinsa ja eksistentiaalisen pakokau-hun ruuvia olisi voinut vääntää pari piirua pidemmälle, materiaallisen mi-nuutemme syvin olemus käy selväksi: liasta olet tullut, ja liaksi pitää sinun jälleen tuleman.

Esitykset Teatteri Telakalla 14.4. asti.

Matti Snellman

Toisenlaiset miehet

Ensimmäisillä Crip Ciné -elokuvalifestivaaleilla annetaan kyytiä vammaisuuden stereotypoille.

TEKSTI SANNI PURHONEN

Millä tavoin vammaisuus on elokuvissa esillä? Karkeasti ilmaisten, vammaisuutta käsitellään elokuvissa tai muussa populaarikulttuurissa edelleen stereotyyppisesti. Tämä korostuu varsinkin valtavirran Hollywood-tuotannoissa.

Crip Ciné -elokuvatapahtuma tuo valkokankaalle vammaisten elämää kuvaavia elokuvia sekä vammaisten elokuvantekijöiden teoksia, jotka sen sijaan yllättävät. Tapahtuman tavoitteena on tarjota elokuvan ystäville katsaus vammaispoliittisen elokuvan nykytilaan sekä edistää kestävämpää ja moniulotteisempaa representatiota.

Kokonaisuus järjestetään nyt ensimmäistä kertaa omana festivaalinaan. Aiemmin ohjelmistokokonaisuus on ollut osa alkusyksyn Espoo Ciné -elokuvalifestivaalia. Se on ollut mukana festivaalin ohjelmistossa viisi vuotta ja on palkittu vammaisten ihmisoikeusjärjestö Kynnys ry:n Kunnia-Vimmalla.

Olen Kynnys ry:n tiedottaja, elokuvakriitikko, intohimoinen filmihullu ja tätä nykyä myös osa Crip-elokuvasarjan ohjausryhmää. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa mahdollisuutta päästä kommentoimaan festivaalille ehdolla olevaa ohjelmistoa.

Kuluneita kuvia?

Vammaisuutta näkee valkokankaila harvoin. Kotimaisten elokuva- ja tv-tuotantojen roolihahmojen moni-

naisuutta seuraava diversiteettitilasto vuodelta 2023 kertoo vammaisia hahmoja näkyvän tuotannoissa jatkuvasti huolestuttavan vähän, kyseisenä vuonna heitä oli 0,5 prosenttia kaikista hahmoista. Tätäkin taustaa vasten on merkittävää, että festivaalit huomioivat vammaisuuden yhtenä teemana tarjonnassaan.

Silloinkin kun vammaisia hahmoja valkokankaalla näkyy, **Richard Rieserin** kirjassaan *Mustat lasit: vammaisuus valkokankaalla ja televisiossa* määrittelemät kymmenen yleistä vammaisuuden stereotyyppiä pitävät yllättävän hyvin kutinsa. Hahmot ovat yhä helposti sääliittäviä uhreja, vammastaan katkeria kostajia, taianomaisia kykyjä omaavia supersankareita ja niin edelleen.

Mistä moinen kuluneisuus johtuu? Tunnistettavat oletukset ovat tietysti kätevä tapa rakentaa tarinoita. Tämä ei koske ainoastaan vammaisia vaan kaikenlaisia ihmisryhmiä. Ajatuksenani ei kriittikona olekaan, että stereotypoista pitäisi päästä kerronnassa täysin eroon. Kasautuessaan ja toistuessaan stereotypit voivat kuitenkin olla vahingollisia: elokuvalla on oikeasti vaikutusta ihmisten asenteisiin ja käsityksiin vammaisuudesta. Sitä paitsi kuka jaksaa katsoa ennalta-arvattavaa kertomusta.

Toinen keskeinen syy kuluneiden kuvausten ylivallalle on, etteivät vammaisten tarinoita vieläkään tavallisesti kerro vammaiset ihmiset itse. Päinvastoin. On yleistä, että vammattomat näyttelijät pokkaavat Oscareita vammaisten esittämisestä, kun taas vammaisia henkilöitä ei löydy ohjaajista, käsikirjoittajista tai muualta tuotan-

totiimista. Vammattomilla elokuvan tekijöillä on toki oikeus kertoa halua miaan tarinoita. Tilanne on kuitenkin vääristynyt niin kauan kuin vammaiset henkilöt eivät ole mukana elokuvien teossa.

Vammaisena katsojana kaipaisin valkokankaille nykyistä enemmän realistista ja tunnistettavaa vammaisen henkilön arjen kuvausta. Haluaisin toisaalta yllättyä. Virkistävintä olisi huomata vammaisen hahmo tarinassa, jossa vamma ei olekaan pääasia tai ratkaistava ongelma, jonka ympärille koko draama rakentuu.

Vammaiset tekijät esiin!

Täytyivätkö mitkään toiveistani tämänvuotisen Crip Cinén suhteen? Voin vastata ainakin osin myönteisesti. Ohjelmistossa näkyy stereotypoiden haastaminen ja vammaisten elokuvantekijöiden esiintulo. Tämä tarkoittaa uusia näkökulmia ja kiinnostavaa elokuvaa.

Kaikki festivaalia varten katsomani ei tietenkään ole tehnyt minuun lähtemätöntä vaikutusta tai rikkonut erityisiä rajoja. Katselu ei ole kuitenkaan ollut työlästä: hyviä vaihtoehtoja tuntuu olevan suorastaan runsaasti. Lajityypeistä dokumentit saavat Crip Cinésä verrattain paljon tilaa, luultavasti koska niissä vammaisten henkilöiden elämä on kuvattu tunnistettavasti. Tarjolla on myös mielenkiintoisia lyhytelokuvia, joiden tekijäjoukosta löytyy esimerkiksi neuromoninaisten henkilöiden kollektiivi.

Aiempaa kriittisemmät ja vammaisten ihmisten itse tekemät elokuvat ovat selkeästi löytämässä tietään

muillekin kuin vammaisten tekijöiden pyörittämille marginaalifestivaaleille ja ohjelmistoehdotuksiin. Crip Cinéen oli ehdolla jo useita elokuvia, jotka ovat lyöneet katsojaennätyksiä tai niittäneet mainetta kansainvälisissä elokuvatapahtumissa.

Yksi tapahtumaan valituista on **Aaron Schimbergin** kiitetty *A Different Man* (2024). Elokuvaa on vaikea asettaa yhteen genreen tai muottiin. Luonnehtisin sitä identiteettikysymyksiä pohtivaksi mustaksi kauhu-komediaksi. Tarinassa kasvoiltaan epämuodostunut Edward muuttuu kokeellisen hoidon myötä, eivätkä hänen kasvonsa enää herätä samalla tavalla huomiota. Elämänlaatu ei kuitenkaan ole vain ulkonäöstä kiinni. Tämän Edward (**Sebastian Stan**) saa tuta kohdatessaan niin ikään kasvoiltaan epämuodostuneen Oswaldin (**Adam Pearson**), joka on menestynyt hurmuri.

Stan on pokannut suorituksestaan lukuisia palkintoja. Häntä lainkaan väheksymättä elokuvan tähti on mielestäni karismaattinen Pearson. Tunnettu vammaisaktivisti on työskennellyt aiemminkin ohjaaja Schimbergin kanssa, jolla myös on kasvoissaan suulakihiho. Tekijöiden vammaisuus ei tee automaattisesti kiinnostavaa elokuvaa. Tässä tapauksessa se tuo silti tarinaan monimerkityksisen autenttisuuden tason. Ja vaikkei vammaisuuden tematiikka kiinnostaisi tuon taivaallista, leffa kaikkine kauhuviitauksineen ja kaksoisolentomotiiveineen on herkkua genreä vähänkin tuntevalle katsojalle.

Crip Ciné 12.–16.4. Espoossa ja Helsingissä.

Suomen paras kirjavalikoima

HELSINGIN

ANTI-KVAARISET

KIRJAPÄIVÄT

Kattilahalli

Suvilahti

25.–27.4.2025

pe-la 10–18, su 10–16

VAPAA PÄÄSY!

kirjapaivat.fi

**ROSEBUD ON ANTI-KVAARISELLA
VALIKOIMALLAAN VAHVASTI MUKANA**

www.rosebud.fi

ELOKUVAT

Mike Leigh: KOVIA TOTUUKSIA

Ensi-ilta 21.3.

Pansy on ikääntyvä kotiäiti lontoolaisesta pien-talolähiöstä. Hän purkaa kroonistunutta pahaa oloaan remppayrittäjämieheensä, uuninpankko-poikaansa, kampaajasisareensa, kohtaamiinsa kanssaihmiisiin ja ankealle kotipihalla eksyvään kettuparkaankin. **Mike Leigh**’n konkarin ottein kirjoittamassa ja ohjaamassa elokuvassa avautuu verkkaisesti, miten kipuilun takana kytee pettymystä elämänvalintoihin ja ihmissuhteisiin, kuolemanpelkoa ja ahdistusta kremppaises-ta vanhenemisesta sekä diagnosoimatonta masennusta.

Leigh tunnetaan elokuvista, jotka ovat käsitelleet niin epookkiaiheita – muun muassa

Mr Turner (2014) ja *Peterloo* (2018) – kuin nyky-ympäristöjen arkisia ihmiskohtaloita – esimerkiksi *Naked* (1993), *Happy-Go-Lucky* (2008) ja *Vuosi elämästäni* (2010). Mainittujen teosten näyttelijät yltävät huippusuorituksiin. Myös nyt pääosan **Marianne Jean-Baptiste** pystyy ilmentämään itsensä nurkkaan maalanneen ihmisen tunneskaalaa sydänverisen syvältä riip-pien. Muidenkin näyttelijöiden työstä tunnistaa ammattitaidon ohella Leigh’n elokuvista tutun ryhmätyön jäljet.

Katsoja voi vain arvailla, käsitteleekö 82-vuo-tias ohjaajamestari elokuvassa henkilökohtaisia tuntojaan. Ankeuteen lohtua tuovat vain yksittäiset huumorin pilkahdukset, nuoremman sukupolven optimismi ja koskettava vilaus yhden onnellisen parisuhteen mahdollisuuteen.

TUOMAS RANTANEN ★★★★★

Andrea Arnold: BIRD

Ensi-ilta 28.3.

Brittitekijä **Andrea Arnoldin** elokuvissa naiset liikkuvat marginaalissa, oli kyse sitten teinistä vuokrataloissa (*Fish Tank*), ajelehtijasta Amerikan takamailla (*American Honey*) tai äitilehmästä maitoteollisuuden lypsettävänä (*Cow*). *Bird* ei tee eroa edellisiin. 12-vuotias päähenkilö Bailey (**Nykiya Adams**) asuu isänsä (**Barry Keoghan**) ja veljensä (**Jason Buda**) kanssa vallatussa talossa rapistuvassa englantilaisessa rannikkokaupungissa.

Hänen kesäpäivänsä kuluvat kaupungin laitoja kulkien, lintuja kuvaten ja isoveljen

kaveripiiriä seuraten. Yhdellä reissuistaan hän törmää Birdiin (**Franz Rogowski**), niityllä haahuilevaan outolintuun.

Bird on eräänlainen kasvutarina, jossa Baileyn kuukautisveri alkaa virrata ja seksuaa-lisuus herätä. Löyhään juoneen mahtuu myös maagista realismia ja vähävaraisten kohtaamaa ja toteuttamaa väkivaltaa.

Siinä missä tarina ja etenkin Birdin hahmo jäävät ajoittain etäiseksi, Baileyn maailma on iholla, kielellä, nenässä, korvissa ja sisuksissa. Arnoldin lyömätön kädenjälki mukailee *haptisen visuaalisuuden* käsitettä: kerronta ei vetoa ainoastaan silmiin vaan myös muihin aisteihin.

KAISU Tervonen ★★★★★

Walter Salles: OLEN YHÄ TÄÄLLÄ

Elokuvateattereissa nyt.

Sielukas näyttelijä **Fernanda Torres** hallitsee tositahtumiin perustuvaa elokuvaa **Eunice Paivana**, Brasilian entisen kongressiedustajan puolisona ja suurperheen äitinä. Eräänä aamuna vuonna 1971 Brasilian sotilasdikta-tuurin väkivaltakoneisto nieläisee **Rubens Paivan** (**Selton Mello**). Poliisit pakenevat vastuuta, eikä kukaan kerro Eunice-vaimolle mitään. Eunice Paivakin viedään kidutuskeskukseen, ja siellä hän alkaa ymmärtää, miten koko maata tuhotaan.

Walter Sallesin teos voitti parhaan ulkomaisen elokuvan Oscarin. Se kertoo, kuinka diktatuuri yrittää rikkoa ihmisten välisen solidaarisuuden, taistelutahdon ja mielenterveyden – mutta turhaan.

IIDA SIMES ★★★★★

Bong Joon-ho: MICKEY 17

Elokuvateattereissa nyt.

Parasitesta parhaiten tunnetun ohjaaja-käsikirjoittajan **Bong Joon-hon** vuonna 2013 ilmestynyt *Snowpiercer* kuvasi luokkayhteis-kunnan dynamiikkaa jäätynyttä maapalloa kiertävän junan kautta. *Mickey 17* puolestaan esittelee asetelman, jossa ihmiset haluavat planeettansa siivoamisen sijaan paeta sieltä. Ihmiset suuntaavat kohti Niflheimiksi nimettyä planeettaa: skandinaavisessa mytologiassa Niflheim on jään ja pimeyden valtakunta. Retkikuntaan kuuluu myös vaarallisiin tehtä-viin lupautunut Mickey (**Robert Pattinson**), joka kloonataan aina uusiksi kuoleman kohdattuaan.

Snowpiercerin tapaan Mickey 17 ei ole turhan hienovarainen. Elokuva näyttää valtapoliitikamme kauheuden tavalla, jonka karnevalistisuus tuntuisi liioittevalta, ellei myös tosimaailmassa politiikan areenalla riehuisi punaisiin hattuihin kiintynyt pahan-tahtoinen toope.

Uskonnon välineellistämisen, ahneuden ja yleisen tyhmyyden kuvaamisen ohella elokuvassa kiinnostaa huomio siitä, kuinka suh-taudumme meistä poikkeaviin. Keskushahmo Mickeyn kohtalo on hirvittävä mutta linjassa sen kanssa, mitä näemme ympärillämme. Riit-tää, että vilkaisee, miten kohtelemme muita eläimiä tai heitä, jotka on määriteltä vääränlaisiksi ihmisiksi.

JARI TAMMINEN ★★★★★

KOONNUT TUOMAS RANTANEN

Yle Areena: Halln (Suomi 2025)
Axel Åhmanin ja **Joel Rönnin** kirjoittamassa mustan huumorin sitcom-sarjassa seurataan *Officen* (Britannia 2001–2003) hengessä ruotsinkielisen Pohjanmaan Pedersöressä sijaitsevan minkkihäkkitehtaan kompurointia erilaisten aikaan liittyvien työelämä-, tasa-arvo- ja eläinasiahaasteiden äärellä. Satiirisen paikallisiinäkökulman ohella sarjan kiinnosta-vuutta nostaa hahmojen huolella kirjoitetut henkilötaustat sekä se, että Åhman ja yhtä keskeistä roolia näyttelevä **Jakob Norrgård** tunnetaan myös KAJ-yhtyeestään.

MAX: No Man's Land (Ranska 2020–)
Amit Cohenin, **Maria Feldmanin** ja **Ron Leshemin** poliittisten ja psykologisten vaikuttimien suhteen tavallista paremmin kirjoitetussa sarjassa liikutaan Syyrian kurdi-joukkojen, Isiksen ja kansainvälisen vakoilu-toiminnan syövereissä. Jännittävän sarjan yhdessä juonilohkossa seurataan islamistisen radikalisoitumisen myötä Britanniaa alueelle päätyneiden nuorten miesten kohtaloita.

30.3. Yle Teema & Fem: Suurta teatteria (Ranska 2020) & 4.4. TV1: Kipupiste (Ruotsi 2024)
Emmanuel Courcolin vankiteatteria käsittelevässä elokuvassa teatteriohjaaja Etienne (**Kad Merad**) taistelee byrokratian, ympäristön ennakkoluulojen ja vankien

elämänhallintahuo-lien kanssa. **Sanna Lenkenin** ohjaama *Kipupiste*-draamasarja käy puolestaan läpi näytelmäkirjailija **Lars Norénin** (**David Dencik**) johdolla Ruotsissa 1990-luvulla skandaaliin päätyneen vankilateatterihankkeen, jonka pääesiintyjinä olleet uusnatsit syyllistyivät pankkiryöstöön ja poliisimurhiin. Kummankin teoksen ytimessä on ajatus siitä, että vankiteatterissa on olen-naista huomioida muutakin kuin taiteellinen kunnianhimo.

19.4. Yle Teema & Fem: Kovaotteiset miehet (USA 1971)
Vastikään menehtynyt **Gene Hackman** (1930–2025) tekee unohtumattoman roolin **William Friedkinin** peräti viidellä Oscarilla palkitussa rouheassa poliisielokuvassa. Juonta tärkeämpää elokuvassa on sen sittemmin paljon jäljitelty jännite kovaksikeitety poliisi-hahmon ammatillisen sitoutumisen, brutaa-lien toimintamenetelmien ja chandlermaisen vieraantuneisuuden välillä.

MUBI: Born in Flames (USA 1983) & Working Girls (USA 1986)
Suoratoistopalvelujen armoitetussa elokuva-arkistossa on esillä poliittisen independent-elokuvan pioneerin **Lizzie Bordenin** varhaisia mestariteoksia. 30 000 dollarilla viiden vuoden aikana tehty *Born in Flames* on pseudo-dokumentin muotoinen feminis-tinen utopia sosialistiseksi demokratiaksi muuttuneesta USA:sta. *Working Girlsin* fiktioformaatissa Borden tutki seksityötä vapaaehtoisena ansaitsemisvalintana sekä samalla sukupuolirooleihin, rotuun, luokkaan, kapitalismiin ja tekopyhään moralismiin liittyviä valta-asetelmia.

Lue lisää arvioita osoitteessa

voima **fi**

**TASAVALLAN
AVARAKATSEISIN
ELOKUVAFESTIVAALI**

**YLI
30
ELOKUVAA**

night visions

**KOHUTUIMMAT
UUTUDET**

**KIEHTOVIMMAT
KLASSIKOT**

**KIINNOSTAVIMMAT
DOKUMENTIT**

**DANIEL CRAIG
AVAJAISELOKUVASSA
QUEER**

**POHJOIS-AMERIKAN
FESTIVAALIELMET
HOT FROM
SUNDANCE**

**SCIFIÄ
UKRAINASTA
U ARE THE
UNIVERSE**

**ITALOKAUHUN
IKONI
LAMBERTO
BAVA**

**VAIN PARASTA
POHJOISMAISTA
NORDIC GENRE
INVASION**

**BACK TO
BASICS 2025
2.-6.4.2025 HELSINKI**

@NIGHTVISIONSFESTIVAL

@NIGHTVISIONSFF

#NIGHTVISIONSFESTIVAL

WWW.NIGHTVISIONS.INFO

ARKI RATKAISEE

Vihreät
De Gröna

Vihreitä ehdokkaita Helsingin kaupunginvaltuustoon

703

**EMIL
AARNIO**

Hermanni,
Opiskelija, VTK, HYYn
hallituksen
varapuheenjohtaja

704

**VILLE
AARNIO**

Arabianranta,
Talousvihreä filosofi

708

**OUTI
ALANKO-
KAHILUOTO**

Herttoniemi,
Kirjallisuuden tohtori,
kaupunginvaltuutettu

711

**RIINA
BHATIA**

Etu-Töölö,
Tutkija, YTM, MSc

717

**ROBERT
ELLMÉN**

Tapulikaupunki,
Sähköinsinööri

719

**OONA
FOSTER**

Länsi-Herttoniemi,
Tasa-arvon
asiantuntija, FM

722

**HANNA
HANNUS**

Alppiharju,
Taiteilijajärjestön
viestintäpäällikkö,
kävelyn edistäjä

724

**JOHANNA
HARJUNPÄÄ**

Myllypuro,
Kehitysyhteistyön
asiantuntija, FM

733

**SINI
KAARTINEN**

Vallila,
Yhdenvertaisuus-
asiantuntija,
kulttuurituottaja

736

**JUHA
KARHU**

Malminkartano,
Tutkija,
FM (ympäristötiede)

739

**OTSO
KIVEKÄS**

Kumpula,
Toimitusjohtaja,
kaupunginvaltuutettu

742

**MARIA
KORPISALO**

Munkkiniemi,
Yrittäjä,
yrittäjyyskouluttaja

743

**TERO
KOSKINEN**

Alppiharju,
Toimittaja,
valmiusasiantuntija

751

**ANNA
LAINE**

Pitäjänmäki,
ICT-asiantuntija,
luottamustoimija, FM

753

**MATTI
LEHTO**

Kallio,
Lead Copywriter,
VTM

757

**MINNA
LINDGREN**

Munkkiniemi,
Kirjailija,
kaupunginvaltuutettu

762

**HEIKKI
MAJAVA**

Laajasalo,
Toiminnanjohtaja,
sote-asiantuntija

763

**SALLA
MERIKUKKA**

Kalasatama,
Viestintäpäällikkö,
yrittäjä

766

**MARIA
MORADZADEH**

Jätkäsaari, Tietojen-
käsittelytieteiden
DI-maisteriohjelman
opiskelija

769

**KATRI
MYLLYKOSKI**

Herttoniemenranta,
Laatuasiantuntija,
YTM

770

**SONJA
NAALISVAARA**

Kalasatama,
Vaikuttamisen ja
viestinnän päällikkö,
opiskelija

778

**KAI
OVASKAINEN**

Käpylä, Käpylä-Seuran
pj., viestinnän vanh.
asiantuntija (eläkk.)

780

**PETRI
PARRUKOSKI**

Vuosaari,
Eläkeläinen, VTM

782

**AMANDA
PASANEN**

Käpylä,
Ympäristöasiantuntija,
valtuustoryhmän
puheenjohtaja

786

**TUOMAS
RANTANEN**

Roihuvuori,
Kustantaja, toimittaja,
kaupunginvaltuutettu

788

**SAANA
ROSSI**

Lauttasaari,
Arkkitehti, tutkija

794

**SAANA
SARMELA**

Hermanni, VTM,
viestinnän asiantuntija,
yrittäjä

802

**SAMELI
SIVONEN**

Käpylä,
Arkkitehti SAFA,
kestävän kaupunki-
suunnittelun
asiantuntija

805

**JON
SUNDELL**

Ruoholahti,
Tietokirjailija,
kaupunkikulttuuri-
aktivisti

806

**IIRIS
SUOMELA**

Kallio,
Edunvalvonnan
päällikkö

810

**SAMUEL
TAMMEKANN**

Sörnäinen,
Erityisasiantuntija

817

**HANNU
TUOMINEN**

Malminkartano,
Opettaja, eläkeläinen,
tietokirjailija

820

**VINI
VENETVAARA**

Kontula,
Lukiolainen

822

**AUNI-MARJA
VILAVAARA**

Lauttasaari,
Juristi, FM,
ratkaisukeskeinen
valmentaja

826

**EERO
YRJÖ-KOSKINEN**

Vuosaari,
Ympäristöasiantuntija,
VTM

Kuntavaalit
Kommunalvalet

13.4.2025

Ennakkoäänestys Suomessa 2.–8.4.2025

Förhandsröstning i Finland den 2 april–8 april 2025

Mainoksen maksaja: kuvan ehdokkaat